STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13658

ALE VERK FUN MOSHEH KULBAK.

Moshe Kulbak

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

משה קולבאַק

Kulbak, M

אַלע ווערק

פון

משה קולבאַק

Works

באַנד II

Vol. II

ווילנע — 1929

ווילנער פאַרלאַג פון ב. קלעצקין

משה קולבאַק

פּאָעמען און לידער

ווילנע — 1929
ווילנער פאַרלאַג פון ב. קלעצקין

Printed in Poland

M. Kulbak — ,,Poemen un Lider“

Drukarniu ,,Wydawn. Wilenskie“
B. Kleckina

דרוקעריי „ווילנער פארלאג"
פון ב. קלעצקין

אינהאַלט

זייט

שיכורע פאַרטאָגן:

וועלפישע לידער 9
וועלט 14
וואָס מיר שטאַרבן 16
עֲשָׂרָה דִּבְרַיָא 17
אין אַ יאַדלאָוון וואַלד 18
איך בין אַרויס אין אַדר־פעלד . . 19
עס זויפט דאָס האַרץ דיין שוואַרצע
שיין 20
ס'האָט אויפגעשוימט אין מיר . . 21
צווישן פעלדער 22
וועסנעדיקס 24
אַ דודע (דאָס קלאָג־ליד פונם אַלטן
רײַם) 25
איך בין אַ בחור אַ הולטיי . . . 33
זומער 34
רײַסן (פּאָעמע) 37
בוניע און בערע (פּאָעמע) . . . 63

פייערלעך קליינע:

געזעגן האָב איך יידישע ווערטער . 109
תּשרי 110
אַ שטיל געזאַנג אין אוונט־בלוי . . 111
שטומט, צווייגעלעך, שטומט . . . 112
עלנט־ליד, דו זוכסט דיין רו . . 113
מנחה 114

זייט

געשרייען 116
איצט איז נאָך מיין שטיבל באַהאַנ־
גען מיט אייער 117
האָסטו ברויט 118
דאָס רעגנדל טריפט 120
דער נאַכט־געוועלב איז אויסגעגאָסן
קאַלט און רונד 122
ווען כ'האָב פאַר זיך דעם לעצטן
טויער 123
אַ לבנה נאַכט 124
געזאַנגען אומקלאָרע 125
אפשר זינג איך 126
אין גאָרטן, ביינאַכט 127
ווער גייט אין סאָד אַצינד . . . 128
אַ לבנה־נאַכט 129
עס טרעפט 130
הונגער 131
אחד־העם 132
זון־פאַרגאַנג 133
גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן 134
איך טראָג עס נייס אין יונג געמיט . 135
ס'לייכט ליכטיק־לינד דיין זעל . . 136
די ווייכע אַקסלען ציטערן . . . 137
אַ בן־מלך האָט זיך פאַרשטעלט . . 138
רייסיש 139
וועסט אָנטאָן דיין גילדערנעם רינג 140

זייט

די חתונה (פאלקס־מאטיוו) . . . 141
מיר האבן, ליבסטע, ביים שפאצירן . 147
דאס ציגעלע 148

ווי א מאכיקער שטיין:

שטומקייט 151
די הייל 153
עס האט א מענטש 155
זינגער תּכלתדיקע 156
צווי 157
דאס לצל 158
דערקענטעניש 160
אייביק, אייביק 161
אחר (פאעמע) 162
כוואליעס 561
קליינע קלעזמער 167

זייט

אין שענק 168
לידער פון אן ארעמאן 170
ווילנע (פאעמע) 178
ל"וו (פאעמע) 185

אונטער דעם פארדויכערטן הימל:

א באל 203
קריגער, דיין שווערער פארברעכן . 205
קולטור 206
הענג ארויס די שווארצע פאנען . . 207
א ליד צו רוסלאנד 208
אין פאבריק 209
אי, חבר, אי, חבר! 210
ערד 212
די שטאט (פאעמע) 216

שיכּורע פֿאַרטאָגן

װעלפֿישע לידער

1

איך װעל מײנע װעלפֿישע װערטער דערצײלן
פֿאַר מײנע פֿיר אײלן, פֿאַר מײנע פֿיר אײלן.
ס'איז לײמיק מײן אױער, צעפּאַטלט און גרױס
און ער האָרכט, װאָס דאָס האַרץ װײנט אַרױס.

אָ, גאָט, פֿאַר אַן אומרײנעם װעלפֿיש געהײל
איז ניט פּאַסיק דאָס מענטשישע מױל.

כ'האָב אַ גרינלעכן פֿלאַם, װאָס ס'פֿאַרשװאַרצט אים
דער בליק,
און אַ הונגער, װאָס צוקט פֿון געבײן;
כ'האָב אַ לוגיקן טראָט
און אַ קנאָכיקן האַרטן געניק. —
העי,
כ'װעל דערצײלן מײן פּײן פֿאַר די װעלף,
גאָט!

2

בלוי צינדט זיך דער שניי אויף דעם פּאָספּאָרנעם געגנט.
ווײ, ווײ,
ס'האָט אַ וואָלף מיט דער וועלט זיך געזעגנט.

„איך פּײַף אויף דעם וועלפּישן שטאַם,
ווייל אַ וואָלף איז נאָר איינער — — —
איר, איר, כ'האָב געבראַכט אײַך דעם גיפט,
געמיינט, אַז מען שפּײַט, ווען עס האָט נאָר געברענגט —
איר האָט מיך פאַרוואָרפן מיט שטיינער.
ס'איז אַ וואָלף ניט קיין וואָלף, ווען ער טראָגט נאָך
די פעל אויף די ביינער!“

בלוי צינדט זיך דער שניי אויף דעם פּאָספּאָרנעם געגנט.
ווײ, ווײ,
ס'האָט אַ וואָלף מיט דער וועלט זיך געזעגנט.

3

צִיטריק באַטאַפּט די לבנה די פעלדער,
עס כוואַליען זיך גרינע די שנייִקע פליינען
און ס'שטאַרצן פון טיפעניש קאַלטע, צעפּאַטלטע
וועלדער — — —

בעדערלעך איינציקע ווייען, פאַרווייען, פאַרווייען,
און ווייט, העט ווייט, גלאָצט אַרויס פון די טרוקענע שנייען
אַ קנאָכיקער וואָלף אַ געמיינער
דורך גרין אויפגעשניטענע אויגן,
אַ וואָלף זויגט אַרויסעט דאָס בלוט פון די אייגענע ביינער
און וואָיעט, און וואָיעט, און וואָיעט
צום הימל געשריגן...

הײ, הײ, שווער צו טראָגן הויך דעם קאָפּ
דעם באַטשופּרינעטן!
און דאָס גראָבע האַרץ דאָס שרײַקע — — —
איך וועל אַוועק צום דאָרף דעם אויסגעמאַנדראָלינעטן
און אויף די פעלדער, אין די גרטענער די מאַיקע
אַ טאַניץ טאָן הפקרדיק, אין טרויעריק, און שטומערהײט —
אַ שרײַ טאָן, שרײַען מיט אַן אָטעם אַ פאַרכלינעטן
פון יעדן קוסט, פון הינטער יעדן בײט:
הײ, הײ, שווער צו טראָגן הויך דעם קאָפּ
דעם באַטשופּרינעטן!

ווײל ס'קלינגען הונגער־טעג, ווי קײטן בלײַקע,
און ס'זינגען פרײלעך קײטן צו איבעראַיאָריקע...
הײ, הײ, אָט דאָס גראָבע האַרץ דאָס שרײַקע
קערט זיך, ווי אַ וואָלפיכע, אין אַ ברוסט אַ האָריקע.
איך וועל אַוועקיאָגן אין וואַלד איך אַלע פיר
אַ טאַניץ טאָן הפקרדיק, אין טרויעריק, אין שטומערהײט,
און פון דעם קרומען מויל דעם אויסגעמינעטן
וועט טויב אַרויסשרײַען דער וואַלד פון מיר:
הײ, הײ, שווער צו טראָגן הויך דעם קאָפּ
דעם באַטשופּרינעטן!

5

העי, אַ וואָלף אין דער שטאָלענער עלנטקייט
ברעכט האַלז און געביין,
העי, אַ וואָלף אין דער שטאָלענער עלנטקייט
טראָגט די גאַל אין די ציין.

און ער ווײנט אויף די וועגן יעסעניקע
אָפּגעמאָרעט אין פּיין,
און ער ווײנט אויף די וועגן יעסעניקע:
אַליץ איז מיין! אַליץ איז מיין!

און ער וואָיעט ביינאַכט צו די פייערן
פון אַהינטער אַ פּלויט,
און ער וואָיעט ביינאַכט צו די פייערן:
גיט ברויט! גיט ברויט!

העי, אַ וואָלף אין דער שטאָלענער עלנטקייט
ברעכט האַלז און געביין,
העי, אַ וואָלף אין דער שטאָלענער עלנטקייט
טראָגט די גאַל אין די ציין.

* * *

וועלט!
אין טויזנט פנימער פאַרשטעלט
איך גיי צו דיר אויף טויזנט וועגן —
וואוהין? איך ווייס ניט וואו...
איך וויל אינגאַנצן דיך פאַר מיינעטוועגן,
איך בין דו!
דער פרישער רוף
פון דיינע זאַפטיק-רויע פליינען
רינט טיף אין מיין געמיט;
איך היל אַרומנעמען דיין מעכטיק-ווילדן גוף
פון פלאַנצן
און געשטיינען
און באַלנדיק צעקושן דיינע טריט,
אין האָבן דיך אינגאַנצן.

וועלט!
איך גיי אַ שיכורער דיין גוטס אַנטקעגן
פון אַלץ זיך אויסגעטאָן,
און הפקרדיק, מיט זיך,
צעשטראַלט, צעהעלט, —
איך גיי אויף דיינע טויזנט וועגן
דו ביסט איך!
דער שיין פון צייטן
אין קערפערס שווערע אַ פאַרפרעסטער

ווי אַלטער ווײַן אין לײמענעם געשיר,
פלײצט קלינגעוודיק פון טיפן און פון ווײַטן.
אַ לויטער־ברויזנדער אָרקעסטער
האָט אויסגעקוועלט
און ברויזט אין מיר.

וועלט?
איך וויל צעגאַנגען זײַן אין טיפן ניגון,
פון הויט און ביינער
אויסגעטאָן,
זיך ציטערדיק צעוויגן —
אַ לויכטנדיקער טאָן,
כאָטש כ׳מעג אַ שטיין פון דײַנע שטײנער
אויף אַ בית־עולם ליגן...

יאַנואַר 1920.

* * *

וואָס מיר שטאַרבן, ווען מיר שטאַרבן?
ס'איז אַ שפּריצעניש
פון פאַרבן.
ס'איז אַ בייט: —
פרייד אויף קלעמעניש
פון לעבן;
ס'איז אַ נעמעניש
און געבן
אין דער צייט...

עַשָׂרָה דְבַרְיָא

געהאַט האָט דער זיידע אַ קרוב אַ טרייבער פון בערן,
אַ ייד, וואָס פלעגט מאַכן קאָנצערט אויף די גרויסע ירידן.
דעם בער פלעגט דער קרוב ביטאָג אויף די קייטן פאַרשמידן,
ביינאַכט פלעגט ער טאַנצן מיט אים ביי דער שיין פון די שטערן.

מען האָט אים געגעבן דעם נאָמען עשרה דבריא:
די קנאָביקע הענט ביז די קני, מיט אַ שאַרבן אַ גלאַטן,
אַן אַלטער פאַרשלומפערטער קאָפּ אויף אַ גוף אַ האָרבאַטן,
און דאָס האָט געטראָגן מיט פעל און מיט שוויס, ווי אַ חיה.

איז ער געגאַנגען ביינאַכט מיט דעם בער אויף די וועגן;
עשרה פאָראויס און דער בער פלעגט אים הינטן באַגלייטן,
און טאָמער אַ באָרוועסער פויער קומט זיי אַנטקעגן —
אַ בורטש האָט געגעבן דער בער און אַ קלונג מיט די קייטן.

עס זיינען געשטאָרבן פון פיין ביי עשרהן די ווייבער;
ביינאַכט פלעגט ער אויסטאָן זיי נאַקעט און אָנהייבן שלאָגן,
דאַן האָט זיך געהערט אויפן דאָרף אַ פאַרטייעטער קלאָגן
און חברה־קדישא פלעגט וואַשן די בלוט פון די לייבער...

די דרייצנטע ווייב האָט געשמט פאַר אַ וועדמע אין ליטע,
זי האָט אים אַ טאָכטער אַ יאָר נאָך דער חופה געבאָרן,
עשרה דבריא האָט אויסגעצאַפּט שטיל אירע יאָרן,
מען האָט פון דער וועדמע די ביינער געלייגט אויף דער מיטה.

געווען איז עשרה דבריא אַ טרייבער פון בערן,
אַ ייד, וואָס פלעגט מאַכן קאָנצערט אויף די גרויסע ירידן.
דעם בער פלעגט עשרה ביטאָג אויף די קייטן פאַרשמידן,
ביינאַכט פלעגט ער טאַנצן מיט אים ביי דער שיין פון די שטערן.

אין אַ יאַדלאָוון וואַלד...

שטיל. וואו עס פינטלט רויט
אַ פּאָזעמקע...
און וואו עס קלעטערט שטילערהייט
אַ ווערעמל
אין דעם צונויפגעגנעם פון צווייג צו צווייג
די קנאָכיקע,
אין דעם געפלעכט פון שטאַם און וואָרצלען
מאָכיקע...
און טיף איז די געדיכטעניש די האָריקע,
די פעטערדיקע —
עס איז אַ קוועלעניש אַ מוכאָמאָריקע
ביי די קאָרטשעס
די גרינבערדיקע...
און וואו עס טוט אַ שושק
אַ גרעזל צו אַ גרעזל,
אַ קלונג,
אַ פלושק
אַ מידער קוועלכעלע,
און וואו עס טוט אַ שפּרונג
אַ בידנער העזל, —
אַ קער דאָס גרויע פעלכעלע
דורך פּאַפּאָרטניק,
אין קאַלטער קראָפּעווע,
אויף אַלטער פוילעניש...
און שטיל,
און קיל
הילכט אָפּ אין וואַלד
דאָס בלוי־פאַרהוילעניש...

* * *

איך בין אַרויס אין אָדר־פעלד מיט שוואַרצער ערד זיך גערן.
דאָס לעפּלעך גאָלד האָט זיך צעשפּייצט פון טיפן בלוי, ווי
פערלדיקע טרערן;
דער שניי, ווי טיכער וואָלענע, האָט קראַנק געטעמט אין
די קילע טאָלן,
און ס'האָט דאָס פעלד געמורמלט פון זיין שלאָף און טי־
פערהייט געקוואָלן...

איך האָב זיך צוגעהערט צום טראָפּן־פאַל מיט אַ פאַרבאָרג־
נעם ציטער:
עס טוט זיך וואָס אין פרייד. עס שעפּן זאַפט די נאַקעט־
פעטע ריטער;
בעריאָזקעס האָבן עפּעס טיפע גוטס פון זיך אַרויסצוזאָגן:
און שווערע דעמבעס קעכלען זיך: די אַלטע ביינער דאַך
דערטראָגן!

רויק שלעפערן די גרינע נעסט־שטיבלעך אויף הויכעביימער,
מיט פויגל־מיסט פאַרפלעקטע... ס'בלויט. ס'ווערט גרינגער און
גערוימער,
ס'קוועלט מיט קנאָספן שיכורע, מיט פייכטער ערד און רויע
צווייגן,
ט'פליעסקעט זיך דאָס פרילינגס־גאָלד אין האַרץ, אַז ס'גלוסט
זיך שוויגן...

* * *

עס זויפט דאָס האַרץ דיין שוואַרצע שיין
און רייסט זיך ווי אַ וואָלף פון שטייג,
נאָר ס'איז מיין צונג געליימט פון פיין,
און כ'שווייג.

איך „שווייג... דער פלאַם פאַרשליסט דאָס מויל,
נאָר זיי מיר מוחל פאַר דער שעה,
ווען אין אַ פייערדיקן קנויל
מיר וואַלגערן זיך דאָ.

זיי וויסן! כ'בין אַ זון פון די,
וואָס צינדן שטעט און בלענדן און פאַרסמען,
וואָס ליבן נאָר דעם אינדערפרי,
און ליבן פלאַמען...

* * *

ס'האָט אויפֿגעשוימט אין מיר דער אַלטער ווײַן,
פֿון גרונט ביז גרונט.
עס שפּריצט מײַן פֿרייד, פֿון טויזנט קוואַלן שטראָמט די שײַן
אַדורכן אויפֿגעפּראַלטן שפּונט...

איך שלינג די מידע וועלט, דעם מענטש מיט האַק און פּאַק,
און מיט זײַן גאַל און טויבן־בליק.
כ'בין זון, כ'בין טוי. כ'גיי אום אַ דעמב אין פֿראַק.
איך בין דאָס גליק.

דאָס שפּראָדלענדע געזאַנג פֿון ווערן, וועלן זײַן
פֿון מיר האָט אויסגעהעלט;
ס'האָט אויפֿגעווירט אין מיר דער אַלטער ווײַן,
כ'בין שיכּור פֿון דער וועלט!

צווישן פעלדער

באַגינען, אין וועג, צווישן פעלדער.
אַ ביס פון דעם ברייטל — דעם הונגער געזעטיקט,
און ווייטער געאײַלט זיך אין וועג.
כ'האָב קיינמאָל צו גאָרניט פאַרשפּעטיקט.

גוט, אַזוי גוט איז צו זיין אונטערוועגנס.
אָט גלאַט אין דער וועלט אַריין שפּאַנען און שפּאַנען
סיי שבת, סיי וואָך צווישן פעלדער און וועגן,
דו ווייסט ניט וואוהין און דו ווייסט ניט פון וואַנען

און טרעפסטו אַ פויער אַן אַלטינקן ערגעץ,
באַקלאָגסטו זיך אים אויף דעם מזל פון מענטשן:
„טשי טשויעש, מאַנילאַ, זיי עסן כסדר,
און מיר — איך און דו — דאַרפן בענטשן"...

נאָר ס'ענטפערט דער פויער: „עך, דורען, טי דורען,
וואָס איז ער, דער מענטש? — אַ צעבראָכענער שאַרבן!
זיי פוצן די שטיוול און טראָגן די שניפּסלעך,
נאָר סוף-כל-סוף מוז מען דאָך שטאַרבן".

„בייקעס, ברודער, בייקעס, —
ענטפער איך שוין מיט התלהבות, —
שעם זיך, כ'לעבן, בראַט מאַנילע,
הער זיך אײַן צו דעם אַרומעט
אויף טשיקאַוועס;
ס'טראַלאַלאַיקען באַלאַלאַיקעס
אין די דערפער אין די שטילע,

דאָך איז עפּעס אַזאַ אומעט!
עך! ס'איז עפּעס אַזאַ אומעט...

גייסט און גייסט
פרעג דיך ווען און פרעג דיך וואו,
אַרום דערפער, אַרום שטעט,
און דו ווייסט ניט, און דו ווייסט,
ווער ביסטו און וואָס ביסטו...

אויף דער גרויסער, רויער ערד
פיטערט מען זיך אָט אַזוי,
ווי בהמות און ווי פערד
און מען וואַקסט מיט יעדן טוי...
ס'טרעפט — מען געכטיקט אין אַ שייער
סתם אַזוי, אויף לייטס באַראָט,
פלוצלונג ווערט דיר עפּעס טייער,
ס'מאַכט ניט אויס,
צי דער טייוול, אָדער גאָט.

גייסט אַרויס: —
ס'אַראַ הייליקער באַגינען!
ראָז און ראָז און מער ניט ראָז,
סיי די שוואַרצערד, סיי דאָס גראָז...

פאַלסטו צו צו רויער ערד;
ווערסט פאַרשיכורט פונם מיסט.
פונם זאַפט, וואָס פליסט
און יערט,
און שרייסט אויס פון גאַנצער ברוסט:
ס'איז אַ וועלט אַזאַ פאַראַן!
און איך, דער נאַר, האָב ניט געוואוסט...

.1919

װעסנעדיקס

ס'ליגן ברייט, ס'ליגן גרױס מײנע באָרװעסע טריט
אױף דעם פעלד, אױף דעם שװאַרצן.
ס'איז מײן לײב אָט די ערד. כ'בין אַ ראָזעװע ליד
פון איר האַרצן.

שטראָמיק כליופּעט מײן הונגעריקער גאַנג אינדערפרי.
כ'שפּרײט פונאַנדער די הענט!
טראַלאַלאַ, טראַלאַלאַ!
ס'האָט די שטראַליקע װעלט ניט קײן װענט.

הע', אַהינטער די פּיס, װאָס צעטרעטן מיר,
אַ לױב צו דעם שיכּורן לעבן — — —
איך שפּרײז און איך לאַך אין אַ איטװידער טיר:
האָט איר גאָרניט געזען?
האָט איר גאָרניט געהערט?
ס'האָט די װעלט זיך מיר אונטערגעגעבן...

אַ ד ו ד ע

דאָס קלאָג־ליד פונ'ם אַלטן רייס.

דו — דו — דו — דו —
דו — דו
דו — דו — דו — דו —
דו — דו —

1

מ ז ל

העי, כ'וועל אויפשפּילן מיין בּידנעם מזל אוי פּדער דודע,
דו—דו—דו –
און כ'וועל צוקרעכטשען מיט קרעכטשענסאָוועס פונם בּרוינעם וואַלד,

און כ'וועל צווּיפּצן מיט זיפּצן,
ווי אַ ריי פון בּושלען פליענדיק צום גרינעם ים...
אָ, וועלכע קאָרטשעס זיינען אומגעפאַלן ניט פון שטורעם־ווינט?

— די ציינער פון מויל.
און וואָס איז וויים געוואָרן, ניט געווייסטערהייט?
— מיינע פאַטלעס האָר.
און וועלכער לאַנגער פיש איז פאַרבּליבּן אָן אַ טייך?
— איך, דער דודער פון רייסן...
דו—דו—דו.

2

ר אָ ב

באַגעגנט ביים ברעג פון וואַלד האָט מיר אַ ראָב —
ווייס ווי שניי.
וואָס איז ער געשטאַנען ביים זייט פון ברעג און
געקוקט אויף מיר?
איז ער ווייס געוואָרן פון פיין, דער ראָב דער פינסטערער,
איז ער אַ שליח אויסצולוגן אויב די געטער האָבן
אונז פאַרלאָזן?

און הער זיך איין — — הער זיך איין — —
וואָס רופט אַזוי די גרויע קוקאַווקע פון וואַלד?!
אָ, מיכאַילאָ, מיכאַילאָ — —
ניט זי רופט, די גרויינקע, נאָר זי זאָגט פאָראויס:
— עס וועט אונטערגיין דער אַלטער שבט פון די רייסן:
עס וועט ניט איבערבלייבן אַ פויערל פון זיי,
ניט אַ שטיין פון אַ כאַטע, ניט אַ קאָרטש אין פעלד...
דו—דו—דו—דו.

3

ווילִיע

כ'בין געלעגן בײ דער ווילִיע. זי האָט געטרונקען,
די מאַמעשי, פון דער לבנה.

כ'האָב אַרויסגעקוקט און געפרעגט בײ איר:
צי וועט ביאַלון, ביאַלון אונז ניט צאָרענען?..
אָ, ער זיצט שוין ניט אויף די שטערן, ביאַלון,
און ער שווימט שוין ניט אין די הימלען,
ווי אַ העכט אַ זילבערנער, ווי אַ שלײען אַ גילדערנער...
דו — בײ וואָס זײנען מיר געבליבן? דו—דו—דו.
מיר זײנען געבליבן בײ אַן עמער, וואָס מען קען
מיט אים ניט שעפּן,
בײ אַ לאָפּעטע, וואָס מען קען מיט איר ניט גראָבן,
און בײ אַ וואַסער, וואָס מען קען אים ניט אַריבערגײן...
העי, דו — דו — דו — דו.

4

בּ ע ר ד

יעזוס האָט געהייסן אונטערשערן די קורלאַטע קערק,
דו — דו — דו — דו.
יעזוס האָט געהייסן אונטערשערן די לאַנגע בּערד,
אָ, ווײ, כ'האָבּ קוים די דרייצן האָר אונטער דער גאָמבּע
אויסגעכאָליעט,
ווייל אַ בּאָרד גיט חכמה צו דעם מענטשן...
און איר, איר אַלטע רייסן, איר בּכּבודיקע,
הענער אָפּגעקראָבּענע, פעלדער אָפּגעקאָשעטע,
זעט די געטער צו.
ס'האָט בּיאַלון געלויכטן מיט דער קאַלטער בּאָרד,
און אַליין דער יעזוס טראָגט אַ בּערדעלע, אַ בּלאָנדע...
דו — דו — דו — דו.

5

פֿאַנטעלעי, יעמעליאַן און טיט...

פֿאַרוואָס שווייגט אויף דער אַסיפֿה פֿאַנטעלעי פֿון קריזשיטשי?
ער וואַרעמט הינטערן אויוון די לאַנגע באָרד, די געלע באָרד...
און פֿאַרוואָס שווייגט יעמעליאַן פֿון קאָבילניק, דער הויכער־
וויקסיקער? —

באַלאָדן שטייען זיינע קיילעכדיקע בינשטאָקן,
און די ציגן זיינע ברענגען אים זיבן מאָל זיבן...
און דו, טיט פֿון לוזאַוויע, דו הוליאַקע,
פֿונם שווערן קובל טרינקסטו בראַנפֿן אויף די חתונות
און דיין דודע וואָיעט, וואָיעט, ווי אַ וואָלף — —
אָ, זאָל מען אָנזאָגן אין לאַנד, אַז ס'איז ביאַלון
אַוועקגעגאַנגען,

מיט דער טאָרבע אויפֿן פּלייצע
און מיט דעם שטעקן דעם בעראָזעווען אין האַנט...
דו — דו — דו — דו.

6

פאַרוואַנדלונג

אויף די פעלדער קלאָגן די קורהאַנען, אויף די בערג -
די פירשטלעכע קברים,
אין די וועלדלעך די אָלכאָווע באַזיינען דעם גורל פון רייכן
די צוזיפגעהויקערטע שאָטנס פון די אָבות...
דו — דו — דו — דו.
אָ, איך וועל אַליין מיר אויסגראָבן אַ קבר ביים ווילייע
און כ'וועל אַ ליאַק מיט בראַנפן מיטנעמען צוקאָפנס;
די קאָסע — צו דער רעכטער זייט,
די דודע — צו דער לינקער זייט,
און ווי דאָס פייערל, וואָס איז געוואָרן אַ בוטשאַן
און ווי אָליאַסינקע די סאָווע
וועל איך אויך פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ גרויען שטיין. —
העי, דו — דו — דו — דו.

7

י ע ז ו ס

ער איז געגאַנגען בײַ די פעלדער, דער גאָט פון ירושלים.
מיר זײַנען אים אַרום באַגעגענען מיט ברויט און זאַלץ.
דו — דו — דו — דו. —
עס האָט דער נײַער גאָט בײַ אונז געפרעגט:
— ווער איז אײַער טאַטע?
ווער איז אײַער מאַמע, ווער — די ברידער אײַערע?
אָ, אונזער טאַטע איז דער וואַלד, דער יאַדלאָווער,
אונזער מאַמע — די ווילדע און זײַדענעם קלייד,
און די ברידערלעך — דער ברוינער ראָב און די סאָווע — —
ער האָט אויסגעצויגן דעם לאַנגן פינגער צום הימל,
נאָר מיר האָבן דאָרטן גאָרניט געזען...
דו — דו — דו — דו. —

8

פֿאַנטעלעי, יעמעליאַן און טיט...

אָ, איר קומט אַרויס פֿון די כאַטעס באַוויינען אינזער שבט,
דו, פֿאַנטעלעי פֿון קריוויטשי,
און דו, יעמעליאַן פֿון קאָבילניק, און דו, טיט פֿון ליהאַוויע.
דו — דו — דו — דו —
ביאַלון וועט ניט איבערקערן דעם גילדערנעם בעכער זיינעם,
די פֿעלדער אָנצוטרינקען מיט אַ גרינעם וויין — —
און באַלד, באַלד — —
פֿאַרשליסן וועלן זיך אונזערע אויגן פֿון זען,
ווייל עס קלאָגט דער דעמב,
די אַספּע איז מיט בלוט פֿאַרלאָפֿן אונטער דער קאָרע
און דער בושל שלאָגט מיך מיט אַן אַייזערנעם שנאָבל אין
האַרצן.
מיכאַילאָ! מיכאַילאָ!

דו — דו — דו — דו —
דו — דו
דו — דו — דו — דו —
דו — דו —

איך בין אַ בחור אַ הולטיי...

איך בין אַ בחור אַ הולטיי,
האָב איך מיר אַ שטעקן,
טריי-ריי-ריי, טריי-ריי-ריי
כ'שפּאַן אין אַלדע עקן.

קום איך צו אַ קרעטשמע צו,
קלאַפּ איך אָן אין טויער,
„ווער ביסטו? ווער ביסטו?"
ענטפער איך: אַ גייער.

— ליידיקגייער, אַזוי פרי!
חוצפּהניק פאַרשייטער...
טרי-לי-לי, טרי-לי-לי
און איך גיי מיר ווייטער.

קום איך צו אַ ברונים צו,
כ'טרינק זיך אָן מיט וואַסער,
שטיי איך אין דעם מאָרגן-גרוי,
ווי אַ האָן אַ נאַסער...

פאָרט אַ פּויערל פאַרביי:
„צאָ טשוואַטש נאַ סוועטשיע?"
ווייס איך ניט און טו אַ ברײ:
— סוועטשיע? — פּעטשע מעטשע...

זומער

היינט האָט די וועלט זיך אויפגעוויקלט ווידער ניי;
דער גראָבער קנאָספּ, די פולע ערד, די גרינע שושקעריי —
ס'האָט אַלץ געציטערט, ווי אַ שטייפער מיידל-לייב
פאַרציטערט ווערט פון שאַרפער פרייד ביים ווערן ווייב...

און איך בין, ווי אַ קאַץ, געלעגן אויפן מיט פון פעלד,
וואו ס'האָט געשפּריצט, געבליצט, געפינקלט און געהעלט.
איין אויג פאַרשמירט מיט זון, דאָס צווייטע — צוגעמאַכט,
כ'האָב שווייגעוודיק געקוואָלן, שווייגעוודיק געלאַכט...
אַריבער מיילן פליין, און וואַלד, און טאָל —
דאָ וואַלגער איך זיך אום — אַ בלאַנקער, האַרטער שטאָל.

ר י י ס ן

א

ר י י ס ן

אָ, דער ויידע פון קאָבילניק איז אַ ייד אַ פשוטער,
אַ פויער מיט אַ פעלץ און מיט אַ האַק און מיט אַ פערד...
און מיינע זעכצן פעטערס און מיין טאַטע —
יידן פּראָסטע, יידן, ווי די שטיקער ערד,
טרייבן פליטן איף די טייכן, שלעפּן קלעצער פון די וועלדער..
און דעם גאַנצן טאָג געהאָרעוועט, ווי כלאָפּעס,
עסט מען וועטשערע פאַרנאַכט צוזאַמען פון איין שיסל,
און מען פאַלט אַנידער אין די בעטן ווי די סנאָפּעס.
דער ויידע, אָ, דער ויידע קלעטערט קיים אַרויפעט איפן אויוון,
ער איז דער אַלטיטשקער ביים טיש אַנטשלאָפן שוין געוואָרן,
נאָר די פיס — זיי ווייסן, פירן זיי אַליין אים אָפּ צום אויוון...
דעם ויידנס גוטע פיס, וואָס דינען אים פון כמה יאָרן...

ב

מען קאָסיעט היי...

אין פעלד האָט גענומען שוין ציען מיט נעפּלען פון אָסיען...
אַרויס איז דער ויידע פאַרטאָג צום געמויזעכץ דאָס היי
אַראָפּקאָסיען,
איז מען ביים שאַריען אויף טאָג שוין געווען בגילופין אַזוי
ווי די אמתע קלעזמער,
מען האָט זיך צעשטעלט זאַלבעאַבצעט, דער ויידע בראש,
און אַוועק איז אַ מזמור:
אַ שפּרייז, און אַ קער מיט די פּלייצעס, אַ סווישטש, פּונקט
עס טאַנצן אין זומפּ אַרום בליצן.
פאַר דאָס שטיקעלע ברויט — האָט דער ויידע געזאָגט —
מוז מען, קינדערלעך, שוויצן...
און בהאָבן זיך בלאַנקער די קאָסעס צעפּייפּט, די קאַפּאָטעס
אַראָפּ, מיט באַוואַקסענע גלידער,
אַזוי ווי די האָריקע יאָדלעס — אַ טאַטע אַן אַלטער מיט
זיבעצן לייבלעכע ברידער...
עס צופּן די קאָסעס, ס'צעשפּריצט זיך דער טוי, און עס
פאַלן די גרעזער אויף גרעזער אַנידער,
אַ פייגעלע זינגט אויף אַ נוס-בוים דערביי, אַז דער ויידע קאָן
פּשוט קיין אָרט ניט געפינען:
„וואָס זאָגסטו דערצו? נאַ דיר גאָר אַ קאַנאַריק, אַ חזן, אינ-
מיטן דערינען"...

דאָ נעמט מען זיך טאָטשען די קאָסעס, פאַרדרייכערט מען,
כאַפּט מען אַ זופּעלע קוואַס פונם קריגל,
דערנאָך שטייט מען אויף מיט אַ קרעכץ... פּאָמאָדיי באָך! אַ
קלונג, און עס טוט זיך די קאָסע אַ שפּיגל,
באַווייזט זיך, פאַרשווינדט צווישן גראָז, טוט אַ בלאַנק — אַכצן
קאָסעס כסדר!...
און ס'בויגן זיך זיכער די הענט, אָ, עס קנאַקן די שענקלען,
און פּעסט זיצט אַ־יעטוועדער גדר — — —
אַזוי ביז דער עולם דערזעט, ווי דער ריטער פאַרנאַכט לייכט
זיך אָפּ אין די קאָסעס,
טוט חברה אַ שמייכל. מען זעט שוין דעם הערינג דעם ברייטן,
דער באָבעשים קעז־סאַלטעגאָסעס,
דערלאַנגט מען אַ נעם די קאַפּאָטעס, מע גייט און מע הערט
צו די וואַכטלען, וואָס שרייען,
מע גייט מיט די קאָסעס, פאַרלייגט אויף די פּלייצעס, מע
קוקט און מע שווייגט, ווי די שלייען...

ג

די באָבעשי...

די באָבעשי געווען איז אַ יידענע אַ צנועה,
אַ מייסטער פון אַ קינדלערקע — אַ קינד צו יעדן פרילינג...
און גרינג, און גאָר אָן ווייען, פונקט, ווי הינער לייגן אייער
האָט זי געלייגט די צווילינגן — אַ צווילינג נאָך אַ צווילינג.
דריי פעטערס האָט די באָבעשי געבאָרן אויפן בוידעם,
צוויי פעטערס האָט די באָבעשי פאַרלאָרן צווישן אַייער,
עלף פעטערס האָט די באָבעשי געבאָרן אויפן אויוון,
מיין טאַטן האָט די באָבעשי געבאָרן אין אַ שייער...
און דאַן האָט זיך איר מוטערטראַכט אויף אייביק צוגעשלאָסן,
די באָבעשי האָט אָפּגעשענקט פאַר אָרעמע די ווינדעלעך,
די באָבעשי, די טייערע, האָט אָפּגעטאָן דאָס איריקע,
איז זי אין שטוב אַרומגעגאַנגען,
ווי אַ קאַטשקע צווישן הינדעלעך...

ד

מען טרייבט פליטן...

עס האָבן די נעפּלען פֿאַרווישט און פֿאַרשמירט אַלע דערפער און וועגן,
אין פעלד טאַפּט מען אָן מיטן וואַרעמען פנים די קאַלטקייט פון הענגענדן רעגן...
עס ווייזן זיך פלעקן פון ביימער, פון ערגעץ אַ הויף, אַן אַסוויר פון אַ ברונעם,
נאָר ס׳שווימט עפּעס אָן, עס ווערט ווייס פאַר די אויגן...
און אַלץ ווערט אין נעפּל צערונען.
אַ טרוקענער צווייג פאַלט אַראָפּ. עס איז שטיל. אַ פויגל הייבט אָנעט צו קלאָגן:
„ס׳קומט אויסעט אין לעבן אַזויפיל אַריבערצוטראָגן, אַזויפיל אַריבערצוטראָגן"...
די צענדליקער קוועלכעלעך פליעסקענען צווישן די בייטן אין מורמלען און ריידן,
און צווישן די נעפּלען ווייט־ווייט אויפן ניעמאַן דערהערט זיך די שטים פונם זיידן:

שמוליע, העי, שמוליע,
פאַרפּאַטש דעם הינטן אויף סקאַרוליע!...

דער זיידע קריכט אום מיט אַ באָרד מיט אַ נאַסער און טאַפּט די שוואַרצועס,
די פעטערס אין נעפּל מיט לאַנגע בוסאַקעס מען שפרייזט אויף די פליטן,

אָט ווערן זיי נעלם. מען הערט נאָר אַרויס פון דער ווייט דעם געשריענעם שמועס,
עס טוען אַ פליעסק זַפּאַטשינעס, אַ גראָב, און דער שטראָם ווערט צעשניטן...
דער נעפּל פּילט אויסעט די ליימיקע ברעגן, ניטאָ — ניט קיין ערד, ניט קיין וואַסער.
און ווייך איז די געגנט אַזוי, און ממשות — אַ וואַרעמער אָטעם אַ בלאַסער...
נאָר ס'וויקלט זיך עפּעס... אָט גייען די כּלערליי טאָלן אין וועלדער אַריבער,
דאָרט שטייען פאַרוויקלט די הייזער, באַדעקטע ווי מעבל אין גבירישע שטיבער...
און אָט פּלאַצט דאָ אויפעט אַ קלאָרקייט אַ גרינע... ס'ווערט קלערער ביי זיך אין נשמה...
די זון טוט אַ לייכט. עס באַווייזט זיך דאָס וואַבער אין ווערבעס פאַרוויינטע אין לאָמע,
דער וואַלד האָט זיך בלוי אויסגעוואַשן, איז נאַס, און דער קאָפּ זיינער פּלאַקערט,
און ס'גייט זיך אַ העלקייט ווייט־ווייט אויף אַ לאָנקע... אַ פייערל שטייט דאָרט און אַקערט...

אַ רחבות, אַ פרישקייט פון גראָזיקע לאָנקעס, וואָס שמעקן אין פינקלען און וויינען,
און ס'שווימען נאָך אומעט די שטיקער פון נעפּלען — חלומות פון פעלדער און פליינען...
און ס'שווימען די פליטן געלאַסן, געלאַסן, פאַרקירעווען רונד מיט די ברעגן,
די שטרויענע ביידלעך שטראַלן און פאַרען אַדויסעט דעם טוי און דעם רעגן.
דערביי ליגט דער זיידע... ער היכערט די ליולקע און זשמורעט פון תענוג די אויגן:
די וואַרעמע ערד האָט זיך גלאַנציק און פעט אַזוי שטאַרק אויסגעצויגן,

צעקעסטלט אין פעלדער, געמויזעכצן, געלבע און העלע און גרינע —
עס גיסט זיך דער דורכזיכטיק־ציטריקער פלאַקס אויף בורשטיניקע שטענגעלעך דינע,
די גרינקייט אויף פעלדער־קאַרטאָפל ליגט אָפּגעקילט, מאַט, אויסגעזאָטן...
און ס׳שמייכלט די קורצע די ראָזעווע רעטשקע מיט שפרענקעלעך ווייסע באַשאָטן —

עס רינען די זאַפטן פון דרערד, אַז אַ שכּרות נעמט דורך אַלע גלידער,
עס שפּאַרט זיך אַ לעבן אַ שטומער דורך גרעזער, דורך וואָרצלען און צווייגן,
אַז ס׳האַלט מער ניט אויסעט דער זיידע, ער טוט זיך אַ נעם, אָ, ער קאָן מער ניט שווייגן,
דערלאַנגט ער אַ רעווע: טראַסציאַ אין דיין טאַטן! און נאָכאַמאָל ווידער:
טראַסציאַ אין דיין מאַמען: אַז ס׳כאַפּן זיך אויפעט די זין אויף די פליטן,
מען זעט, אַז עס פלייצן אַראָפּ פון די פעלדער די פאַרבן די הייסע, ווי שטראָמען.
עס שפּרודלט פון פרילינג אַריין אויף דער וועלט און אַליין איז מען אויך דאָ אינמיטן...
רבונו של עולם! עס טוט זיך דאָ וואָס אויף די פעלדער, וואָס האָט ניט קיין נאָמען!...

— — — — — — —

— — — — — — —

אַזוי האָט דער זיידעניו, עליו־השלום, די פליטן געטריבן קיין פּרייסן,
איז ער פאַרנאַכטלעך, אַריין מיט דער בלויער ווילִיע אין ניעמאַן אין ווייכן.

האָט מען די שריגעס פאַרגראָבן אין זאַמד אין די שוואַרצע שוואַרצועס פאַרבונדן,
און פייערן האָבן די פעטערס אויף יעטוועדער פליט אָנגע־צונדן.
שווייגעוודיק־מיד, זאַלבעצווייט ביי אַ פייער, אַזוי איז מען גרויע געזעסן.
געבראָכן דעם ראָזעווען ברויט און דעם באָרשט פונם טעפל געגעסן.

ס'איז שטיל אויפן געגנט געווען. עס האָבן נאָר בלויע די וועלן געזונגען,
עס האָט נאָר דער פייער זיך הילכיק צעבלעטלט, צעלייגט, ווי אַ רויטינקער בלימל,
און ס'איז נאָר אַ פיש ווען ניט ווען פונם וואַסער דעם קילן געשפרונגען.
בלוי איז געווען, און אַ רויטע לבנה, אַ שווערע, איז אַרויס אויפן הימל.

ה

די וויליע און דער ניעמאַן...

בעת די לבנה צעשפּריצט זיך אין לאַנד, ווי אַ זילבער־נער רעגן,
דאַן הייבט זיך אַ שטייפע געשטאַלט פון אַ ליטווין אַרויס פון דעם ניעמאַן
און ס׳שווימט, ניט געהערט, פון ווילִיע אַ טונקעלע פרוי אים אַנטקעגן.
צעוואָרפן די לאָקן, די נאַסע, מיט לאַנגע און גרינלעכע ברעמען,
באַווייזט זיך איר גליטשיקער קערפּער אַרויס פון די כוואַליעס...
עס בויגט זיך אַריבער דער ניעמאַן און נעמט זי אַרומעט,
און טוט איר אַ קוש אין די אויגן די גרינע, וואָס לייכטן פון אומעט,
און נעמט זי אַראָפּ אויפן גרונט אין די בלויע, קרישטאָלענע סאַליעס...

ו

דער פעטער אברהם פּאַשעט די פערד...

ביינאַכט איז דער פעטער אברהם געווען אויף דער וואַרטע.
דאָס פעלצעלע האָט ער געהאַט און די טאָרבע צום עסן,
ביים פייערל גרוי, ווי אַ קאָרטש איז אברהם געזעסן
און ס'האָבן געסטאַרטשעט פון אים נאָר די ביינער די האַרטע...
אַזוי האָט דער פעטער אברהם די פערד אויף דער לאָנקע געפיטערט.
געפּענטעטע האָבן זיי שווער אויפן גראָז צונעשפּרונגען,
די שיין פון לבנה האָט ווייך אויף די שקאַפּעס געציטערט
און ווייט אין פאַרנעפּלטן פעלד האָט דער ניעמאַן געקלונגען...
דאָס טרוקענע פייערל האָט זיך אָן כוחות געלאָשן...
אַזוי ווי אין שלאָף איז אברהם באַנומען געזעסן,
אַ בוים אין אַ בוים האָט אין טונקעלער ליכט זיך געגאָסן,
און ס'האָט זיך געהערט, ווי דאָס גראָז ווערט געצופּט און געפרעסן...
און ס'האָט זיך געהערט: אויפן הימל עס רירן זיך שטערן,
אַ רויכעלע טוליעט זיי אײַן, ווי אַ וואַרעמער ניגון;
אַ ציטריקע נעץ האָט פאַרנומען דעם הימל דעם לערן
און ס'שווימען דאָרט פישעלעך, פינקלען און וויגן זיך, וויגן...
עס האָט זיך אברהם, דעם פנים אַרויף, אויסגעצויגן:
די קאַלטע לבנה גייט אום אין אַ ראָד אין אַ געלער
און זיבעצן שטערנדלעך זיינען געקומען צופליגן.
עס ציטערט איין שטערן אַ גרינער פון אַלעמען העלער...

נאָר פֿלוצלונג דאָס שטערנדל האָט זיך געגעבן אַ צאַפּל,
אַ פֿלי געטאָן אינם בלויען געוועב פֿון די שטראַלן,
אַזוי ווי אַ פֿונק פֿליט אַרויס פֿון אַ בלויען שוואַרצאַפּל...
און מאָכיקן וואַלד איז דער שטערן אַרונטערגעפֿאַלן.
אברהם האָט עפּעס אַ חלום אַ ווייטן פֿאַרשטאַנען — — —
דער פֿינקלענדער בלוי האָט די גענט די גאַנצע באַשאָטן,
און דאַן מיט אַ זיפֿץ איז דער פֿעטער פֿון דרערד אויפֿגע־שטאַנען
און שטיל צו די וואַרעמע קליאַטשעס אַוועק אינם שאָטן...
ער האָט זיך אַזוי בײַ די פֿערד אין דער פֿינסטער געפּאָרעט.
אַ האַלז אויף אַ האַלז האָבן אַלע געטעמט פֿאַרשלאָפֿן.
דאָס ליכט פֿון דער זײַט האָט אויף אײנעם אַ פֿערד אָנגעטראָפֿן
און ס'האָט זיך פֿון אים נאָר די פּלײצע געזען אויסגעמאָרעט...
דאָס בינטל פֿון שקאַפּעס איז טונקל צוזאַמענגעגאָסן געוואָרן,
פֿאַרמאַטערט אין שטרויענעם בײדל אַרײַן איז דער פֿעטער,
אַ טאָפּאָל האָט מאַט אין דער פֿינסטער געשײַנט מיט די בלעטער,
און ווײַט איז פֿאַרגליווערט אין שט־אַלן געלעגן דער קאָרן.
שטיל איז אברהם אויף דרערד אין דעם בײדל געלעגן,
געחלומט פֿון דערפֿל, געשמײכלט צו זיך און געשוויגן.
אַרויס איז פֿאַמעלעך אין בענקשאַפֿט זײַן האַרץ פֿון די ברעגן
און ס'האָט זיך דער פֿעטער גאָר פּלוצלונג צעטרעלט אין אַ ניגון:

בּיסט די שענסטע אין דעם דאָרף, נאַסטאַביע,
זע,
ס'קוועלט דער גערשטן און געבערדלט איז דער האָבער
די געמויזעכצן אין נעפּל פֿינקלען פֿונם טוי...
הער זיך אײַן,
הער זיך אײַן,
אין די וועלדער די יאַדלאָווע גײט איצט אום פֿאַרחלומט
אין לבֿנה־שײַן
דער מאָך־באַוואַקסענער, דער באָרוועסער בעל־דבר...

קום אַרויס אין ברייטן פעלד, ווען אַלע פייגלען שלאָפן
און נאָר די קוואַלן ויינען אויף,
דיין טאַטע ליגט פאַרמאַטערט פון דער אַרבעט אויפן שייער
ס'וועט וויסן נאָר פון דעם די אַלטע ריאַבינע אין הויף
און נאָר דאָס ווינטעלע, וואָס נעכטיקט אין די אייער...

ביסט די שענסטע אין דעם דאָרף, נאַסטאַסיע!

אברהם האָט אויסגעווישט שטיל מיט דעם אַרבל די טרערן...
האָט צוגעהערט טיף, ווי עס שווייגט די פאַרחלומטע געגנט:
עס האָט זיך אַ האַרץ מיט אַ האַרץ אין דער פינסטער
געזעגנט...

ז

די באָבעשי ע״ה איז אויסגעגאַנגען...

אַז די באָבעשי די אַלטיטשקע איז אויסגעגאַנגען,
האָבן פייגעלעך געזונגען,
ווייל מיט איר צדקה, מיט איר האָרץ דער גוטער
האָט די וועלט געקלונגען.

און אַז מען האָט די באָבעשי אַראָפּגעהויבן,
האָט אַיעדערער געשוויגן,
און אָן אַ קרעכץ האָט מען די גוטע אַלטיטשקע
אויף דרערד געלאָזן ליגן.

עס איז דער ויידעניו אין שטוב אַרומגעגאַנגען —
אַ טויטער שאַרבן,
ווייל ער, דער אַלטיטשקער, ער האָט איר צוגעזאָגט,
אַז ער וועט פריער שטאַרבן.

און אַז מען האָט דעם בר-מינן אַראָפּגעפירט אין שטעטל,
האָט דער דאָרף געטרויערט:
„ניעמאַ, ניעמאַ יוזש סטאַראָי שליאָמיכע"
און אויך דער פּאָפּ וואַסילי האָט באַדויערט...

נאָר אַז דער שמש האָט דאָס מעסערל אַרויסגעצויגן
צו רייסן קריעה,
דאַן האָבן זיך צעשריען, נעבעך, מיינע פעטערס,
ווי די רוצחים פאַר דער תּליה.

ח

נאַסטאַסיע...

נאַסטאַסיע האָט שצאַוויע געקליבן בײַם זײַט פֿון די סטעזשקעס,
אַ מאָלצײַט צו מאַכן אַנטאָשען — איר טאַטן דעם אַלטן.
ס'איז רייסן געבענטשט מיט אַ האָריקן שצאַוויע אַ קאַלטן,
מיט יאָדלעס, ווי פּעלצן, און ראָבן, ווי די האָלאָוועשקעס...
דעם פּאַרטעך אין האַנט גייט נאַסטאַסיע אײַנגעבויגן,
אַזוי ווי אַ קאַטשקעלע, ווייסט ניט פֿון שלעכטס און פֿון זאָרגן,
די פּיסלעך באַנעצטע פֿון טוי און באַרוישט פֿון פֿרימאָרגן,
זי האָט פֿון דעם אָטעם פֿון דר'ערד פֿאַר איר חיות געזויגן.
דאַן קומט איר פֿון וועלדל אַ מענטש מיט אַ כאָמעט אַנטקעגן.
זי האָט אים באַקוקט פֿון דער ווײַט מיט דער האַנט בײַ די אויגן:
ער קומט אַזוי פֿריש, פּונקט ער וואָלט אין די וועלדער געלעגן.
פֿאַרשעמט האָט נאַסטאַסיע זיך ווידער צום שצאַוויע פֿאַרבויגן.
דאָס קערט זיך אברהם אַהיים פֿון דער וואַרטע באַגעגן.
„גוט־מאָרגן, נאַסטאַסיע, דיר קעלבעלע שטילע, גוט־מאָרגן!“
זי האָט זיך פֿאַר בושה אַהינטער די קוסטעס פֿאַרבאָרגן,
עס וועט זי דער פֿעטער, דער שווערער ניט קאָנען געפֿינען.
דאַן האָט זיך אברהם אַ לאָז אין די קוסטעס געגעבן,
געהערט האָט זיך ווײַט זײַן געלעכטער פֿון צווישן די בלעטער:
„דו קעלבעלע מײַנע, וואו ביסטו, מײַן קרוין און מײַן לעבן!“
נאַסטאַסיע האָט הינטער די צווייגן געקוואָלן פֿון פֿעטער...

„ער איז אַזוי פריש, פונקט ער וואָלט אין די וועלדער געלעגן!"
אַ ברוינער, צעהיצט מיט צעשויבערטע איין אין לאָקן,
ער האָט זי געפונען אין גראָז האַלב דערפרייט האַלב דער־שראָקן.
אַ הינדעלע שרעקט זיך אַזוי אין אַ זוניקן רעגן...
האָט ער זי גענומען דאַן אַ כאַפּ אין די אָרעמס די ברייטע,
דערלאַנגט איר אַ קוש אין דעם ציטריקן האַלז דעם פאַר־ברענטן.
זי האָט זיך געגעבן אַ צאַפּל צו אים אַ דערפרייטע
און שטיל צו זיין ברוסט זיך געטוליעט אַלץ נענטער און נענטער...

ט

דער פעטער איצע...

ס'האָט זיך פעטער איצע
אויסגעלערנט שניידעריי,
מאַכט ער אַלטע סערמיעגעס
פונקט ווי שפּאָגל-ניי,
מאַכט ער אַלטע סערמיעגעס,
פונקט ווי שפּאָגל-ניי,

קומט ער אין אַ דערפל אָן
מיט דער נאָדל-פאָדים,
הענגט ער אויס אַ וויוועסקע:
„דאָ פאַרריכט מען בגדים",
הענגט ער אויס אַ וויוועסקע:
„דאָ פאַרריכט מען בגדים".

זיצט דער פעטער אויפן טיש
טערקיש, תמעוואַטע,
טרענט און ניצעוועט און לייגט
אַ לאַטע אויף אַ לאַטע,
טרענט און ניצעוועט און לייגט
אַ לאַטע אויף אַ לאַטע.

אויסגעלאַטעוועט איין דאָרף,
גייט ער אין אַ צווייטן,

בּיז ער לאָזט אַרויס פון האַנט
דעם געגנט אַ באַנייטן...
בּיז ער לאָזט אַרויס פון האַנט
דעם געגנט אַ באַנייטן...

ס'האָט זיך פעטער איצע
אויבגעל־ינט שניידערײ,
מאַכט ער אַלטע פערמיעגעס,
פונקט ווי שפּאָגל־נײ,
מאַכט ער אַלטע פערמיעגעס,
פונקט ווי שפּאָגל־נײ...

י

ווינטער בײַנאַכט אין דער אַלטיטשקער כאַטע...

איז מען געלעגן בײַנאַכט אין דער אַלטיטשקער כאַטע,
געראַוויכערט די ליולקעס די גרויסע, געבּרומט און געסאָפּעט.
פּאַרמאַטערטע האָבּן די פעטערס געקוקט תּמעוואַטע,
און שוויַיס איז אַ פעטער געזעסן בּיַים טיש און געכראָפּעט.
אין שטיבּל האָט קוים אַ לוטשינע אַ שטילע געבּרענט...
דערבּיי האָט דער פעטער רחמיאל די הויזן פאַרשצאָבּעט,
אַ שניי האָט געכליאָפּעט אין פענסטער, אַ ווינט האָט געקלאַפּט אין די ווענט,
די זאַסלינקע האָט זיך אין אויוון אָן ווענטל געסקראָבּעט...
עס האָט זיך דער זיידע געדרייט אויף דעם אויוון דעם הייסן,
אָן כּוחות, די העמד אויפגעעפנט, אין אַנגסטן בּאַשלאָגן,
דער ווינט אויפן פעלד האָט די כוואַליעס אין ניעמאַן געשטויסן,
די אַלטע בּהמה אין שטאַל האָט ניט אויפגעהערט קלאָגן.
עס זיינען די פעטערס געלעגן צו צוויי אין די בּעטן,
טעמפּ מיט די צורות צום בּאַלקן געקוקט און געשוויגן — — —
דער זיידעניו האָט זיך געקערט, אָ, דער זיידעניו האָט זיך געבּעטן:
„אברהמציק, מיין קינד, טו אַ זונג אונז אַ טרויעריקן ניגון".

פון הייסן געלעגער אַראָפּ איז אברהם דער פעטער,
און חושכניש איז ער געוועזן, ווי אַ יאָדלע אַ גרויע — — —

האָט ער געגעבן אַ זונג, ווי אַ ווינט אין אָסיעניקע בלעטער,
האָט ער געגעבן אין טונקעלער כאַטע אַ וואָיע,
אַזוי ווי עס וואָיעט אַ וואָלף ביידערנאַכט אויף די וועגן,
ווי ס'וואָיעט אַ וואָלף אויף פאַרשנייטע, באַלויכטענע פליי-
נען — — — —
פאַרטייעטע זיינען די פעטערס, ווי קלעצער געלעגן.
ס'האָט פלוצים דער יידעניו שטיל אָנגעהויבן צו וויינען,
ער האָט זיך געדרייט אויפן אויוון, געקלאַפּט אין די ציגל.
אָ, גאָטעניו העלף, עס איז פינסטער און ביטער...
דעם פעטער אברהם איז דורך אין די ביינער אַ ציטער,
עס האָט זיך דער ניגון געגעבן אַ גאָס, ווי אַ שפּיגל,
געגעבן אַ קלונג, ווי אַ וואַסער אין נעפּלען אין בלויע...
אין חושכניש איז ער געווען, ווי אַ דעמב אַ געזונטער.
האָט ער אַ טרייסל געטאָן די טשופּרינע אַרויף און אַרונטער,
(דאָס האָט ער דערזען אינם חלום נאַסטאַסיע די גויע).
ער האָט זיך אַוועקגעשטעלט אויס און געגעבן אַ רייטשע,
אַזוי ווי אַן אָגער, וואָס בענקט נאָך אַ קליאַטשע אַ הייסע,
אַ שפּרונג און אַ הייב זיך געטאָן מיט די הענט אין די באָקעס,
אַז ס'האָבן פון פרייד זיך צעפינטלט ביי יעדן די אויגן,
און ס'זיינען די שלעכטע געדאַנקען אַזוי ווי סאָראָקעס,
ווי גרויע פון טונקעלער כאַטע צעפלויגן...
איז ער אַרויס אין אַ טענצל, אַ זונג און אַ זעץ מיט די
שטיוול,
אַ ברען אין דער לופט, ווי אַ פלאַם, מיט די הייסע שוואַרצ-
אַפּלען,
אַז ס'האָט זיך דער יידע דערפילט, ווי ער פליט מיט דעם שטיבל,
ער קריכט ערגעץ הויך, ערגעץ הויך אויף צעבראָכנע
שטאַפּלען...

צעטומלט פון ניגון, געליימט איז דער פעטער געבליבן,
אין סקאַוועראָד האָט שוין געטליעט די לעצטע לוטשינע,

דער ווידעניו האָט זיך צעשמייכלט, די הענט זיך געריבן:
„אברהמעלע, וואו'סטע גענומען אַזאַ קול־נגינה?"...

דער בלוי פון פאַרטאָג איז אַריין אין דער וואַרעמער כאַטע,
פאַרוויקלט אין שטרוי האָבן ביימער אין גאָרטן געפראָרן...
דער ווינט האָט אין פירהויז געצופּט פון אַ פעלצל די וואַטע,
די אַלטע בהמה אין שטאַל איז אַנטשוויגן געוואָרן.

יא

אַנטאָשע שפּילט אויף דער באַנדורע...

העי, העי,
העי, אַנטאָשע, טו אַ זונג,
טו אַ קלונג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
העי, העי.

ס׳איז געווען דער קרעווער דוכס
ווייס ווי שניי,
ווייס ווי שניי,
האָט ער קינדערלעך אין פּאַלאַץ —
טעכטער צוויי,
טעכטער צוויי,
נאָר ביים דוכס ביי די פערד
האָט געדינט דמיטרוק ביאַדוליאַ
מיטן נאָמען שאַלאַפּיי...

העי, העי,
העי, אַנטאָשע, טו אַ זונג,
טו אַ קלונג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
העי, העי.

ס׳איז געקומען וועסנע־צייט,
ברענגט דער בוים נייע צווייגלעך,
ברענגט דער שוואַלב דעם שוועלבעלע,
ברענגט די צויג אַהיים די צייגלעך
און די קו דעם קעלבעלע...
ס׳איז געקומען וועסנע־צייט,
פאַר די טעכטערלעך די צווי,
ברענגען זיי אַהיים צום דוכּס,
אינם פאַרטעך
צו בייסטרוקעס...
ווי, ווי, ווי — — —

העי, העי.
העי, אַנטאָשע, טו אַ זונג,
טו אַ קלונג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
העי, העי...

כאַפּט דער דוכּס זיך צום שווערד,
הייסט דער דוכּס שפּאַנען פערד,
און פון קרעווע ביז מאַזשיר
און פון זשעטל ביז דאַמיר
יאָגן רייטער און קאַרעטן,
לויפן לאַפער און שטאַפעטן — — —
ס׳איז אין ערגעץ ניט געווען,
ניט צו זען
דעם רוצח שאַלאַפּיי...

העי, העי,
העי, אַנטאָשע, טו אַ זונג,

טו אַ קלונג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
הע, הע — — — —

אין די וועלדער פון קריוויטש
וואוינט דער גזלן שאַלאַפּיי
און דער אַלטער קרעווער דוכּס,
ווייס ווי שניי,
ווייס ווי שניי,
פאָרט אַליין איבער די פליינען
אין דעם ריטערלעכן טראַכט
און ער קלינגט מיט די פּלי־ויין
אין דער נאַכט
אין דער נאַכט...

הע, הע,
הע, אַנטאָשע, טו אַ זונג,
טו אַ קלונג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
הע, הע...

יב

דער זיידעניו קומט שטאַרבן...

גרוי, ווי אַ טויב, איז פאַרנאַכטלעך דער זיידע געקומען פון פעלד,
צורעכט געמאַכט שטיל דעם געלעגער און אָפּגעזאָגט ווידוי,
אין האַרצן צעזעגנט זיך רויִקערהייט מיט דער וועלט
און דאַן צוגעשלאָסן, אָן כּוחות, די אויגן די מידע...
און ס׳זיינען די פעטערס געקומען צוקאָפּנס פון זיידן,
אַראָפּגעלאָזט טיף די באַוואַקסענע קעפּ און געשוויגן.
ס׳האָט עפּעס פאַרשטשעמעט די הערצער און ניט געלאָזט ריידן,
פאַרשטשעמעטע הערצער — אַ זיפץ ניט געקאָנט אַרויסקריגן...
פּאַמעלעך האָט דעמאָלט דער זיידע געעפנט די אויגן,
ס׳איז וואַרעם אַ שמייכעלע איבערגעגאַנגען זיין פּנים,
ער האָט זיך געזעצט אויפן בעט, קוים זיך איבערגעבויגן,
און אָט־וואָס דער זיידע האָט דעמאָלט גערעדט צו די בנים:
— דו, אָרטשע, מיין בכור, ביסט געווען דער יסוד פון משפּחה!
דער ערשטער אין פעלד און דער לעצטער געזעצט זיך צום טיש...
די ערד האָט זיך וואַרעם צעעפנט פון אונטער דיין סאָכע,
אַזוי ווי די ערד זאָל דיין זאָמען זיין פרוכטבאַר און פריש...
רחמיאל, ווער קאָן זיך מיט דיר אויף דער לאָנקע פאַרמעסטן!
געווען איז דיין קאָסע אין גראָז, ווי אַ פלייצל פון פייער,
דיך קענען די שלענג אין די זומפּן, די פייגלען אין זייערע נעסטן.
די ברכה זאָל רוען ביי דיר אינם שטאַל און אין שייער!

דו, שמוליע, דער טייך-מענטש, ניטאָ אויף דער וועלט אַזאַ גלייכן!
באַשטענדיק דעם בוטש אויף די פּלייצעס, באַשטענדיק אַ נאַסער,
געשמעקט האָט מיט שופּן פון דיר, מיט דעם ריח פון שלייַם אין די טייכן,
געבענטשט זאָלסטו זיין אויפן לאַנד, און געבענטשט — אויפן וואַסער!...

ס'איז נאַכט צוגעפאַלן. די רויטינקע שייבלעך פון כאַטע
אין טונקלעניש האָבן געוואָרפן אַ שיין אויף דעם זיידן...
עס האָבן געשטומט מיינע פעטערס, געשטומט האָט דער טאַטע
און ניט געלאָזט פאַלן אַ וואָרט פון זיין בענטשן און ריידן.
דאַן האָט זיך דער זיידע צעזעגנט... די גלידער צוזאַמענגענומען...
און שטיל און אויף אייביק די אויגן די שטאַרע פאַרשלאָסן.
געקוקט האָט דער עולם, געקוקט אויף דעם קערפּער דעם שטומען
און גאָרניט געזען און קיין איינציקע טרער ניט פאַרגאָסן...
אַ פויגל האָט ערגעץ אין וואַלד אויסגעקלאָגט פאַר דער נאַכט זיינע ליידן,
די לעצטע לוטשינע אין כאַטע האָט קוים נאָך געגליט אין די פונקען,
און ס'זיינען די פעטערס געשטאַנען צוקאָפּנס פון זיידן,
די שווערע, באַוואַקסענע קעפּ אין די אַקסלען פאַרזונקען...

בוניע און בערע אויפן שליאַך

פ אָ ע מ ע.

אויפן שליאַך

אַ, בוניע ביק און בערע דער פּאַלענט —
די גראָבע יידן קוטשעראַווע —
מיט די פּיסטוילן אין די הענט
און מיט די מעסערס אין כאַליאַווע,
גייען איינגעמען די וועלט —
יונגען בראַווע!

זאָגט בוניע ביק, דער לאַנגער לייטענאַנט:
ע, שרעק זיך, טעלז, און ציטער, דרויע!
עס ווערט געגאַנגען און געשפּאַנט
אויף זאַך און טאַט און גאַזלעוואַיע,
געגרייט צום שלאַכט זיינען ארוים
צוויי יידן גרויע.

און אויפן טראַקט, אין חשכות און אין גוס,
געפּאַרפּלט האָבן וויאַזן קודלעוואַטע,
געגאַנגען זיינען פּוס אין פּוס
די ביידע יונגען תּמעוואַטע,
ווי סיווע הינט געגישטערט אין דער נאַכט
די וועלט, די בלאַטע.

אַ קרעטשמע

עס רויכערט זיך אין ראָזע נעפּלען דער באַגין,
די וועלדער קאַלטע נעמען שאַרען,
אַן אַלטע קרעטשמע אין טוי און גרין,
עס העלט. — די רויע צווייגן פאַרען,
ווי פרישער שניי די העלע בליאונג לייכט
פון עפּל און פון באַרן.

עס האָרכט די פּולע, פריילינגדיקע ערד
דעם שאָרך פון לעצטע נאַכט=שאָטנס ליראָווע;
די בוימער וואַרפן אָפּ די שלייערן און בערד,
און קלאָר ווערט ביז די וועטן, די יאַדלאָווע,
וואו ס׳זיצט די נאַכט און אויף איר לאַנגן פינגער
זיצט די סאָווע.

דאָ לויפט פאַרביי דער שוואַרצער, ווילנער שליאַך,
אַ רואיגער אויף אַלע זיינע מיילן;
ער שלאָפט אין טונקלעניש פון וועלדער סבך
און אויף דער פריי—אין גרינע בוימער־צײַלן,
ס'איז שטיל. עס שפּאַנען בלויז צוויי יונגען מיטן וועג
און איילן זיך און איילן.—

די בירנע קרעטשמע פּאָפט אין אַלטן הויף,
און ס'האָרכט דאָס גאַניקל—איר אָפן אויער:
„עך, בורזשוי, דו, עפן, עפן אויף!"
—און פויסטן גראָבע זעצן אינם טויער—
„שטיי אויף, בורזשוי, די וועלט גייט אויס
אין קאַלעמוטנעם טרויער"...

פּאַמעלעך עפנט זיך די בלאָטיק־ברייטע טיר,
און ס'קריכט אַרויס אַ ייד אַ יענטעוואַטער;
דער קאָפּ אין פעדערן, אַ נאָז ווי אַ געשוויר,
ער שרייט און קוויטשעט אַ מידער און אַ מאַטער:
„ווער קלאַפּט עס, ווער? וואָס מאַכט איר מיר
באַגינען אַ טריאַטער?!"

עס טוט אַ שאָס... אַ בליץ... אַ פייער און אַ רויך...
דאָס ביסל אָטעם האָט אים אָפּגענומען,
ער טאַפּט די באָרד, דעם פּנים און דעם בויך—
אַ לויב צו גאָט; מיט גאָרנישט אָפּגעקומען;
די יונגען שטייען שטיל און דרייען זיך דעם וואָנץ
און שטומען.

נאָר ס'זיינען פּלוצים דאָ אַריין אין שלאַכט
דעם קרעטשמערס בנים, ווי די בערן;
ערגעץ האָט אַ האַנט אַ שוואַרצע פון דער נאַכט
פון הימל אָפּגעקראַצט די לעצטע שטערן;
עס האָט געשאַלט: די וועלט, די פוילע
נעמט זיך איבערקערן.

אין קרעטשמע האָבן זיך געבראָכן טעפּ,
מען האָט געזעצט מיט פויסטן, ווי מיט שטיינער,
זייטן האָבן זיך געעפנט פון די קלעפּ
און קאַפּאָטעס זיינען געפלויגן מיט די ביינער.
געבליבן דאַרף זיין די דיקע קרעטשמערקע
און ווייטער קיינער!

זי האָט געצופּט די קאָלטנס פון די בערד,
זי האָט געפּאַטשט, זי האָט געדראַפּעט;
מאַנסביל האָבן זיך געקייקלט אויף דער ערד
און פון די שופּרדיקע נעזער האָט געקאַפּעט,
געשטאַרטשעט האָבן קערק, קני און אויגן קעלבערנע
פאַרגאַפּט...

דאַן האָט דער אַלטער קרעטשמער אָפּגעקרייט:
גענוג, גענוג, זאָל ווערן שלום!
מען האָט זיך אויפגעהויבן שטילערהייט
און טעמפּ אַרומגעקוקט זיך, ווי אין אַ חלום.
אָ, בערע, בערע איז אויך אויפגעשטאַנען,
כאַטש נעם און מאָל אים!

די לאַנגע הענט אַראָפּגעלאָזט צום דיל,
אַן אויסגעמאַטערטער, קוים מיטן לעבן:
ער האָט געשמייכלט און געפּלאַנכעט אינדערשטיל
פון קלעפּ געגעבענע און ניט דערגעבן,
די פויסט האָט ניט געדינט. ער האָט געקלאַפּט
פאַרביי, אָדער דערנעבן.

דערווייל האָט מען דעם שווערן טיש געגרייט,
דערלאַנגט דעם פעטן באָרשטש, דעם הייסן,
דערלאַנגט די גרויסע לאַבנס ברויט,
און ניט געוואַרט ביז מען וועט הייסן,
האָט מען פּאַמעלעכדיק און פעסט געריבן
ביז די לעצטע שווייסן.

דער קרעטשמער פרעגט: איר, געסט, וואָס איז דער מער?
ווי קומט די ביטערניש צו אייך, פון וואַנען?
וואָס ווילן אורחים? און ווער איז מען, ווער?
און וואו אהין מען קלייבט זיך ווייטער שפּאַנען?
ס׳איז דאָ א וועלט, און יידן זיינען אומעטום
פאַראַנען.

דאַן ענטפערט בוני ביק: אָ, ליבע פריינט,
מיר ווילן בלויז די וועלט אויסלייזן.
איר זעט, דער מזל פון בורזשויען שיינט,
נאָר ס׳טרעפט, אז ס׳גייען לייט אָן הויזן,
מען מוז דעם יאָך אראָפּוואַרפן, די קייטן
און די אנדערע שאַלאַמײַזן!

אין דרויסן אַ באַשלאָגענער מיט מעש,
האָט קלאָר געשטוינט דער וועמנדיקער פרייטיק;
פאַרגאָסן אַלע פלויטן האָט דער בעז
מיט שטיקער בלוט שוין וואָרעם־צייטיק,
געקלונגען האָט דער קילער בלאַנקעט ריין
און זילבערליך און ווייטיק.

דער קרעטשמער זאָגט: אָ, געסט, אָ, ליבע געסט!
צו טיף די רייד כ'זאָל זיי פאַרדייען,
גענוג, אַז מען פאַרדייעט, וואָס מען עסט,
און חוץ דעם — בעסער שווייגן, ווי דער שלייען,
ווייל אין גלות איז אַ ייד, און ווייל די וועלט
וועסטו ניט איבערשרייען...

אַזוי האָט מען ביים טיש פאַרבראַכט, גערעדט,
מען האָט אָבער געדאַרפט אין וועג זיך לאָזן,
האָט מען זיך אָנגעפעלצט, געקניפּלט זיך ביז שפּעט,
אַ ביסל צוגעפּייפט, אַ ביסל צוגעבלאָזן...
און אַוועק, געציטערט האָבן בוים און בלאַט,
געפלאַטערט האָבן גראָזן.

אונטער דער יאָדלע.

די ברייטע נעכט, וואָס זינגען אָן אַ קול,
ווי בלויער אייז אַריינגעפּאַסט אין געגנט,
ווען ביימער גרויען דורכזיכטיק און שמאָל,
מיט ווייכן זילבערלעכן ליכט פאַררעגנט...
עס שטייט אַ יאָדלע אויפן באַרג, וואָס האָט
מיט אַלץ זיך שוין געזעגנט.

צוויי שאָטנס לאַנגע זיצן אונטער איר,
און בלויז די טיפע, בייזע אויגן גליען;
פאַרגליווערטע און שטום, אָן מינדסטן ריר,
מען זיצט און מען באַוועגט נאָר מיט די וויען,
און שטייף, ווי מתים, איז מען, וואָס מען האָט זיי
אָפּגעשריען...

אַ דאָרף אַ שטרויענער קריכט אונטן אינם טאָל
מיט דרעמלענדיקער כאַטע איבער כאַטע,
אין דער לבנה=נאַכט פון קילן, בלויען שטאָל
צעלייגט אויף אָפּרו, ווי בהמות זאַטע;
עס שלאָפט דאָס דערפל שטיל מיט די לבנהדיקע
שויבן מאַטע.

און בוניע ביק שטרעקט אויס אַ ווילדע האַנט.
ער שעפּטשעט האַלבע ווערטער, קוים צו הערן:
דו זעסט דעם דאָרף און אָט דאָס גאַנצע לאַנד?! —
דאָס פעלד אַרום ווערט מאָרגן אונז געהערן — — —
דו, בערע, ווען ווערט טאָג? דו, חבר, ווען גייט אויף
דער מאָרגנשטערן? — —

נאָר מיט דעם קאָפּ פאַרגראָבן אין די קני
זיצט בערע קורץ און פינסטער, ווי אַ דאָרן;
ער טראַכט פאַרטיפט, אַז ס'לוינט זיך ניט די מי
צו ווערן לכתחילה דאָ געבאָרן — —
דו עסט, דו טרינקסט און גאָרנישט, מען איז קיינמאָל
נאָך ניט זאַט געוואָרן.

און בוניע זאָגט: הער צו, דו נאַר, הער צו
דעם סוף פון מענטשנס שווערע ליידן — — —
ס׳וועט שלאָפן גראָז א לעמפּערט מיט א קו
און ס׳וועט א קינד זיך שפּילן מיט זיי ביידן;
פריד וועט זיין, און זשאַווערן וועלן די מעסערס
אין די שיידן.

אזוי האָט ער געחלומט פון דער וועלט,
גערעדט צום חבר וואָלד, צו די חברים שטערן,
און צוגעפאַלן איז ער צוג׳ם פעלד,
געקושט אים און געגאָסן טייכן טרערן:
אָ, באָבעשי, פאַרלאָז אונז ניט אליין
אין שטרייט אין שווערן!!..

ער האָט געוויינט. פון הימל אומגעריכט
א ווייסער פידל איז אַרויסגעשוואומען,
ס׳האָט אויסגעשפּילט אַרום, פון שטיקער ליכט,
א ווילדן ליד, א קאַלטן און א שטומען — — —
און בוניע ביק האָט עס געהערט, און חבר ביק
האָט עס פאַרנומען.

דאָס ליד האָט איינגעזאַפּט זיך אין זיין הויט;
ער האָט געהאָרכט, געשטוינט און האַלב געשלאָפן,
ערשט אויפגעכאַפּט זיך מיט דעם מאָרגן־רויט
האָט ער דערזען — אַן אומגליק האָט געטראָפן:
ס'איז בערע ניט געוועזן. אין מיטן נאַכט איז ער,
דער אומטרייער, אַנטלאָפן. — —

האָט בוניע דאַן געזיפצט: אויך, בערע, דו?!
אויך דו האָסט אונזער זאַך פאַרראַטן?
און פונם שטרייט איז ליבער דיר — די רו?
ער האָט געשריען מיט אַ קול אַ מאַטן:
אַ, וויי צו אייך, אויף אַלע ווייכע פּערענעס,
אין אייער טאַטנס טאַטן!..

אַראָפּ איז ער אַן עלנטער פון באַרג,
ווי ס'וואָלט זיך אָפּגעטיילט פון בוים דער שאָטן.
פאַרוואָרפן ס'פּעקל אויפןברייטן קאַרק,
האָט ער געפאָרשקעט מיט די וואָנצן־דראָטן,
געגאַנגען שטום און ס'האָט אין אים
דער כעס געזאָטן.

בײ אַ טײַך.

אַ טײַך. ס'איז דורכגעשטערנט דאָ די רו.
און בוניע רעדט אַראָפּ װאָס פֿון נשמה:
— כ'בין װאַסער, װאַסער טרויעריק, װי דו!
— מלאכים באָדן זיך אין דיר מסתמא,
— װאו ס'שלאָפֿט דײַן שטילקײט אינם טױ —
— דאָרט אונטער װערבעס לאָמע — — —

— דו קומסט — פֿון װעלכער גראָזנדיקער װײַט?
— און גײסט — צו װעלכע נעפּלדיקע סופֿן?
— װאַסער, ביסט די פֿרומע אײדלקײט,
— װאָס אויך ניגונים מאַכט מען פֿון די שטאָפּן...
— פּליו-פּליו-פּליו און פּליו-פּליו-פּליו —
דערנאָך איז ער געגאַנגען שלאָפֿן — — —

———

אין דאָרף.

אין דאָרף האָט מען געקלאַפּט, געלאַכט, געבויט,
געשעפּט פון ברונימער, באַגאָסן בייטן;
עס האָט געשמעקט מיט בלינעס און מיט קרויט;
מיט פרילינגדיקע מוידן ביי די פּלייטן,
און ס׳האָט א יעדע כאַטע זיך געטונקט
אין גרינס און קווייטן.

ס׳איז בוניע דורך פאַמעלעך, ווי א האָלץ;
נאָר ביי די פּלייטן שטיקט זיך א געלעכטער.
ער האָט אַרומגעקוקט זיך בייז און שטאָלץ
(אָ, בוניע ביק, דער נביא, דער גערעכטער!).
ער שטייט און ער באַטראַכט די קליינע זינד
פון נישטיקע געשלעכטער.

אוועק איז ער אין איינזאמקייט אליין.
אפנים, ס'איז נאך שלעכטס געגוג פאראנען.
עס האט אים נאכגעיאגט פון ערגעץ־וואו א שטיין — —
(וויי, וויי, מען מוז ארוים פון דאנען!)
האט ער אוועקגעשפאנט מיט זיינע לאנגע פיס,
ווי בוניע ביק קאן שפאנען!

ביים עק פון דארף האט ער זיך אפגערוט;
אראפגעווישט דעם שוויים פון דער טשופרינע,
געקרעכצעט שטיל, געקילט אין זיך דעם בלוט,
נאר פלוצים... שא!.. מע זינגט... א קול נגינה...
א גויע זינגט און עמעץ ברענצלט
אויף א מאנדאלינע.

עס באקט די זון. דער גאנצער הימל גליט.
עס קלינגט דער זאמד און צווייגן הילכן גרינע;
א יעדער רויער פלאקן שפראצט און בליט —
דער וויאז, די אספע, די ראבינע — — —
א גויע זינגט און עמעץ ברענצלט
אויף א מאנדאלינע.

און בוניע זעט: אַ כאַטע פריש און ניי,
עס לויכטן אַזש די קלעצער, די סאָסנאָווע,
דאָ וואוינט אַ באַלעגוף! נאָר סיי־ווי־סיי,
מען מוז אַריינגיין בעטן אַ נדבה.
פאַוואָליע עפנט ער די טיר און ער דערהערט
אַ מאַנסביל רעדט באַסאָווע:

„זיי וויסן, נאַסטיע, איך בין קאַרל מאַרקס,
וואָס גייט אַרוים זיך שלאָגן מיט בורזשויען.
דו זעסט דעם פויסט? — אָהאָ — ס'איז עפּעס שטאַרקס!
און דו ניט קוק, וואָס מיינע וואָנצן גרויען,
ס'איז כוח דאָ גענוג...״ אָ, בוניע קאָן די אויגן
גאַרנישט טרויען.

ס'זיצט בערע מיט אַ גויע אויף די קני.
זי זינגט און ער דערציילט באַרימערייען:
דו, נאַסטיע, נאַסטיע, ווייסט נאָר פון די קי, —
געשטעלט דעם זויערמילך, פאַרמישט דעם קלייען.
אַן אונזעריקער איז פאַרנומען טאָג ווי נאַכט
מיט דענקערייען!..

נאָר אומגעריכט געוואָרן איז ער שטום
(אין פירהויז־טיר איז בוניע ביק געשטאַנען — — —);
די העלזער אויסגעצויגן לאַנג און קרום,
אויף הויכע פיס, ווי טרוקענע בוטשאַנען.
מען האָט זיך אָנגעקוקט — און איינער האָט
דעם אַנדערן פאַרשטאַנען...

די נאַסטיע זאָגט: זייט וויסן, ליבע לייט,
ס'איז מיט דעם שטאָט־מענטש אָנגענעם צו שפּרעכן,
דעם דאָרפישן פעלט אויס די איידלקייט;
מען האַלט אין קנייפּן זיך און שטעכן־ברעכן.
וואָס איז די פויערטע אין דאָרף? זי קינדלט נאָכאַנאַנד
און איז אַ קעכין. —

נאָר בערע טוט דעם גראָבן וואָנץ אַ וויש
און זאָגט: גענוג גערעדט פון הויכע זאַכן!
דערלאַנג עפּעס, אַ טייערע, צום טיש,
מיר וועלן זען די וועלט שוין איבערמאַכן.
דו זעסט — מען טוט, מען קעמפט, מען וואַנדרעוועט
איבער די שליאַכן...

און ווי די יונגען רייבן איז באַוואוסט: —
עס קלאַפּן צוויי אָוועקגעלאָזטע מילן.
איין רגע נאָר — די שיסלען זיינען פּוסט,
און ווידער נעמט זיי נאַסטיע אָנצופּילן.
אַזוי כּסדר... ביזקל בוניע איז אַרויס
זיין צאָרן שטילן.

ער טוט אַ זעץ אין טיש, ער לאָזט אַרויס אַ ברום
און ציט דאַן אויס אַ פינגער, ווי אַ שטעקן:
אַ, קום, פּאַרטונקלטער באַוואוסטזיין, קום!
קום שרייען און קום וועקן;
ס'איז ברוך אַרום! עס רינט די וועלט
אין אירע לעבערדיקע עקן!

און בערע זיצט שוין, נעבעכדיק, אַ תּם;
ס'האָט גאָט אים אָנגעשיקט דעם מאַרעוויכער...
די נאַסטיע טוליעט זיך... דער ליבע־פּאַם
גליט אונטער אָנוטשעם און טיכער...
דאָ טוט ער זיך אַ כאַפּ... עס ברעכט אַרויס אַ טאַנץ,
אַ פלאַמענדיקער וויכער.

עס טאַנצט די זון און ס׳ברומט צו די געפּעמס
די שויבן ציטערן, די בענקלעך פאַלן.
עס טראָגט זיך בערע מיט דעם נאַקעטן געזעמס
אונטער די פייערדיקע ריטער־שטראַלן — — —
האָפּ־האָפּ, האָפּ־האָפּ! האָפּ־האָפּ, האָפּ־האָפּ! — —
צוויי זיסע נאַכטיגאַלן! — — —

און נאַסטיע אויך — די פיס, ווי רונדע קריג,
די בריסט, ווי פרישער קירבים אויף די בייטן,
ער טאַנצט דעם באָק, זי איז די ציג,
און מיט די הערנער איינס צום צווייטן;
האָפּ־האָפּ, האָפּ־האָפּ! האָפּ־האָפּ, האָפּ־האָפּ! — —
צוויי חנעוודיקע קווייטן!

— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —
די נאַסטיע האָט געשריען. — — — — — —

געוואָרן איז אין דאָרף אַן אַנגעלויף

און ס׳האָבן קלעפּ די לייט אַריינגעקראָגן,

דערנאָך האָט מען געהרגעט זיי אין הויף,

און ווייט אין פעלד האָט מען זיי אויך געשלאָגן — —

אָ, קלעפּ גענוג... קוים כּוחות האָט געקלעקט

אוועקצוטראָגן — —

אין אַ יאָדלאָוון וואַלד.

ס׳לייכט ברוין די זון אין זאַסקעוויצער וואַלד,
וואו ס׳ברענען זאַפּטיק־רויטע מוכאָמאָרן;
וואו ס׳שפּאַרט מיט פוילעניש פון יעדן שפּאַלט
און ס׳שטינקען קאָרטשעס פון פאַר טויזנט יאָרן;
וואו ס׳קילט די זון און יעדע האָרעדיקע צווייג
איז צוגעפרוירן...

דאָ טראָגט דער שטיין אַ נאַסע באָרד פון מאָך,
און ריטער, ריטער צאַפּלען אויסגענאָגטע,
און וואו אַ טונקעלניש, איז עס אַ סומנע לאָך,
וואו ס׳זיצט די געלע סאָווע אַ פאַרקלאָגטע,
און עפּעס מאַטערט דאָ, ווי אין אַ טרויער־בוד
פון ליידן ניט דערזאָגטע.

ס'איז נאכט. די יונגען ברעכן זיך א וועג,
עס טראָגט זיך ווייט ארום א טויבער קנאַלן,
דער פויסט — א האַק, די ציינער — פּאָר א זעג,
אוןביימער שווערע ציטערן און פאַלן.
מען קריכט אין זומפּ, די נעזער אָפּגעקאַלכט
פון ווייטע שטראַלן...

פארוואַקסן האָט א קאַלטנדיקע פעל
די שטאַמען, ווי מנורות אויסגעדרייטע;
עס בלייבן ווייך לישײַעס טונקל־העל,
ווי זילבערלעכע נעצן אויסגעשפּרייטע,
און ערגעץ הענגט דאָ די לבנה אויך,
א לאַנגע און א טויטע.

אין וואַלד האָט מען זיך, חבר, אָפּגעזעצט.
ס'האָט בערע קוים א פייער אויפגעבלאָזן;
אַרום אין חושך טראַפּלט, פּיקט און נעצט,
עס פלאַשען אויסגעווייקטע גראָזן.
ס'זיצט בוניע שטום. ער דענקט. ער בלאָזט. און אָט
האָט ער זיך אויפן קול צעלאָזן:

— אָ, מענטשהייט, אָן אַ היים און אָן אַ דאַך,
עס לוינט דיין מזל צו באַוויינען, —
אין ווייכע נעסטן שלאָפט דער שנאָבל־פּאַך,
אין נאַרעס וואַרעמע — די וואַלד־פּאַראייגען,
אַ מענטש נאָר צו אַ מענטשן וויל זיך אַלץ
ניט צוגעוויינען.

— דו פרעג באַשייד ביים פּראָסטן וואָראָביי,
דו פרעג די קאַלטע, ליטווישע בוטשאַנען, —
אַ יעדער הויערט אויף זיין מיסט און שטרוי,
בלויז דו, אָ, ווייסט ניט פון אַהין ביז דאַנען!
צו וואָס באַדאַרף מען הויכע קוימענס?.. וואָס איז
די חכמה פון די באַנען?..

— אָ, בערע, בערע, ברודער מיין אין נויט,
האַלט צו מיין סיוועך קאָפּ זאָל זיך ניט שפּאַלטן
ביים דענקען פונם לעבן און פון טויט.
ווייל עפּעס איז דאָ אומקלאָר און באַהאַלטן...
אָט דאָס האָט ער געזאָגט — און זיך פאַרוויקלט
אינם טולופּל דעם אַלטן.

האָט מען אַן אײַזערנע, אַ לאַנגע נאַכט
אַזוי געשטאַרט בײַם דרעמלענדיקן פֿײַער — — —
פֿאַרצײלט זיך מעשׂיות, וואָר און אויסגעטראַכט,
פֿון בובֿלאָקס און פֿון גרינעם אומגעהײַער —
האַלב פּרוויענצימער און האַלב מאַן, וואָס זינגט
אין נאַסן אײַער...

בײַ אַ מיל.

אוּן אָנגעקומען איז מען האַלבּער נאַכט
צו אַ פאַרוואַקסן מיל, צו וואַלד און וואַסער;
געווען איז אַלץ פאַרשלאָגן און פאַרמאַכט,
פאַרגליווערט לעפּיש אין דער לופט דער נאַסער.
דאָס טײַבל בלויז האָט פון דעם גראָבן גראָז
אַרויסגעשײַנט אַ בלאַסער.

און בּוניע האָט געזאָגט: דו, מילנער, דו!
כ'באַדויער איצט דײַן לעבן אָן אַ זינען:
וואָס איז דער מענטש! און וואו איז גאָט, אַוואו?
און צי וועט ס'בּידנע עמך טרייסט געפינען? — —
דו שלאָפסט, דו שלאָפסט, די מילנערקע בּיים זײַט
און דײַנע טעג פאַררינען.

דער שטערן ווינקט אראָפּ, דאָס טייכל העלט,
דער הימל הילכט פון זילבערנע געשרייען:
ווער ווייס, צי אויף עלעקטרע גייט די וועלט,
און איר ספּרונדזשינע ווער עס טוט אַנדרייען?
דו שלאָפסט, דו שלאָפסט, די מילנערקע ביים זייט
און דיינע טעג פאַרווייען...

דערנאָך האָט מען זיך אויסגעצויגן פויל
און איינגעשלאָפן אין די נאַסע גרעזער;
געכראָפּעט און געכאַרכלט פונם מויל,
מען האָט געפּאָמפּעט מיט די לאַנגע נעזער;
די וויען, ווי די לאָדנס אָנגערוקט
איבער די אויגן־גלעזער.

די מעליקע לבנה אויפן מיל
האָט נאָכגעטאַפּט די חשודיקע יונגען:
— אָ, באַלעבאָס, איך ווייס ניט, וואָס מען וויל...
נאָר איר עגונה־שטים איז אויך פאַרקלונגען.
דער מילנער האָט גערעדט פון שלאָף און פערצן
נעזלעך האָבן צוגעזונגען.

פאַרטאָג.

פאַרטאָג. ווי פון דער שווארצער פעל
דער אָקס פול דאַמף און בלוט קריכט אָפּגעשונדן —
אזוי איז דער באַגין פאַרבלוטיקט העל
געקראָכן פון דער פינסטער אָנגעצונדן;
דער נאַקעט פלאַמענדיקער לייב אין פעלד,
די פיס נאָך אין דער נאַכט געבונדן.

און ס׳שפרייזןביידע יונגען מיטן טראַקט.
אַ ישוב זעט מען ניט... נאָר פליינען, פליינען;
דער לאַרך אין אויסגעגלאָזטן הימל קנאַקט;
עס שטראַלט די לויטערקייט, וואָס נאָכן וויינען,
און קלאָר איז יעדער בוים און יעדער פייכטער בלאַט
אין די קודלאַטע קרוינען.

אין א שטעטל.

ס׳ליגט זשאַמוט אויף איר לײם אין טויטן־שרעק,
און צװישן פעלדער שװײגט די װײסע רײסן;
די דאָרע הימלען אָנגעטאָן אין זעק,
און װינטן פײפן אויסעט בײזע נײסן
ניט גוט, ניט גוט! עס מאַטערט זיך די װעלט
ביז אויף צום פּלײסן.

און אין די קרומע שטעטלעך שטילערהײט
אַ בלויער פינגער באַמבלט אין די שויבן:
אַ שונא קומט! אַ שונא גײט!
צום צינדן, מאָרדן און באַרויבן — —
די נאַכט פאַלט צו און יידן שטאַרן
גרויע, װי די טויבן.

און אַט אַ מאַרק. דער קאַרגער מולד רינט.
צוויי מערדער שפּאַנען, שפּריצן מיט רציחה...
די לאַנגע וואָנצן פלאַטערן אין ווינט.
„דו שריי — אויב ס'איז דאָס לעבן דיר ניט ניחא".
די עצה סקרוכעט. האָרך! געמפּילט
האָט די שמשיכע...

אינמיטן מאַרק זיצט בוניע לאַנג און גרויס,
און בערע קריכט אַרום איבער די הויפן:
— דאָס שענסטע מיידל פירט אַרויס,
וואָס וואַשט זיך מיט די טייערדיקסטע זייפן!
און ניבול־פּה האָט פייערדיק געשפּריצט
פון מויל דעם טרייפן...

אַזוי האָט ער גערופן אין דער נאַכט — — —
ס'איז קהל איינציקווייז צונויפגעקומען,
געזעצט זיך שטום, צעהויקערט און פאַרשמאַכט,
ביז אַ געוויין האָט זיי אַרומגענומען —
האָט מען געוויינט. דאָס לעמפּל רויכערט.
שטום. און אַלע שטומען.

שטייט אויף פאַרציטערט אָרעלע מושקאַט,
און ס׳קלינגט זיין קול — פון קבר אויסגעגראָבן:
— מיין ווייב האָט מיר די קינדער אָפּגעהאַט,
איך דאַרף איר איצט שוין סיי־ווי־סיי ניט האָבן...
האָט ער געוויינט. און לייט האָבן אַרום געשטוינט,
ווי אויסגעשטאָפּטע ראָבן.

און מענדעל בייז, אַ שטאַרער, ווי אַ מת,
שטרעקט אויסעט ביידע הענט מיט אַנגסט און ציטער:
— איך גיב מיין שוויגער אָפּ אויף עולמות!
און ס׳האָבן אַלע איר באַדויערט ביטער,
געפּלאַנכעט אין די קודלעוואַטע בערד,
ווי אין די וועלדער אַ געוויטער.

אַ נאַכט. ווי שאָטנס האָבן זיך גערוקט
פיל שליומפּערדיקע ווייבער אין פאַטשיילעס;
די מאַנסביל ליגן אין די לעבער און מען לוגט,
וואָס וועט געשען אין מאַרק מיט די נבלות?..
און שטיל איז, שטיל. מען הערט שוין, ווי די שטערן
פּלעסקען זיך אין תכלת.

און אָט. אַ מאַרק. דער קאַרגער מולד גליט.
געשטרייפטע מחנות שווייגעוודיק מושטרירן;
די ווייבער, ווי די זעלנער, מעסטן טריט,
פֿאַראויס צוויי שוואַרצע ריטער קאָמאַנדירן. —
און שטיל איז, שטיל. דאָס שטעטל הוילט
פֿאַרהאַקט אויף אַלע טירן.

בערע שפּילט אויפן האָרן.

די נעפּלען קייקלען זיך פון דינעם מילך,
און ביימער־שאָטנס שטאַרן און פאַרשווימען;
עס רוישט, עס שאָרכט א זיידענער געהילך,
א ווייכע שושקעניש פון האַלבע שטימען — — —
אָ, האָרך! עס קלאַפּט דער פּיקהאָלץ אוים
א הילצערדיקן הימען.

דאָס לאַנד, דער הימל האָבן זיך פאַרמישט,
די קלאַנגען, פעלד און לופט צענויפגעקנאָטן;
עס פּינטלט וואו פאַררויכערט און פאַרווישט
א שוואַלב אויף טעלעגראַפן־דראָטן.
ס'איז חלום. וואָר איז בלויז דאָס שטיקל שליאַך,
וואָס ווערט באַטראָטן.

ס'גייט בוניע שטום פארבונדן אויף א באק
און בערע שלעפט א פוס אן אויסגעדרייטע,
פארוויקלט ווארעם אין אן אלטן זאק.
זי קריכט אים נאך א פולע און א ברייטע,
און באַרוועס פּאַדעט מען אין ליים
מיט פּיאַטעס רויטע.

עס פּאַלט פון באַרג אַראָפּ דער שליאַך אין טאָל,
די נאַסע, קורצע ווערבעס ביי די זייטן.
און בערע הינקט. ער קרעכצעט אויפן קול:
— אַ, זאָג מיר, וויפיל איז דער שיעור צו שטרייטן?! —
דו זעסט נאָר קלעפּ נאָך קלעפּ און עפּעס זעט מען נים
די נייע צייטן?! — — —

דער נעפּל בלעטערט זיך און שימערט שטום,
און זיי אין אים, ווי פלעקן דורכגעפּעצטע.
מען קריכט פאַראויס, מען טאַפּט דעם וועג אַרום;
די קנאָדערדיקע היט אַראָפּגעזעצטע
די וואַנצן אויף אַראָפּ — — זיי שטייען אויפן באַרג, —
צוויי העגער אויסגענעצטע.

און אויבן — לאַנקעס שפּרייטן זיך אין טוי;
עס פּיטערט זיך די טשערעדע פון שררה.
דער פּאַסטוך זיצט — אַן אַלטער, גרויער גוי,
רעדט שטיל, און ניסט, און שפּרעכט זיך אָפּ עין־הרע...
ער פלעכט אוים לאַפּטשעס, קאַשיקעס
פון פרישן קאָרע.

ס'זאָגט בוגיע הויך: דזשיען־דאַברי, אַלטער כריין!
און יענער ענטפערט: וואַצפאַני, דזשענקויע!
מען זעצט זיך שוין דערבײַ אָפּ אויף אַ שטיין, —
אַ שמועס וועגן פי און וועגן תבואה.
אהער־אהין — אַ מענטש אַן ערלעכער איז היינט
נישטאָ אויף אַ רפואה! — —

דאָ הייבט זיך בערע אויף: אָ, זיידעניו!
דו לאָז מיר נאָר אַ בלאָז טאָן אין דיין האָרן,
איך וויל דאָ פאַר דעם שעפּס און פאַר דער קו
אַ זונג טאָן עפּעס פון די קינדער־יאָרן.
אָ, לאָז מיר, לאָז... און בערע איז אַזש
בלייך געוואָרן.

א כאַפּ געטאָן דעם האָרן צונם מויל,
האָט ער גענומען זיך פונאַנדערוויגן,
ארויסגעריסן האָט זיך נאַקעט־הויל
א בריל, א ווילדער ווײ־געשריגן — — —
און ווייט אין פעלד האָט זיך צעברומט
זיין געלער פלאַנכעדיקער ניגון.

ער האָט געבלאָזן ביטער און געקלאָגט:
דאָס פעלד איז גאָט, דער האָרן איז דער בעטער.
אָ, וואו האָב איך גענעכטיקט און געטאָגט?! —
כ'בין ווי דער האָלץ אָן צווייגן און אָן בלעטער.
עס גרויען בייזע מיינע טעג, ווי שווארצע,
הארטע, טהרה־ברעטער — — —

מיין טאַטע איז דער לאַנגער ברייטער שליאַך,
דאָס פעלד איז גאָט, מיין בעטער איז דער האָרן.
כ'בין ווי דער ראָב, וואָס וויגט דעם צווייגל סכך,
פון טרויער — הארט, פון פלאָגן — שווארץ געוואָרן.
די טאָווע האָט א נעסט, די קו א שטאַל, און איך בין
א פארשטויסענער געבאָרן. — — —

ער האָט געבלאָזן, ביטערלעך געקלאָגט,
אויך בוניע האָט אַ וויש געטאָן די ברעמען...
אַ, דאַן האָט בוניע צו דעם גוי געזאָגט:
— וויים, אַלטער כריין, מיר וועלן אַלץ אָפּנעמען —
דו קריגסט די פּי, ווי אַ געשאַנק... דערמאָן
צום גוטן כאַטש אונזערע נעמען.

די זון האָט אויפגעבליצט אין וויטן טוי,
צעשפּריצט זיך פּערלדיק אויף צווייג און גראָזן;
עס האָט גענומען וויקלען זיך דאָס גרוי,
און גיין, און אויפפּלאַצן, ווי זייפנבלאָזן. —
די טאָלן האָבן זיך אַרייסגעשיילט
אין גרינעם און אין ראָזן.

אַ קו איז שווער געשטאַנען און געקוקט,
די שוואַרצע פּעל מיט וויים, ווי אָנגעמאָלן —
איבער די אויגן קנייטשן אָנגערוקט.
זי האָט געשטוינט צוזאַמען מיט די טאָלן,
זי האָט געטראַכט, געגליווערט מיט אַ פּוסטן קאָפּ
און אָנגעקוואָלן.

און הער: ס'איז יעדער צווייג א פייפיאַל,
ס'איז יעדער שטיין ביים וועג א גרויער פידל;
דער אקער בליצט אין וועסנעדיקן טאַל,
עס קלינגט פון בייט אראָפּ דער בלאַנקער רידל,
און אין דעם קורצן קוסט דער פּראָסטער טשיזשיק
זינגט א פּראָסטן לידל... —

פ אַ ר ט אָ ג.

פאַרטאָג. ביים מידן אויפבליצן פון ראָז,
וואָס וויל די וועווערקע=נאַרעשעוואַטע?
ווער ווייסט דעם קלונג פון אונזער פּראָסטן גראָז?
דעם בליק פון אונזער קו, די תּמעוואַטע?
ווער ווייסט די שרעק פון אונזערער א יאָדלע,
די טרויעריק צעליאַפּעוואַטע?

אין נעפּלען וויגן זיך די סטערטעס היי
און תּפילות מעשענע פון ווייטע גלאָקן;
עס שניידט זיך דורכן גראָז א טרוקענער שאָסיי —
א טויטער שרינט אין די צעגראָזטע לאָקן.
עס בלויט. די שטילקייט שלאָפט אויף יעדן שטיין
און הענגט אויף יעדן פּלאָקן.

און בוניע זאָגט: מיר שפּאַנען צו דער שטאָט.
צי פּילסטו, חבר בערע, די אחריות?
באַנעמסטו כאָטש, ווי ס׳ווערט באַדראָט
די אַלטע וועלט אין שימל און לישייעס? — —
נאָר ס׳ענטפערט בערע: אָ, ווי־דען, איך פּיל עס
און פאַרדייַ עס — — —

זאָגט בוניע דאַן: טאָ גרייט דעם גראָבן פויסט,
דו, דו, די שטומע קראַפט, וואָס גייט צעשטערן...
שטיי אויף, פּראָלעטאַריאַט, דיין צאָרן ברויזט,
אָ, דלות־לעמפּערטן, אָ, קעלער־בערן!..
און ס׳ברומט צו דער פּאַלענט: ס׳איז כוח נאָך פאַראַן
אַ שמעלט צו איבערקערן!

מען האָט אַוועקגעשפּרייזט מיט לאַנגע פיס,
אַוועקגעוויאַסלעוועט, ווי די ציקאַדן;
די אייגלעך פייבטינקע און צוקער־זיס,
צעפּאָרן און צעהאָצט, ווי אַלטע מאַדן,
אין פויסט אַריינגעשפּייט און העלדיש צוגעפּייפט —
צוויי בלאָנדזשענדע באַלאַדן.

בייטאָג.

ס'איז היים. דער גליווערדיקער תמוז ברענט.
אַן שאָטנס העלט דאָס פעלד, ווי אויסגעשליפן;
די ווייטן בלויע, גליענדיקע ווענט,
ס'ליגט קלאָר די וועלט ביז אין די טיפסטע טיפן.
און רו. בלויז האַרטע קלינגענדיקע שטראַלן
אינדערלופטן שטיפן.

און פון די בעק גערונען האָט דער שוויס,
ווי ס'רינט פון סאָסנעס אָפּ די טערפּקע סמאָלע;
עס שניידן שטראַלן, ווי חלפים הייס,
און וואַקלדיק פון זון איז מען שוין כּלא...
די לייבער אָפּן... וואו עס הענגט די העמד
און וואו עס שטאַרצט אַ פּאָלע...

ביי דער שטאָט.

אום האַלבן טאָג האָט מען דערזען, דערזען:
עס בלומט די שטאָט אַרום אין אַלע טאָלן;
די פענסטער שפּריצן אינם תּמוזדיקן ברען;
עס שרייט דאָס בלעך אויף רויט און גרין באַמאָלן;
די צלמים פלאַקערן פון קופּלען=ציבעלעס,
און ס'לויפן טורעמס, ווי קריסטאָלן.

עס דאַמפּט. עס ברומט די אָנגעגליטע שטאָט,
מיט הימלען דורכגעזעגט פון שוואַרצע טרויבן,
מיט שטימען ווינטיקע אין קאַלטן דראָט — — —
עס בליצט די שטאָט אַדורך מיליאָנען שויבן.
און ס'הוילט דער רער. און ס'ברילט די ראָד. און די
עלעקטרע טאַנצט פון אויבן...

געבליבן איז מען העשעדיק און שטום,
געקוקט מיט הייסע, קיילעכדיקע אויגן — — —
ס׳איז וואָר? צי אפשר טורעמט זיך אַרום
אַ חלום ניט געשטויגן, ניט געפלויגן?.
אָ, יאָמער־טאָל! דיין נעפּל איז אַ רויך
און אייזן איז דיין רעגנבויגן!..

עס שטייען לאַנג באַדריפּעט און פאַרשמאַכט
די בלויע בעל־חלומות פונם קעלער — — —
די שטאָט פאַרגייט. עס קריכט די נאַסע נאַכט
פון די בית־עלמינס, תפיסות און שפּיטעלער — —
פאַראוים!.. אַ בליץ שניידט דורך די מאָביקע
נשמות העל און העלער.

פייערלעך קליינע

געזען האָב איך יידישע ווערטער, ווי פּייערלעך קליינע,
ווי פּייערלעך קליינע.
ווי פונקען, געצויגן פון פינסטערן אַרץ.
געפילט האָב איך יידישע ווערטער, ווי טײַבעלעך ריינע,
ווי טײַבעלעך ריינע.
די טײַבעלעך וואָרקען אין האַרץ...

ת ש ר י

עס האָט אין תשרידיקן לאַנד אַ קאַלטער פלאַם אַראָפּגערעגנט.
פון וואַנען פלייצט דער טונקעלער, ברוינער גאָלד, פון וואַנען?
ווי קאָן איך איצטער ערגער זיין פון וואָגלענדע בוטשאַנען
אין אונזער געגנט.

קראַנק בין איך, אָ קראַנק אין טעג די שאַרלאַך־דינע,
און כ׳גלויב: אויף אָט־די לאַנגע, רויטע הענט פון ביימער
בין איך אויפגעהאַנגען איצטער איינער
אויף מיין געל־געוואָרענע טשופרינע.

אָ, תשרי, תשרי... ס׳ליגט דיין ריינע האַרץ אין צווייגן,
בלוטיק, ווי אַ קאַווענע צעשניטן,
און זע, און זע דעם קילן פלייצנדיקן בלוי אינמיטן,
וואָס די ווילדע קייקלט דורך אין שטאָליק שטילע ווייען...

אָ, תשרי, תשרי... איך האָב דיך ברייט באַגעגנט
און כ׳טראָג זיך שווימענדיק אין גאָלד דיינעם פון דאַנען,
ווי קאָן איך איצטער ערגער זיין פון וואָגלענדע בוטשאַנען
אין אונזער געגנט.

* * *

אַ שטיל געזאַנג אין אָוונט־בלוי... ס'איז דאָ אַ שעה...
דעמאָלט שווימען בלויע שיפֿן אין דער וועלט,
דעמאָלט ווערן אויגן לויטער אויסגעהעלט,
און ס'איז די וועלט פֿאַראַן און ס'איז די וועלט ניטאָ...

דעמאָלט פֿאַלן שטילע ווערטער, שטילע תּפֿילה־רייד:
ס'לייכט די זעלע אויסגעלײַטערט פֿון דער טונקלער שייד.
שטיל. עס הייליקט זיך דאָס לעבן ציטריק אומעטום.
פֿינסטער־מיד אין פֿרעמדע לענדער גייט אַ מענטש אַרום...

* * *

שטומט, צווייגעלעך, שטומט
אין זילבער־שיין...
דיין אומעט פֿון די לאָנקעס קומט,
האַרבסט!
אָ: לאָז מיך בײַ דיין איבּיין זיין...

די געלע אויגן מאַכסטו צו
אַליין...
עלנט שטאַרבּן וויל איך, שטיל, ווי דו,
האַרבסט!
קוים אַ מנין — אַ לוויה — ציט... און שיין...

* * *

עלנט ליד, דו זוכסט דיין רו
און ציטערסט ווי אַ מירטנבלאַט,
פון כוואַליע אויס אויף כוואַליע צו
אַ זעגל בלאָנדזשעט מיד און מאַט.

פאַרשטיקטע טרער פון האַרצן טיף
און שטומער האַרבסטיקער געוויין;
אין קריעס איז אַ שוואַרצע שיף
פאַרפראָרן בלייבט אויף אייביק שטיין.

דאָס בלוט פון וואונדן רינט און רינט;
עך, ווייטיק האַוויך! די יוגנט ווייט...
אין ווערבעס וויינט ביינאַכט דער ווינט
און קלאַפּט אין פענסטער שטילערהייט.

מְ נ חֶ ה

אין דיינע צימערן איז רויק, שטיל אַזוי, מיין קינד,
דאָס בלוי רינט אויף דער ערד פון אַלע הימלען וואַרעמ־לינד,
די זון איז היינט פאַרגאַנגען אָן געשרייען. און די טונקעלע גע־שטאַלטן,
אויף די גאַסן — האָט זיך איטלעכער אין הויז, זיין הויז באַהאַלטן.
און איך איינער. און מיין וועג פירט תמיד דאָך, דו איינציקע, צו דיר,
כ'לייד מיד פון גיפטיק־שטילער פראַכט, וואָס ווייט פון דיין געשטאַלט אויף מיר.

אויף מיר...
די אומרייפע חלומות צערן אויס דאָס ריינע ליכט פון זעלע,
און כ'וויל דאָך גאָלדיק גיין אויף שטרעקעס טוי־באַגאָסענע אין העלע,

און כ'וויל דאָך גאָלדיק גיין...
אין די פיר איילן זיין, וואו ס'לייכט דיין טרויעריקער חן,
דאָס ריין געזאַנג פון דיין געמיט־ליד, בעת עס וועבט זיך קוים־קוים פילן,
ווען דאָס בלוי ווי איצט זאָל גיסן זיך אין פענסטער, זאָל זינגען שטיל אין שטילן
שטיל דעם ווידוי־ווי, וואָס שטראָפט דאָס יונגע האַרץ פאַר זיינע זינד...
אַזוי מיין קינד,

איך האָב געשולדיקט פֿיל, ניט וויסנדיק, אָ, וואָס איך טו.
איצט וויל איך תשובה טון און אויסבעטן פֿאַר זיך אַ ביסל רו,
איצט וויל איך תשובה טון...
די מנחה־שעה איז נאָענט. עלנט ליגט די וועלט, פֿאַרלאָזן
פֿון דער זון...
ס'איז בלוי און בלוי. עס שימערט נאָר אין דיינע צימערן אַ
בלאַסע דינע שיין.
ווען ס'עפֿענען זיך די טויערן פֿון הימל, זאָל דיין ווייכע־ווייכע
האַנט אין מיינער זיין.
מיד פֿון אומקלאָרע געזאַנגען, לאָמיר שפּינען די אַנטפּלעקונ־
גען פֿון אויבן,
איינדרעמלען און גלויבן, גלויבן, גלויבן...

ג ע ש ר י י ע ן

צום הימל גייט אויף ביידערנאַכט אַ געשריי:
אָ, וואָס טוען מיר, גאָט, אויף דער ערד?!
דער מלאך ביים הייליקן טויער, געבויגט אויפן שווערד,
פאַרבּרעכט זיינע פליגלען פון וויי.

צום הימל גייט אויף ביידערנאַכט אַ געשריי...

צו חצות הושענה־רבּא ווערט שטיל מיטאַמאָל,
די פעלדער פון שטערנדלעך פינקלען אוןווימלען...
דאַן קלאָגט אין דער נאַכט זיין פאַרבּאָ־גענער קול:
„אָ, וואָס טו איך אַליין אין די הימלען?!"

* * *

איצט איז נאָך מײַן שטיבל באַהאַנגען מיט אײַער
און ס'גיסט נאָך די שקיעה איר ווײַן אין די שויבן.
אָ, ראָזיקער עלנט! איך שטײ בײַ דעם פענצטער
און שיק אין די פעלדער פונאַנדער די טויבן...

עס וועלן דאָך זעגער דערפילן מײַן שטיבל,
וואָס שטייט שוין פון לאַנג בײַ דער זײַט פון די וועגן,
און אײנער אַ גרויער וועט זאָגן: אָט לאָמיר
זײַן אײנציקן בריקל צום לעבן אָפּזעגן...

דאַן וועל איך דאָך מוזן אַוועק אין די פעלדער,
וואו ס'ליגט אין די ברעגן אַ טײַכל אַ קאַלטער.
און הערן, ווי וועלן צו וועלן דערציילן:
„אָט גייט ער, דער חרובער בחור, דער אַלטער"...

— האָסטו ברויט?
ער האָט געענטפערט שטילערהייט:
„אָ, ליידער, ליידער איצטער ניט...
אַמאָל האָב איך געגעסן אַלץ,
אי קרויט, אי מערעלעך,
אי רעטעכלעך מיט שמאַלץ,
נאָר איצטער ניט"...

— האָסטו קליידער?
טונקל איז געוועז אין חדר,
זיין פנים האָט נאָר בלייך אַרויסגעשיינט:
„די הויזן מיינע זעט מען ניט,
אַ מאַנטל ליי איך ביי אַ פריינט"...

— האָסטו וואו אַן אָרט בייַנאַכט?
ער האָט זיך אומעטיק צעלאַכט:
„מען נעכטיקט וואו אין היי, אין מעקענע,
אין מאָך, אין האָפן...
און ווינטער שלאָפט מען אין אַ פיר־הויז
מיט אַ שייטל האָלץ צוקאָפן".

* * *

גיי איך מיר אַזוי אַרום, אַרום, אַרום
אַ יאָר, און צוויי, און דריי, און ס'קאָן זיין מער;
איך קום אַזוי זיך, ניט געבעטן, אומעטום, אומעטום,
און אומעטום איז וויסט און לער...

ס'איז וויסט און לער,
און אומעטיק,
און נודנע שווער,
בּרר!...

* * *

דאָס רעגנדל טריפֿט
אַזוי פֿינקלענדיק־פֿיין,
גאָט האָט געהייסן
אונז קינדערלעך זיין...
שטילינקע מיין!

פֿון פֿרישן און וואַרעמען
בערגעלע מיסט
דאָס הענדעלע ווייס
האָט אונז ביידן באַגריסט,
און ס'האָט אים דאָס ריטשקעלע
איבערגעמישט...

— אַמאָל איז געווען
אַ שעפּסעלע שיין,
אַ שעפּסעלע קליין,
איז עס געווען
אַליין און אַליין...
ס'איז אמת, צי ניין?

„ניין“.

— איז עס געווען
אַ ציגעלע קלאָר

מיט גילדערנע גלעקעלעך,
גילדערנע האָר...
„פרישינקע גלעקעלעך
ליב איך ביז גאָר!“...

— עופעלע, ווייסט ניט וואו אוים און וואו אײַן.
גאָט האָט געהייסן
אונז, קינדערלעך, זיין...
שטילינקע מיין...

* * *

דער נאַכט־געוועלב איז אויסגעגאָסן קאַלט און רונד
דער שטאָט אַרום.
פּאַמעלעך בלוטיקט שטיל און שווער מײַן פרישע וואונד,
דאָך בלייב איך שטום.

אַ פרעסטל הילכט. צוזאַמען מיט דעם בלויען רוים
טרינק איך די קעלט.
און כ׳שווייג פאַרשלאָסן אין די היילן פון מײַן טרוים
אין אייגנוועלט...

* * *

ווען כ'האָב פאַר זיך דעם לעצטן טויער
צוגעמאַכט,
האָב איך אַוועקגעשיקט דעם שטילן טרויער —
געקלונגען, טיף געקלונגען
האָט די נאַכט.

דער ווייסער פּאַלאַץ פונם טויט
וועט שטוינען איינזאַם אין דעם מאָרגנרויט...

באַגינען וועט אַ וואַנדערער אין טאָל
זיך רוען ביי אַ ברונען...
און פרום וועט ציטערן זיין קול:
אַ פרעמדער טרויער
האָט זיין ווידוי-ליד געפונען!

דער ווייסער פּאַלאַץ פונם טויט
וועט שטוינען איינזאַם אין דעם מאָרגנרויט.

אַ לְבָנָה־נאַכט

ס'איז אויסגעלבנהוועט, רויִק אין חשוון אַ נאַכט — —
ווייך, צווישן די זייד־שוואַרצע שוועכטער, אַ ווייסע שלייכט זילבערדיק־וואַכט

אין חשוון אַ נאַכט.
ריין הילכעדיק גליווערט דאָס לאַנד אויף פאַרחלומטע מייל'ן.
אַ מירמלנער שלאָס. ס'רינט דאָס בלאַנקעניש מאַט אויף די זייל'ן.
ס'שטוינט דער חלל דער קאַלטער, פאַרשלינגענדיק בלאָנד־זשענדע קולות.
ס'רירט זיך אַ ווייכינקער גלעקעלע הויך אין די קופּלען פון תכלת,
צעגייט זיך אַלץ איינזאַמער, ווייכער און רירט זיי קוים ציטער־דיק אָן.

און רירט זיי קוים ציטערדיק אָן:
גלין, גלין, גלאָן.

חשוון ג׳ מינסק.

* * *

געזאַנגען אומקלאָרע... דיין שטאַר אויג קאָן געפינען
נאָר קאַלטע ווערטער אַיינגעפּאַסטע זיכער: —
מיר לייכט דאָס ציטריק וואָרט, ווי פּערל־טוי באַגינען,
אויף בלעטער ליכטיקע פון ביכער.

איך האָב געליבט די העלסטע זעל פון פרויען,
(און אפשר האָב איך זי אַליין באַשאַפן?...)
נאָר כ׳האָב איר הייליקייט געמוזט פאַרטרויען
די ריין געשליפענע, געשניצטע טראַפּן.

די מירמל־וואָלקנדלעך (אין האַרץ פון דיכטער)
פון היים־לאַנד שווימענדע און פרעמדע ערטער...
איך בענטש אייך, וואָגלענדע, איך צינד אייך ליכטער: —
די קלאָר־קריסטאַלענע, צעשטראַלטע ווערטער...

* * *

אפשר זינג איך... ס'רירט זיך אַ ווידנס אין האַרצן,
ס'רינט אַ ציטערדיקעס טיף אין בלוט.
ניין... איך ווייס ניט... יאָ... אַ שכינה קומט אין שוואַרצן,
שלייכט אין צימער מיט דעם אָוונט־גלות — —
אפשר זינג איך?!....

כ'נעם דאָס תהילימל; אין זילבערן געבונדן —
דאַווענען, קערן בלעטלעך.... די שעה פון רחמים קומט — — —
עס לעשט די נאַכט, וואָס ס'האָט דער טאָג געצונדן.
שטילער... עפּעס רירט זיך — — — אָ — אָ — אָ...
אַ ניגון ברומט..

אפשר זינג איך!...

* * *

אין גאָרטן, ביינאַכט, אונטער בליענדע צווייגן,
אַ האַנט אין אַ האַנט וועלן ביידע מיר זיצן
און שווייגן...

די בלאַסע לבנה פאַרשטילן וועט אינזערע ליידן,
וועט וועבן פון רייקן זילבער אַ חלום
אויף ביידן.

מיר זיינען פאַרטיילטע, פאַרוואָגלטע טייבן —
לאָמיר זיך טוליען, ווען קיינער באַמערקט ניט,
און גלייבן...

און ווען אין אַ נאַכט וועט פון אונז ווער ניט קומען, —
ניט וויינען, ניט טרויערן זאָל דער פאַרלאָזטער,
נאָר שטומען.

אין גאָרטן דאָרט אונטער די בליענדע צווייגן
זאָל ער די פאַרציטערטע פינגער פאַרברעכן
און שווייגן...

* * *

ווער גייט אין סאָד אַצינד, ווער גייט?...

ניטאָ דאָס וואָרט, וואָס זאָל דעם סוד פאַרזיגלען,

ניטאָ די האַנט, וואָס זאָל די טיר פאַרריגלען

שטילערהייט...

פליס אַדורך די לאָדן, נאַכט, פון וואַלד און פליין,

עס רוט מיין קאָפּ פאַרבראָכן אויפן טיש.

ס'איז איצט די גאָרע וועלט אַ ציטעריק געמיש

פון לידער שטילע און באַהאַלטענעם געוויין...

עס בעט דער סאָד אַצינד, עס רינט דער טוי,

עס זינגט דער פאַרבן־קלאַנג פון שוואַרץ און בלוי,

עס שווימט דאָס לעצטע ליד פון מערב־ראַנד,

עס קוועלט דער טרויער נאָכאַנאַנד...

אַ לבָנֶה-נאַכט

אין ווייטער שטילקייט שווימט די מלכּת-שבא,
עס פינקלען אין דער נאַכט דער קילער אירע שלייערן —
הלומות פון דעם הימל-בלוי....

און אָפּגעלאָשענע לבנה-ליכט
טריפט זאַפטיק-קיל
אויף יעדן דערפעלע, וואָס דרעמלט אינדערשטיל...

און ס'רירט זיך אום אַ ווייכער שטראַל,
וואָס בינדט צונויף:
דאָס הינדעלע אין הויף,
דאָס פישעלע אין זיין געוועסער,
און ס'ווייסע לעמעלע אין שטאַל — — —

אין ווייטער שטילקייט שווימט די מלכּת-שבא
פון אירע ציטערדיקע מירמל-שלעסער...

עס טרעפט...

עס טרעפט, אַז די וועלט זינגט אַרויס אַ פֿאַרבאָרגענעם ניגון,
דאַן ווערט אויף אַ רגע געדיילקט דאָס לעבן — — —
עס שווימען אַרויס יענע תּפֿילות, וואָס ווערן פֿון יערן פֿאַר־
שוויגן,
אַזוי נאָענט, אַזוי איבערגעגעבן...

דאַן גלויבט מען, אַז יעדערנס עלנט איז שווער, איז ניט אי־
בערצוטראָגן,
ס'איז יעדערנס בראָך
אַזוי אוממענטשלעך טיף, אַז מען קאָן נישט ניט ריידן, ניט
קלאָגן,
און דאָך...

הונגער...

כ׳גיי דורך ראָזע אָוונט־פּאַסן,
ס׳וואַרפט די נאַכט שוין שוואַרצע פיילן,
כ׳האָב אַ טרייען פריינד אַ בלאַסן —
הונגער פירט מיך... הייסט זיך איילן...
ס׳שווינדלען שילדן, הייז און גאַסן,
וויגט זיך, וויגט זיך, הימל־מיילן!...

הונגער, עך, דו דאַרע קליאַטשע,
לייגסט דיין קאָפּ אויף מיר אַנידער,
און אין שוואַרצער עקזאַלטאַציע
טאַנץ איך, שפּרינג איך, כ׳שריי אַ מידער:
פּאַציע! אַציע! מאַריאַנאַציע!
הונגער פייפט אין מיינע גלידער...

אַחד-העם

אין גרויען ישוב שטייט די שול פון גאָט פאַרלאָזן,
ס'פאַרוואַקסט דער מאָך די ווענט, דעם פאָליש און די טירן,
צום עזרת-נשים קרומע, פוילע טרעפלעך פירן.
די געגנט שטוינט. עס וועלקן גאָלדיק, אומעטיק די גראָזן....

אין שול איז אומקלאָר-ציטערדיק.... די עצבות זינגט פאַרבאָרגן....
אַ שטילער מנין אָנגעקומענע פון שטעט און לענדער,
ס'בעט איטלעכער פאַר זיך, געבויגן אויף זיין שטענדער:
אָ, שומר, ווען נעמט נאַכט אַ סוף? אָ, וועכטער, ווען ווערט מאָרגן!....

עס שלייכט צום עמוד ווער, געזאַלבט פון אַלטן טרויער:
ס'איז ער, דער העלער, מירמל-קאַלטער דיכטער,
דאָס קינד פון יבנה דאַרשט דאָס ליכט, וואָס גייט פאַרלאָרן...
אַ ווייטער בת-קול רופט און רופט פון אַלט-צעשטערטן מויער — — —
און גרוי און גרויער ווערט. ווייס שימערן די קיטלען אין געזיכטער....
און ס'דאַכט — די ספרים גוסן אין טונקלקייט פון אָרון...

זון=פֿאַרגאַנג

דאָ, און אום, און אויס, און אײַן,
ראָזער, רויטער, רײנער ווײַן,
שײַן, שײַן, שײַן,
איך בין אין שײַן אַרײַן.

פֿון דער שטילער מערב=וועלט
האָט דאָס רויטנס אויסגעקוועלט,
ווײך און ציטערדיק אַזוי,
אין נשמות אָפּגעשײַנט
און אַ הייב געגעבן זיי
מיט דער גאַנצער גרינגער וועלט
און געלאָזן זיך אַזוי — — —
שווימט דאָס לעבן אויסגעהעלט,
רויִק, רויִקער פֿון רו,
שווים איך, שווים איך, שווים איך מיט
מיט מײַן ריין און ראָז געמיט
און איך מורמל עפּעס שטיל,
כ'זינג אַ לידעלע אַזאַ:
טאַ=טאַ=טאַ, טאַ=טאַ=טאַ,
ציל, ציל, ציל — — —

דאָ, און אום, און אויס, און אײַן,
ראָזער, רויטער, רײנער ווײַן,
שײַן, שײַן, שײַן,
איך בין אין שײַן אַרײַן.

גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן

גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן
פון די פרישע מענטשנס וועגן!
די, וואָס וואַקסן שטייפע, רויע
אונטער דיינע הימלען בלויע,
אַז זיי זאָלן זיך צעבליען
ווייס אין בלומען, ווי אין שנייען,
אַז זיי זאָלן זיך ניט קניען
אין די זאַפטיק־שטאַרקע ווייען...
אויסגעמישט מיט מאָך און באָדן,
זאָלן זיי ווי דעמבעס ווערן,
און אין רעגנס אויסגעבאָדן,
פון דער פעטער ערד זיך נערן.

גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן
אויך פון מענטשנס שטילע וועגן!
אַז זיי זאָלן גרינג דערלעבן
רו און ליכטיקייט אין שווייגן,
און ווי פייגעלעך אומשוועבן
העל אין זייער הייליק שטייגן...
שטילע, שעמעוודיקע, צאַרטע,
פונקט ווי גייענדיקע בלומען,
מייד זיי אויס פון בליקן האַרטע,
וואו זיי גייען און זיי קומען...
צאַרטע, שעמעוודיקע, שטילע —
איז דיין וועלט פאַר אָט די טויבן
ווי איין גרויסע שעה פון נעילה,
דיך צו לויבן... דיך צו לויבן...

31—I—1920

* * *

...איך טראָג עס נייס אין יונג געמיט: —
אַ ליכטיק פּנים און אַ ליד...

דאָס ליד, וואָס פליסט אַרויס אָן קלאַנג,
וואָס וועבט פון זיידנס זיין געזאַנג...

אַ קוועלכל עפנט זיך אין זעל
און ס׳פליסט אַ בענקשאַפט ריין און העל:

פאַרוואָס זעט אויס דאָס לעבן טריב?
פאַרוואָס האָב איך דיך, ליבסטע, ליב?

* * *

ס'לייכט ליכטיק־לינד דיין זעל אין העלן ווײַ,
ס'איז דיין דיין קעלעכל, ווי שניי, ווי שניי...
דיין אַפּבּילד רייניקט אונזער שטילע הויז,
דיין נאָמען שיינט צו מיר און לייזט מיך אויס,
איך בעט דיך, ליבינקע, צו יעדער צייט:
נאַכסאָל ביסטו, מיין קינד, געפלויגן ווייט?!

מיך רופט דיין זעלע־רו, וואו כ'שטיי און גיי,
ס'איז ווייס דיין קעלעכל, ווי שניי, ווי שניי...
וואו ביסטו, קינד דו מיינס? דו מוזט דאָך זיין —
דיין חלום הייליקט מיך און שלעפערט איין.
איך גיי אין לעבן אום ביים זייט, ביים זייט...
נאַכסאָל ביסטו, מיין קינד, געפלויגן ווייט?!

ווער ווייס, וואָס ווייט דער ווינט אין לאָד אַזוי,
ס'איז ווייך דיין קעלעכל, ווי שניי, ווי שניי...
עס וועבט אַ ווייסע טויב אַ ליב געוועב
אויף אונזער שטילער הויז, אַוואו איך לעב:
איך זיץ און כ'רוף צו דיר אין פינסטערקייט:
נאַכסאָל ביסטו, מיין קינד, געפלויגן ווייט?!

* * *

די ווייכע אַקסלען ציטערן פון מיין באַריר,
שטיל בויגט זי אויס צו מיר איר בלייך געזיכט.
איך שפיר אַ קלאַנג ווי פון יאַפּאַנישן געשיר,
און כ׳אָטעם איַין באַרוישט איר דינעם ליכט.

דאַן בויג איך גאַנץ זיך צו צום ווייסן האַנט
און גרינג קלינגט אויף דאָס בלוט אין יונגן גאַנג,
ווען איך פאַרבלייב אַזוי דאָס לעבן לאַנג
ביים ליכט פאַרבויגט, וואָס לייכט מיר אומבאַקאַנט.

* * *

אַ בן־מלך האָט זיך פֿאַרשטעלט אין אונזער געגנט פֿאַר אַ פּאַסטעך,
האָט ער געפּיטערט אויף דעם טאַטנס לאָנקעס זיינע שאָף.

עס האָט געשמעקט זיין פּעלצל אין זיין לייוונטענע טאָרבע
מיט שטאַרקע קרייטעכצער פֿון וואַלד און פֿליין,
ער האָט געגנעכטיקט אויף די פּעטע נעפּל־פֿעלדער,
דאָס פֿרישע פּאַסטעכל, דער בן־מלך אַליין!

ער פֿלעגט אין ווייטן טאָל באַגלייטן די לבנה
און אויף אַ הויכן בוים באַגעגענען דעם מאָרגן־רויט,
ער האָט זיין דאָרשט געשטילט ביי קלאָרע וואַסערן
און פֿלעגט מיט פֿייגלען טיילן זיך זיין ברויט.

איינמאָל איז צו אים זיין בת־מלכה געקומען,
און אַ פֿאַרבלוטיקט שעפּעלע געטראָגן,
און געדאַרפֿט אַ זיסע בשורה אים אָנזאָגן,
האָט דער בן־מלך, דאָס פֿרישע פּאַסטעכל, געשוויגן
און נאָר דאָס שוואַכע לעמעלע אַרומגעבונדן.
ער האָט זיין שטילע טשערעדע אין וואַלד פֿאַרטריבן
און ס'איז דער בן־מלך, דאָס פּאַסטעכל פֿאַרשוואונדן — — —

ר י י ס י ש

אָ, ניט ווי די ברוינע סאַזשלקע איז זי שטיל,
און ניט דער סאַמעטענער שוואַלב איז איר פייגעלע, —
איך זאָל שיקן אַ גערוס צו איר,
ליבער איז זי אַפילו פון דער גרויער קוקאַווקעלע.

אָ, ניט צו דער קוקאַווקע איז זי גליַיך
איך זאָל איר הערן רופנדיק...
אפשר איז זי ווי די ריאַבינע, וואָס שטייט ביים פענסטערל,
ווי די ווילִיע,
ווען זי איז נאָך קיין טייך ניט געווען,
ווען זי איז אַ לבנהדיקע געזעסן אינם אַלטן שלאָס
און אַרויסגעקוקט צום ים.

דו ביסט ווייט פון מיר און מיין מזל איז אויך אַן אַנדערער,
ווייל איך בין געגליכן צו דעם לאַנגן פוקס,
צו דעם גרויען וואָלף
און צו דעם דעמב, וואָס האָט קיין בלעטער ניט.

פאַרוואָס, לאַנגער פוקס, האָסטו קיין באַוואָרער ניט —
און איך בין אַן עלנדער אין פעלד...

פאַרוואָס, גרויער וואָלף, האָסטו קיין נאָרע ניט —
און איך בין אַ פאַרשטויסענער...

פאַרוואָס, אַלטער דעמב, האָסטו קיין בלעטער ניט —
און איך קיין מזל ניט...

* *
*

ווערסט אָנטאָן דיין גילדערנעם רינג אויף דיין פינגער,
און איך טראָג דיין אײַזערנע קייט.

ברען אויסעט די ערטער, וואו איך בין געשטאַנען, —
כ'וועל אויסברענען דיך פון מיין האַרץ.

אָ, גרויזנקע שפּערלען, איר קומט צו דער קבורה, —
צו אײַך איז געווען זי פאַרגליכן.

און אײַך, בעט איך, ברידערלעך שוואַלבן
ביים פענסטער:

ניט ליבן זיך אָפן,
ווייל כ'זיץ אויף דער ערד אין אַבלות;

די נעסטן ניט בויען,
ווייל זי איז אַוועק פון מיין הויז...

די חתונה

(פאָלקסמאָטיוו)

I

דאָס שטיבל האָט מען אויסגעקאַלכט
און ריין געמאַכט די דילן;
עס קומען באַלד מחותנתטעס
און קלעזמער וועלן שפּילן.

מיין חתן איז אַ יונגערמאַן
פון גרויס=מדינה פּוילן;
זיין בליק איז הייס, ער ברענט אין גליט,
ווי פייער גליט אויף קוילן.

נאָר ער איז יונג אַזוי און בלאַס,
ער קושט מיך שטיל אין שטערן,
ער גלעט מיין האַנט און שמייכלט מיר,
די אויגן גיסן טרערן...

II

דער טאַטע האָט אָוועקגעשיקט
צום פעטער שמואל־יאָשען ;
צום מילנער אויף לוהאַוויער שליאַך,
צו בערלען און צו סאָשען:

זיין טאָכטער איז שוין כלה־מויד —
וואָס ס'דאַרף זיין, איז געוואָרן, —
זיי זאָלן שפּאַנען גלייך די פערד
און קומען באַלד צו פאָרן.

למען־השם, למען־השם
זאָל קומען פעטער־יאָשע, —
דער חתן איז אַן איבנאַם־זאַך,
און ט'זאָגן אונז אַ דרשה...

III

די מאַמע זאָגט: די פורן קומען —
קרובים, גוטע געסט,
אין אָנגעפּאַקטע וועגענער,
ווי פייגלעך אין אַ נעסט...

מען טראָגט די טאָרטן, אײַנגעמאַכטס,
די פולע פלעשער ווײַן,
די בראַנפנס, קערב מיט האָב און גוטס,
אין גרויסער שטוב אַרײַן.

IV

אַיי, כאָדראָם און כאָדראָם
און בים=באָם=בום...
עס טאַנצען די מחותנתטעס
אַרום און אַרום:
בערל כאַפּט דעם חתנס קיטקע
און ער טאַנצט מיט איר
באַשע טאַנצט אין קרינאָלינע
מאַמע ביי דער טיר.
אַיי, לעבעדיק און האָפּעדיק,
און לעבעדיק און פריי...
אַיי, מען פירט די חתן=כלה!
אַיי! אַיי! אַיי!

V

דערלאַנגט אַהער די קאַרפּן=קעפּ,
די שלייען און די הינער=זופּ,
די העלזלעך פון די טשאָלנט=טעפּ,
און חי — געלעבט זאָל זיין!...

מען לעבט נאָר איינמאָל אויף דער וועלט
אָי, אָרע=צרה, קום אַהער,
וואָס האָסטו זיך אַוועקגעשטעלט,
אָט נעם אין מויל אַריין!

יויך צו פולע שיסעלעך,
און משקה אויך צו קאַפּעלעך,
צו קאַפּעלעך, צו ביסעלעך,
און נעמט זיך אָן מיט מוט!

וואָס שטייט איר דאָ אין קופּקעלעך!?...
אָט נעמט זיך צו די צימעסלעך,
די קוגלען און די פּופּקעלעך —
און זאָל אונז גיין גאָר גוט!...

VI

די כַּלָה זיצט אַ פריילעכע
בײַם חתנס טיש אַליין...
אָ, כּלה־קרוין! וואָס טוסטו, וואָס...
פאַר לייטן איז ניט שיין...

זיי זיצן ווי די טײַבעלעך
און ריידן נאָכאַנאַנד...
אָ, כּלה־קרוין, מיר זעען דאָך, —
דו גלעטסט דעם חתנס האַנט...

אַ לאַנגן, לאַנגן סיון־טאָג
האָט אָפּגעפּאַסט די פּאָר;
דער אייבערשטער זאָל צושיקן
זיי מזלדיקע יאָר...

דער חתן איז אַ שוואַכעס קינד,
איז אומעטיק און בלאַס.
אַ קלייניקייט! אַ בקי זיין
אין פּוסקים און אין ש״ס...

דער אייבערשטער זאָל העלפן זיי,
ווי כ׳ווינטש זיך נאָר אַליין,
מיט קינדער — יידן ערלעכע,
מיט אַלדאָס גוטס — אָמן!

מיר האָבן, ליבסטע, בײַם שפּאַצירן,
צוויי עמער לײדיקע באַגעגנט,
צוויי עמער לײדיקע באַגעגנט;
דו האָסט געזאָגט: ס'וועט וואָס פּאַסירן...

אין שרעק בין איך, מײַן טרייסט, געבליבן: —
אַ שוואַרצע קאַץ איז די גאַס איבער,
אַ שוואַרצע קאַץ איז די גאַס איבער,
ווען כ'האָב דיר פינגערלעך געקליבן.

פאַר וועמען זאָל איך איצט זיך קלאָגן?!
כ'האָב ניט געקאָנט דײַן שטוב געפינען,
כ'האָב ניט געקאָנט דײַן שטוב געפינען,
ווען כ'האָב מתּנות דיר געטראָגן.

מיט וועמען זאָל איך איצט פאַרבלײַבן?!
כ'האָב דײַן לוויה אָנגעטראָפן,
כ'האָב דײַן לוויה אָנגעטראָפן,
ווען כ'בין געגאַנגען תּנאים שרײַבן.

דאָס ציגעלע...

איך טרייב אַרויס אין פעלד דאָס ווייסע ציגעלע,
עס זאָל זיך פּיטערן אַליין...
דאָס ווייסע ציגעלע, וואָס כ'האָב איר אָפּגעקויפט
פאַר צוויי גילדוין,
פאַר צוויי גילדוין.

נאָר מיט די לאָנקעס גייט אַוועק, אַוועק, דאָס ציגעלע,
און כ'גיי איר נאָך,
אין אַלטע וועלדער, פּוסטע פעלדער בלאָנדזשען מיר
די גאַנצע וואָך,
די גאַנצע וואָך.

און פרייטאָג האַלבן טאָג בלייבט שטיין דאָס ציגעלע
גאָר אומגעריכט,
און איך דערזע: העט ווייט איז אויסגעשפּרייט אַ לאַנד
אין בלויער ליכט,
אין בלויער ליכט.

אַ לאַנד — אַ לאַנד,
וואו אינדן לויערן אויף אַלע בערגעלעך,
וואו ס'שלאָפט דער בופלאַקס לעם דעם ווילטיר,
אַ לאַנד — אַ לאַנד,
אַ ציטערדיקע, אַ פאַרהלומטע,
וואָס קאָן פאַרלאָרן גיין פון יעדן ריר...

דער טאָג פאַרגייט. דאָס ווייסע ציגעלע ליגט לעבן מיר,
און אויך דאָס ציגעלע וועט באַלד פאַרגיין,
און אויך דאָס ציגעלע, וואָס כ'האָב עס אָפּגעקויפט
פאַר צוויי גילדוין,
פאַר צוויי גילדוין.

ווי אַ מאָכיקער שטיין

שטומקייט

וואָס וועט ריידן די שטומקייט, ווען כ'בלייב מיט איר איינער
אַליין —
איך שטרענג זיך אָן צוריק איינגאַנצן און כ'וויל כאָטש איר
דופק דערשפּירן.

זי טעמט פּאַרטייעטערהייט פון דער טיף, ווי אַ מאָכיקער
שטיין;
ווי אַ טונקעלער הלל, וואָס גליווערט אַהינטער באַשלאָגענע
טירן,
און לויערט אַ דריקנדע לאַסט פון דער ברוסט, ניט געלעבט
און ניט טויט,
ווי אַ נאַכט, וואָס וואַרט אָפּעט דעם שיין פון פאַרנאַכטיקן
רויט...

שטומקייט. כ'זיץ פינסטער אַליין אין מיין צימער געליימט פון
דיין יאָך,
עס דרעמלט אין ווינקל אַן אַלטער ראָיאַל מיט אַ פוסטקייט אַ
קילער אין גוף,
די שיינענדע קלאַווישן פאָרן זיך קאַלט, ווי די טעג און די
נעכט אין דער וואָך—

ניגונים געחלומטע-קוים און נאָך ניט געבוירענע היטן זיי אויף.
אַ רויקע בלאַסקייט שיינט אָפּ פון די שווערע און טונקעלע
שטאָרן —

כ'זיץ פֿינסטער אַליין. מיין אָנהייב איז לאַנג מיטן חושך צו=
זאַמענגעגאָסן,
מיין סוף האָט ביי מיר זיך אין ברוסט, ווי אַ לויטערער טאָג
אויסגעלאָשן,
און איך בין פֿון עפּעס אַ שטומקייט אַ גרויסער געבאָרן גע=
וואָרן...

כ'וואָלט אויסהאַקן כאָטש פֿון דער שטומקייט אַן איינציקן
פֿונק,
אַז אין האַרץ זאָל אַ גלי טאָן דער ניגון פֿון פֿאַרן געבאָרן...
ס'זאָל פּלוצלונג אַ לייכט טאָן פֿון טיפֿקייט אַ גליענדער וואונק,
פֿון דעם אורגאָט, וואָס איז אויסגעלאָשן געוואָרן.
כ'זאָל זיין אויף אַ רגע אַזוי, ווי דער קנאָספּיקער בוים אינ=
דערפֿרי,
וואָס טרייסלט אַראָפּ מיט אַ פֿרייד זיינע נעכט פֿון די צווייגן,
אַזוי ווי די הונג'ריקע חיה אין וואַלד מיט אַ מויל אַ פֿאַר=
בלוטיקטן שווייגן,
און קלאָגן, ווי זי, און שטומען, ווי זי.

די הייל

ס'איז וואו פֿאַראַן אַ בֿידנער, ווילדער ווינקל,
דאָרט קלאָגן פֿייגלען און עס שטראָמען קוואַלן אויפֿן ליים;
זיי קוועלן שטיל אַרויס — אַ שטראָם, אַ ריר זיך און אַ
פֿינקל...
דאָרט רוישט דער הימל און עס בֿושעוועט אַ וואַלד געהיים.

איך האָבֿ זיך צוגעהערט צום וויסטן עלנט פֿונם געגנט;
אַ רויטלעך מאָך פֿאַרוואַקסט די שווער צעלייגטע הויגלען,
עס קרעכצן יאָדלעס אָנגעפּעלצט מיט האָריק-האַרטע צווייגן,
ווי גרויסע פֿייגלען, גרויע, מיט פֿאַרדאַרטע פֿליגלען:
„מיר האָבֿן זיך מיט אַלץ שוין אָפּגעזעגנט"...
איך האָבֿ דערהערט דעם ווי פֿון זייער שווייגן.

אַראָפּהאַנגען פֿון בערג און גרינלעך-פֿייכטע שטיינער
אין נאַסקייט ליגן אויפֿן גאַנצן גוף און טראַכטן,
אַז ס'איז דער הימל שיין און ווייטער קיינער, קיינער,
אַז ס'קריכן אום אויף זייער קאַרק נאָר טרוקענע לישייעס,
אַז הינטן, דאָרט אין מערבֿ, שטאַרבֿן די פֿאַרנאַכטן,
ווי ס'שטאַרבֿן פֿון אַ קויל אין אַלטן וואַלד די חיות.

אויף די בערג בין איך געקראָכן. כ'האָבֿ מיט קרומע פֿינגער
צעמורשטשעט דערנער, שטיינדלעך שוואַכינקע ווי קויל,
דער נעפּל האָט געפּאַרעט פֿון אַיעדער הייל און גראָבֿן,
כ'האָבֿ אויסגעשריען: הערט, כ'בין אײַער זינגער!

עס האָבן זיך צעקלאָגט אין וואַלד די ראָבן,
„דו נאַריש־טראָפּ!“ האָט אויסגעבּרומט אַ הייל.

אַ הייל האָט צווישן בּערג פון דורות־לאַנג געשלאָפן;
עס האָט פאַרשטיקט פון איר אַרויסגעווייַנט דער ווינט.
איר פייכטע פוסטקייט, ווי אַ וואונד, איז גרוי געלעגן אָפן...
בּייַנאַכט האָט אומגעשוועבּט דער פייַף פון אירע שלאַנגען;
עס שווימען דאָרט, ווי נאָדלען, גרינע, גליִענדע געזאַנגען.
דאָרט שטעכן דורך די לופט די זיפצן פון אַ קינד...

בּייַנאַכט. די שווערע כמאַרעס קריצן ווי מיט טויטע ציינער.
איך בּין אַראָפּגעקראָכן שטילערהייט אין גראָבּן,
גרויס און פינסטער. ס'פינקלען אין דער נאַכט די שטיינער...
איך האָבּ דעם קאָפּ אַרייַנגעשטעקט אין הייל. געזען... דער־
זען — —
ס'האָט מיר אַ קער געטאָן דאָס האַרץ אַ טעמפּער בּרען:
„עס דאַרף די הייל מיך האָבן!...“

די בּליצן האָבן דעמבּעס טיף אין וואַלד געשפּאָלטן...
ס'האָט ווילד געקלונגען יעדער אומגעריכטער שפּרונג
פון בּליץ צו בּליץ. כ'האָבּ צוגעמאַכט די אויגן.
כ'האָבּ בּלינד געגלעט די הייל, געגלעט איר און געשאָלטן,
זי האָט געעטעמט הייס און מיך פאַרקרעמפּט געצויגן
אין איר שלונג.

און צווישן מענטשן, אַז אַ מענטש אַ שטילער קומט פאַרבּרענגען,
וואָס איז אין דעם פאַראַן?
דער מענטש וועט סיי־ווי־סיי זיך איינמאָל נאָר אויפהענגען,
דערווייל איז אַייער שניפּס, מייַן פריינט, ניט צערטלעך אויס־
געבּונדן.
בּלייַבּט רויִק... ווען מען מאַרך ווערט איצטער אָנגעצונדן?!...
שרייַט ניט, יונגערמאַן — —

עס האָט אַ מענטש...

עס האָט אַ מענטש אין האַרצן־אַש אַ וועלט געפונען: —
אַייזבערג, היילן, נעכט און הייסע זונען.

שטומט. און אויפגעדרייט, די נעכט אין זיינע היילן,
בלאָזט ער שווייגנדיק אויף טליענדיקע קוילן...

און נעכט נאָך נעכט. דאַן בלאָנדזשען טעג מיט זונען,
ווי העלוועכס אויף אַ טונקעלן, הילכיק־פייכטן ברונען...

פאַרביי, ווי פרעמדס, די טעג פון פרייד פאַרגייען,
אין הייל רוט ס׳אָפּשיין־ליכט פון ווייטע, קאַלטע שנייען...

דאַן אויף אַייזבערג קריכט דער מענטש, באַשיינט פון ליידן:
(ליידן־שפּראַך איז זעלע־רייד, כאָטש פינסטער קוועלט איר
ריידן)...

אַליין דאָרט שטייט ער גרוי, וואו שטורעמס טויטע ליגן,
איז מיד־פאַרגליווערט, גזיר־רויִק און אַנטשוויגן.

* * *

זינגער תכלתדיקע, שטילע הימלען...
ס'רינט אַ לויטערקייט פֿון הויכע צויבערלעכע צימבלען.
אַקאָרדן קלאַנגלאָזע פֿון גרינגן, קילן אויבן
פֿליסן העל, ריינצאַפּלדיקע, ווי די טויבן,
טויבן אויף דער ערד...

ערד —
אַ נבלה, אַלט, אין כאַאָס אויסגעקערט...

צ ו ו י ...

צוויי מענטשן, וואָס וואוינען אַ טיר לעם אַ טיר;
צוויי שכנים, צוויי בחורים הויכע, —
אַ מיידלדיקס איינס און אַ בריאה אַ בלייכע
(אין מיר, אין מיר, אין מיר).
צוויי מענטשן, וואָס וואוינען אַ טיר לעם אַ טיר.

איך שלאָף. פּלוצלונג משוכען זיך עמעצנס הענט...
(אַז איינער גייט שלאָפן שטייט אויפעט דער צווייטער)
ער וויקלט פונאַנדער אַ שאָטנדיק־לייטער
און קריכט אויף די ווענט, אויף די ווענט, אויף די ווענט.
איך שלאָף. פּלוצלונג משוכען זיך עמעצעס הענט.

און אַמאָל, ווען מען זיצט בײַ אַ גלעזעלע וויין
(עס טרעפט, אָי, עס טרעפט, הלוואי זאָל ניט טרעפן),
דאָס מענטשעלע טוט דאַן אַ טירל אַן עפן
און שפּייט אין אַ פּנים אַרײַן...
אָ, אַמאָל ווען מען זיצט בײַ אַ גלעזעלע וויין.

צוויי מענטשן, וואָס וואוינען אַ טיר לעם אַ טיר;
צוויי שכנים, צוויי בחורים הויכע, —
אַ מיידלדיקס איינס און אַ בריאה אַ בלייכע
(אין מיר, אין מיר).
צוויי מענטשן, וואָס וואוינען אַ טיר לעם אַ טיר.

דאָס לֵצל

אין געפּלומטע פּלודערן, אינם קאָנוס-מיצעלע
פּייקל איך אין פּייקעלע, כ׳קוליע זיך מיט האַסט...
ניט געלעסטערט! ניט געשפּאַסט!
זעט, רבותים, זעט און שטוינט,
ווי אַ לֵצל לאַכט און וויינט, —
כאַ, כאַ, כאַ,
כאַ, כאַ, כאַ,
איך דאָס מאָגער פּיצעלע
טראָג אַ זלידנע לאַסט...

איך האָב פּיל אַרויסגעלאַכט,
און גאָר ווייניק אויסגעוויינט,
מוז איך איצט אין טיפער נאַכט
פּלוידערן, וואָס ניט געמיינט...
טאַנצן, קוליען זיך אַזוי...
ווי, ווי, ווי,
ווי, ווי, ווי,
ווען ס׳איז פון גאָט באַשערט
זיין אַ לֵצל אויף דער ערד...

פּייקל, פּייקעלע, און שריי,
גרימפּל, קלינג און צימבל צו!
ס׳איז געווען אַ מענטשל פריי,
ווייס איך ווען און ווייס איך וואו,

האָט ער אויסגעקערט זיין פּעל
און געטאָן אויף זיך אַ שפּיי...
ער וואָלט אויסגעשפּייט זיין זעל
סיי־ווי־סיי,
סיי־ווי־סיי,
פייקל, פייקעלע, און שריי!...

שאַט, רבותים, ס'מאַכט ניט אויס:
ס'גריזיעט ווען אין האַרץ אַ מויז, —
נאָר צו אַלדי שוואַרצע יאָר,
דאָס איז נאַרישקייטן בלויז...
איך בין לוסטיקלעך ביז גאָר...
קוקט זיך אַיין!
קוקט זיך אַיין!

אָט שטעל איך זיך אויפן קאָפּ,
אָט קריך איך אין דר'ערד אַריין,
אָט שלינג איך אַ שווערד אַראָפּ
און איך זינג אַרויס אין טאַנץ
גאָר דאָס פינסטערניש צו גאָט...
ס'איז מיין קערפּערל צו שפּאָט,
כאָטש דאָס נפשל — נאָך גאַנץ
און עס ווייס ניט דאָס און יענץ
אין זיין שלאָף,
אין זיין שלאָף...
עך, פּאַסקודנע וועלט און מענטש,
ס'מוז דאָך נעמען ווען אַ סוף!...

דערקענטעניש

שווער געלעגן אויף דער ערד
און צוגעזען — — —
כ'האָב צוגעהערט
די רויע בערג און פליינען פון דאָס ניי.
רויק דרעמלט די נשמה,
וואָס איז שוין אומעטום געווען,
נאָר ס'טראַכט דער קערפער סיי=ווי=סיי,
ווי ס'טראַכט דאָס פעלד;
ווי בײַ די טייכן טראַכטן ווערבעס לאָמע
דעם גאַנג פון וועלט.

דו, אַהינטער אַלע טויערן,
וואָס כ'זע דיך ניט —
דו האָסט אַרומגעהאַנגען פינקלענדיק דיין.וואוין
מיט שלייערן.
איך צי דיין משא מיט,
און כ'שטוין
ביים הילך פון דיינע טריט.

אייביק, אייביק...

אייביק, אייביק וועבן זיך די קלאַנגען און די פאַרבן
אין אַ געזאַנג פון ווערן און ניט ווערן,
און אייביק לייכטן־צו די קאַלטע שטערן...

וואו ס'איז נאָר אַמאָל אַ מענטש געשטאַנען,
וואַלגערט זיך אין שטויב אַרום אַ שאַרבן —
די געטער שטאַרבן ניט, און מענטשן שטאַרבן!

אַן אָטעם הייבט זיך אויפעט צו די הימלען
און אויף די שטערן ווערט ער אויס־געגאַנגען,
און אייביק וועבן זיך די פאַרבן און די קלאַנגען...

עס איז אַ שמייכל שטיל די וועלט אַריבער
אין טאָג פון דעם געבוירן —
צעפינקלט האָט זיך ערד און הימל אין אַ חלום פון קאָלירן...

אייביק, אייביק וועבן זיך די קלאַנגען און די פאַרבן
אין אַ געזאַנג פון ווערן און ניט ווערן,
און אייביק לייכטן־צו די קאַלטע שטערן...

אַ ח ר

(פּ אָ ע מ ע)

אַחר עסט שוין ניט, טרינקט שוין ניט מער.
אַחר איז שוין נאָר אויג און געהער, אויג און געהער...
און אין פעלד, צו דעם נאַקעטן ברעג צוגעשפּאַרט,
ער ליגט.
ער שווייגט. האָרכט. און האַרט.

„דו, דו, איך האָב ליידן אין לעבן געוואָלט,
נאָר נאָכגיין דיין ציטערדיק־ליכט שטילערהייט:
וואָס איך טראַכט איז די וועלט, און די וועלט איז די
וועלט,
ס'איז דער אומקלאָרער סוד ניט באַשיידט.
כ'האָב ווערטער און ווערטער, ווי פינקלענדע שניי־ן
קריסטאָל,

געשליפט און געוואָרפן אין קרענץ:
דו, דו, וואָס באַטייט אַ מענטש?
וואָס איז אַ באַרג?
און וואָס חלומט דער טונקעלער טאָל?
אָ, דו, די פאַרדווילענע שייד פונם אַל;
געלעגער פון לאַנג שוין פאַרגליווערטן שטראָם,
דו גאָט!
ביסטו ניט פון מיין בלוט אַ געבאָרענער, בלוטיקער
שטראַל
צו באַלייכטן דעם תהום?!"

בײם ברעג. ס'שטױנט אַ קערפּער אַ נאַקעטער שטום. דאָס
איז ער.
אַ הױל בערגל פֿון אױג און געדער, אױג און געהער...
און די שטים, װי פֿון דר'ערד אױסגעקװעלט,
יאָגט,
אַחר קלאָגט, אַחר קלאָגט בײ דעם עק פֿון דער װעלט:

„כ'טראָג אַרום פֿון דער גרױער נשמה דעם עול,
װי אַ קײט.
אָ, פֿאַרװאָס בין איך ניט טױבערהײט
אױסגעקנאָטן געװאָרן
אַ טאָל...
דו, זע, מײנע רױע חלומות פֿון לײם,
אין מײן האַרץ — האָס פֿאַרנעפּלטע, װאַרעמע פֿעלד,
װאָס ער זינגט אָן אַ אָטעם געהײם
פֿון אײן װעלט, אײן װעלט...
האָך — דער מאָרגן־ראָז שטײגט אױפֿעט ניט פֿון מיר,
האָס ליכט פֿאַרגײט
און כ'װעל אין װיסטער נאַכט צום אױסגעלאָזטן בלאָ
ניט װערן צוגעלײט...
װער װײס, צי בין איך אױף די פֿעלדער דאָ?!...

„איך ליג און האָרך דעם קילן גאָס פֿון פײכטע שטערן,
כ'לױער אױף די דינע מילך־װעגן: און דו, װאו ביסטו?!
נאָר דאָרשטיק דיך אין פֿרײד־גאַנג צו דערהערן —
פֿאַרנעם איך נאָר די טױבע קלענג פֿון רו.
צי װעל איך דיך שױן װען אַמאָל באַגעגענען??...
דאָס ליד פֿון שטומע קערפּערס גליט פֿון טיף און שטײגט.
זע צו! זע צו!!...
כ'האָב דעמביק מיך אין װעלט אַרײנגעצװײגט,
כאָטש אינם טרױם,
צי װעסטו אינם שטורעם אױכעט מיך באַרעגענען?!

דו, דו!
כ'וויל פֿאַלן שטום — אָן אויפֿגעבליטער בוים,
כ'וויל בלומענדיק אין רויטן אונטערגאַנג פֿאַרגיין,
כ'וויל ווייך אַראָפּטריפֿן אַ טוי פֿון זינגענדיקן בלאָ,
ווי אַ געזאַנג,
ווי אַ געוויין...
ווי, סײַ דו און איך — מיר זײַנען לאַנג ניטאָ!"

ביים ברעג. ס'שטוינט אַ קערפּער אַ נאַקעטער שטום. דאָס איז ער
אַ הויל בערגל פֿון אויג און געהער, אויג און געהער...
און די שטים, ווי פֿון דר'ערד אויסגעקוועלט,
יאָגט.
אַחר קלאָגט, אַחר קלאָגט ביי דעם עק פֿון דער וועלט.

כ וואַ ל י ע ס.

פון די אָנהייבן און סוף,
פון אומענדלעכקייט געקומען,
אויף דער ערד־ראָד אָנגעטראָפן
און ווי כוואַליעס צוגעשוואומען...
אָפּגעזינדיקט ס׳ביסל יאָרן,
קריכן מיר אַריין אין אָרון,
און מיר שווימען שטום אַוועק,
כוואַליעס, צו אַן אַנדער ברעג.

אָ! מיר לעבן און מיר שטאַרבן,
ווי די טענער אין די פאַרבן.
פלוצלונג קלינגען־אָפּ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פרישע, ערשט געבאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

דורך די צייטן, דורך די דורות
אויסגעקושט שוין אַלע תורות...
און געוואָרפן זיך אין טענץ
מיט אַ הפקרדיקן ניגון,
פלעכטנדיק די לאָרבער־קרענץ
רונד־אַרום די גאָלדנע געטער,
ביז מיר בלייבן טויטע ליגן
אויף די שוואַרצע טהרה־ברעטער.

אָ! מיר לעבֿן און מיר שטאַרבֿן,
ווי די טענער אין די פֿאַרבֿן.
פֿלוצלונג קלינגען אָפּ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פֿרישע, ערשט געבֿאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

פֿינסטער. די נשמות שטומען...
ס'טראָגט אונז אום אַ גרויסער שטראָם...
און די תהומען אונטן ברומען...
שפּרינגען מיר פֿון תהום צו תהום,
וואו דער טייוול וויינט און וואויקט,
פֿירנדיק די שוואַרצע בעלער...
פּלאַצט דאָס האַרץ! עס שרייט און בלוטיקט:
פֿינסטער, נאָר ווי אין אַ קעלער;
ס'איז אַ בלינדע וועלט אַנטקעגן,
וואו דאָס האַרץ זאָל אונז ניט פֿירן,
לויפֿן זיך צונויף די וועגן
צום בית=עלמינס גרויע טירן.

אָ! מיר לעבֿן און מיר שטאַרבֿן,
ווי די טענער אין די פֿאַרבֿן.
פֿלוצלונג קלינגען אָפּ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פֿרישע, ערשט געבֿאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

קליינע קלעזמער.

קליינע קלעזמער איך די לאַנגע, ווייסע פּייפּיאָלן
רופן צו אַ ווייטער וועלט — —
פון זייערע נשמות העלט
די וויסטעניש פון בלייכע אויסגעשפּרייטע טאָלן.

שטילע הויבן זיי די קאַלטע בערד די קלאָטשעוואַטע
אַרויף צו די מזלות:
טאַטע, טאַטע, טאַטע,
מיר וואַלגערן זיך בלאָטיקע ביי דיינע פּאָלעס...

און מיט האַרטע קלעזמער־היט איבער די אויגן,
אין גרוי באַגינען,
וועבן אַלטע שפּינען
אַ הויל־געוועב פון ויסטן בלוט אַרויסגעזויגן.

אָ, קליינע קלעזמער אין דער ווייטקייט גייען אָפּ מיט טרערן
אַדורך דעם פּייפּיאָל,
קיינער וועט ניט הערן, קיינער וועט ניט הערן
זייער קול.

אין שענק

עס זיצן אַ חברה הוליאַקעס געפּראָפּט אין אַ שענק,
צעשויבערט די שוואַרצע טשופּרינעס,
און שווערע, צעזעצט און צעלייגט אויף די דעמבענע בענק,
עס זיצן און טרינקען אַ חברה הוליאַקעס אין שענק...

איינער פאַרקאַשערט די אַרבל און טוט זיך אַ שלאָג אינם האַרצן:
— עס זיצט דאָרט אַ וואָרעם און נאָגט...
און איינער הייבט אויפעט דעם ליימענעם קוביק און זאָגט:
— איך האָב אויף די פעלדער פון רוסלאַנד גענעכטיקט,
איך האָב אויף די עלנטסטע וועגן געטאָגט,
אָ, זאָג מיר, וואו קאָן מען באַגראָבן אַ מת,
אַ פאַרוויכערטן לעבן, וואָס שלעפּט זיך און קלאָגט...
און איינער אַ הויכער, אַ גרינער האָט ליבלעך געשמייכלט:
— כ'האָב גאָרנישט פאַרלאָרן, מיין פריינט,
און כ'האָב גאָרנישט פאַרמאָגט...

אין ווינקל אַליין ביי אַ טיש איז אַ גייער געזעסן,
געשוויגן, געשאָקלט זיך קוים און געמורמלט אָן ווערטער:
אָ, זאָגט מיר, ווער האָט מיך אין ערגעץ אַ שענקל פאַרגעסן,
כ'דאַרף זיצן ביים ליידיקן טיש, נאָר איך ווייס ניט צו וואָס,
מסתמא גייט אום מיין באַוואָרער אין אַנדערע ערטער,
מסתמא בין איך דאָ אַ שאָטן — פאַרלאָרן פון זיין באַלעבאָס...
לחיים!

אַ חברה הולטייעס פאַרטרינקען דאָס ביסעלע צייט,
לחיים!
שיכורים פאַריאָגט און פאַרטריבן פון גאָט און פון לייט,
לחיים!

אַ מיידל מיט שיינענדע ווייסלען איז צו שטילערהייט צו דעם
פענסטער,
און שווייגעוודיק־טעמפ האָבן אַלע די צורות צו איר אָפּ־
געווענדט,
נאָר פלוצלונג האָט ס'מיידל געטאָן אַ געשריי אין פאַרבראָכן
די הענט:
—דאָרט שטייט אַ פאַרגעסענער מענטש ביי דעם ענד פונם וועט,
די ערד, ווי אַ נעפּל, ליגט גרוי הינטער אים, הינטער אים — — —
ער האָט זיך אַליין דורכגעגנבעט אַהין,
זיך אַליין אויסגעקייטלט פון צייט.
איצטער הערט ער, דער מענטש, יענעם הילכיקן, קאַלטן געשאַל
פון דער אייביקער, קלאָגעוודיק־גרויזאַמער שטים
אין אַל...

געליימט איז געבליבן דער עולם פון עפּעס אַ שרעק,
און טונקעלן שענק איז מען שטום ביי די טישן געזעסן אַ
פלעק לעם אַ פלעק...
עס האָט נאָר דאָס מיידל געוויינט אין דער שטיל און גע־
געבראָכן די הענט,
און הושכניש האָבן די ווייסלען, די ווייסע געברענט,
ווי גלי־ווערים ברענען ביינאַכט צווישן טרוקענעם גראָז...
און עמעצער האָט זי געקושט — אַ פאַרשוין מיט אַ גו־
מענער נאָז.

לידער פון אַן אָרעמאַן

1

כ׳האָב בּיינאַכט שטילערהייט אויסגעשליפן
פונם האַרצן אַ דימענט אַ קאַלטן:
טאָמער דאַרף זיך אַ מענטש ווען באַהאַלטן
אין די אייגענע, טונקעלע טיפן.

מיין ליכטיקע נויט וועט באַשטראַלן
דעם לעצטן צעעפנטן טויער.
כ׳וועל שמייכלען פון פריילעכן טרויער,
וואָס איך בין געפאַלן, געפאַלן...

2

אויפֿן בוידעם זיצט ביינאַכט אַן אָרעמאַן
מיט אַ דינעם שמייכל אויפֿן פּנים;
ער זינגט, וואָס ער איז אויבעט אויף דער וועלט פֿאַראַן,
און וואָס אומעטום באַגייט מען זיך שוין אָן אים.

עס ציט זיך אויס זיין לאַנגער גוף וואָס העכער, העכער.
ער וויינט. ער זינגט דאָס בידנע ליד פֿון גרוי און אָרעם.
און די געדאָרנטע, די שטעכיקע לבֿנה אויף די דעכער
קריכט אום אַרום — אַ ווייסער, גליענדיקער וואָרעם.

אָ, די געלע שטים פֿון אָרעמאַן, אין טיפֿער שרעק,
פֿאַר אַלע ווינקעלעך פֿון דער וועלט דער גרויער!
די שטים פֿון מענטש, אַן אָנגעטאָנענער אין זעק.
וואָס זשאַלעוועט זיך שיידן מיט דעם טרויער!

עס זינגט די דינע פֿרייד, וואָס איז אין פֿיין פֿאַראַן,
ווי קילער וואַסער צווישן נאַקעט־אָפּגעבֿרענטע שטיינער,
אויפֿן בוידעם זינגט ביינאַכט אַן אָרעמאַן
און די לבֿנה הערט און ווייטער קיינער, קיינער...

3

כ׳האָבֿ דעם מענטשן פֿון זיך אָפּגעשאָבֿן
ביים ליכט פֿון די רינענדע טרערן.
אָ, ווי גוט עס איז גאָרנישט צו האָבֿן
און אומגיין דאָ אונטער די שטערן.

ווער עס האָט ניט זיין לעבֿן צעטראָטן,
וועט קיינמאָל דעם פּיין ניט פֿאַרטרייבֿן.
כ׳בין אַ העלער פּאַפּיר דאָ אין שאָטן
און גאָט וועט אויף דעם איצטער שרייבֿן.

פּלוצלונג האָבֿ איך מיין פֿרייד אָפּגעגראָבֿן
ביי פֿרעמדע, פֿאַרבלאָטיקטע שוועלן.
אָ, ווי גוט עס איז גאָרניט צו האָבֿן
און גאָרנישט ניט וועלן.

4

אַ מענטש האָט אַ שטיבל אין וואַלד אויסגעבויט
און פאַרבליבן אַליין.
געלעבט האָט ער דאָרטן פון גראָז און פון מאָך, און פון
קרויט,

און פון כריין — — — —
אַ מענטש איז פאַרבליבן אַליין.

אָ, ער איז געגאַנגען צו־להכעיס דער וועלט
און געפייפט: טאַ, טאַ, טאַ! טאַ, טאַ, טאַ!
ביז ער האָט דערשפּירט אַ בריליאַנטענע קעלט
און אַן אומעט אַזאַ — — —
טאַ, טאַ!

דאָ איז ער אַוועק און אַוועק, ווי געיאָגט.
— ווייס דער חכם אַ ראָט? ווייס דער גרייז־גרויער מאַן?
נאָר ס'האָט אים דער אַלטער פאַמעלעך אין אויער געזאָגט:
„וועגן דעם איז אין בוך ניט פאַראַן“ — — —
דער חכם, דער גרייז־גרויער מאַן...

דאָ איז ער אַוועק און אַוועק, ווי געיאָגט:
און געקרעכטשעט: וויי, וויי, וויי! וויי, וויי, וויי!
דער אומעט, דער דינער, אין אים האָט געקלאָגט
אַ ווייסער ווי שניי — — —
וויי, וויי!

אַ מענטש האָט אַ שטיבל אין וואַלד אויסגעבויט
און פאַרבליבן אַליין.
געלעבט האָט ער דאָרטן פון גראָז, און פון מאָך, און פון קרויט,
און פון כריין — — —
אַ מענטש איז פאַרבליבן אַליין.

5

די תפילה.

די תפילה פון אַן אָרעמאַן, וואָס איז פאַרטייעט געוואָרן
און פאַר גאָט טוט ער אויסגיסן זיין האַרץ.
פאַרוואָס ווערט מען אַזוי געפייניקט, גאָט!
וואו איך שטיי, בין איך צופיל פאַראַנען, און וואו איך גיי,
טראָג נאָך מיט
דעם ריח פון דער פינסטערניש.
בין איך מקנא דעם פויגל, וואָס אים איז בעסער פון אונז,
און דעם ליים, וואָס אים איז בעסער פון אַלעמען.
וואָס זאָל איך טאָן מיט מיין האַנט, וואָס איז מיר איבעריק,
און מיט מיין האַרץ, וואָס איז מיר איבעריק?

װ י ל נ ע

פּאָעמע

1

אויף דיינע מויערן גייט ווער אַרומעט אין אַ טלית.
ביינאַכט איבערן שטאָט איז ער אַליין אַ טרויעריקער אויף.
ער האָרכט: די אַלטע אָדערן פון שאַרע דורכהויפן אין קלויזן
וואַכן, קלינגען, ווי אַ הייזעריקע האַרץ אַ שטויביקע.
דו ביסט אַ תהילים אויסגעלייגט פון ליים און אייזן;
אַ תפילה איז איעדער שטיין, אַ ניגון יעדע — וואַנט,
ווען די לבנה רינט אַראָפּ אין דיינע געסלעך פון קבלה,
און ס'בלייכט אַרויס די נאַקעטע און מיאוס־קאַלטע פּראַכט.
דיין פרייד איז טרויער — די פרייד פון טיפע בעסער
אין קאַפּעליע, יום־טובים זיינען די לוויות,
און טרייסט — די קלאָרע, לייכטנדיקע אָרעמקייט,
ווי שטילע זומער־נעפּלען אויף די ראָגן פון דער שטאָט.
דו ביסט אַ טונקעלע קמיע איינגעפּאַסט אין ליטע,
פאַרשריבן גרוי און אַלט אַרום מיט מאָך און מיט לישייעס;
אַ ספר איז איעדער שטיין, אַ פּאַרמעט — יעדע וואַנט,
צעבלעטערט סודותדיק און אויפגעעפנט אין דער נאַכט,
ווען אויף דער אַלטער שול, אַ וואַסערטרעגער אַ געפרוירענער, —
דאָס בערדעלע פּאַרקאַשערט, — שטייט און ציילט די שטערן.

2

בייַנאַכט איבערן שטאָט בין איך אַליין אַ טרויעריקער אויף:
ניטאָ קיין קלאַנג. עס גליווערן די הייזער — קופּעס שמאַטעס,
נאָר ערגעץ הויך אַ חלבדיקע ליכטל טריפט און פלאַטערט, —
עס זיצט אַ בעל־מקובל איינגעוועבט אין בוידעם,
ווי אַ שפּין, און ציט דעם גרויען פאָדעם פון זיין לעבן:
— איז ווער פאַראַן אַרום אין ווייטער, קאַלטער פוסטעניש,
וואָס מיר, פאַרטויבטע, הערן די פאַרלאָרענע געשרייען?
און ס'שטייט פאַר אים רזיאל בלייך אין דער טונקלקייט
מיט אַלטע, פאַרמעטענע פליגלען אָפּגעקראָכענע,
און אויגן — גריבער אָנגעפילט מיט זאַמד און שפּינוועבס:
— ניטאָ. חוץ טרויער איז שוין גאָרניט מער פאַראַן!...
דאָס ליכטל טריפט. עס האָרכט דער גרינער ייד פאַרשטיינערט
און זויגט דאָס פינסטערניש פון מלאכס אויגנלעכער,
און בוידעם איבער בוידעם עטעמט אָפּ — די לונגען
פון דער האָרביקער באַשעפעניש, וואָס דרעמלט אין די בערג.
אָ, אפשר ביסטו, שטאָט, אַ חלום פון אַ בעל־מקובל,
וואָס שוועבט אַ גרויע אינדערוועלט, ווי שפּינוועבס אָנהייב
יעסיען.

3

דו ביסט אַ תהילים אויסגעלייגט פון ליים און אײַזן,
און דײַנע אותיות וואָגלען, בלאָנדזשען אָפּגעקראָכענע:
יידן שטייפע, ווי די העלצער, ווייבער, ווי די לעבלעך ברויט;
קאַלטע, סודותדיקע בערד, די פּלייצעס אויסגעהאַמערטע,
און אויגן וואַקלענדיקע, לאַנגע, ווי די שיפלעך אין אַ
טייך — — —
יידן דײַנע בײַ אַ זילבערדיקן הערינג שפּעט בײַנאַכט
שלאָגן זיך על־חטא: אָ, גאָט, מיר זינדיקן, מיר זינדיקן...
און די לבנה, ווי אַ ווייס אויג, אַדורך די שייבלעך גלאָצט—
דאָרט זילבערן זיך שמאַטעס אָנגעהאַנגען איבער שטריק,
די קינדער אין די בעטן — געלע, גליטשעוודיקע ווערעם,
און מוידן האַלב שוין אויסגעטאָן מיט לייבער, ווי די
ברעטער — — —
שמאָלע, ווי די גאַסן זײַנען דײַנע כמורנע יידן;
שטומע שטערנס, ווי די ברייטע, גליווערדיקע ווענט פון שול־
הויף,
און ברעמען מאָכיקע, ווי דעכער איבער דײַנע חורבות.
דו ביסט אַ תהילים אָנגעשריבן אויף די פעלדער,
און ווי אַ ראָב זינג איך פון דיר בײַם שײַן פון דער לבנה,
ווײַל קיינמאָל איז די זון ניט אויפגעגאַנגען אין דער ליטע.

4

דיין פרייד איז טרויער — די פרייד פון טיפע בעסער
אין קאַפּעליע, אַ שוואַרצער איז דיין שטילער פרילינג.
ביימלעך וואַקסן פונם מויער, גרעזער פון די ווענט;
דאָס גרויע בליעכיץ קריכט פאַרשלאָפן פונם אַלטן בוים
און בלאָטיק שטייט די קאַלטע קראָפּעווע שוין ביי דער ערד,
נאָר קויט און אייביק גליווערדיקע ווענט אין נעץ.
און ס'טרעפט ביינאַכט, אַ ווינטל טוט אַ טריקן שטיין אין דאַך,
און אַ געשטאַלט פון טראָפּנוואַסער און לבנה־שיין
שלייכט דורך די גאַסן זילבערלעך און ציטערדיק פאַרחלומט —
ס'האָט די ווילע קיל און געפלדיק זיך אויפגעהויבן,
און פריש, און נאַקעט־הויל, מיט לאַנגע, וואַסערדיקע הענט,
אַריין אין שטאָט. די בלינדע שייבלעך קוקן אויסגעקרימט,
די בריקלעך רונד איבערגעוואָרפן אויף די מויערן.
אָ, קיינער וועט ניט עפענען אַ טיר, אַרויסשטעקן דעם קאָפּ
צו דער ווילע אין איר דינער, בלויער נאַקעטקייט.
עס שטוינען, ווי די בערג אַרום, די מויערן מיט בערד,
און שטיל, און שטיל — — —

5

דו ביסט אַ טונקעלע קמיע איינגעפּאַסט אין ליטע,
און ס'טליען קוים געשטאַלטן אין דיין אומרויקן גרונט:
די ווייסע, בלאַנקע גאונים פון ווייטער ליכט,
מיט ביינער שמאָלע, האַרטע, אויסגעשליפענע פון מי;
דאָס הייסע, רויטע העמדל פונם שטאָלענעם בונדיסט;
דער בלייער תלמיד זיצנדיק ביים גרויען בערגלסאָן,
און יידיש איז דער פּראָסטער קראַנץ פון דעמבנבלעטער
אויף די אַריינגאַנגען די הייליק-וואָכיקע פון שטאָט.
דאָס גרויע יידיש איז דאָס ליכט, וואָס פינקלט אין די פענסטער—

אָ, ווי אַ גייער ביי אַן אַלטן ברונים אונטערוועגס,
זיין איך דאָ און האָרך די רויע שטים פון יידיש.
און אפשר רוישט עס אַזוי שטאַרק דאָס בלוט אין מיינע גלידער?

איך בין די שטאָט! די טויזנט שמאָלע טירן צו דער וועלט,
די דעכער איבער דעכער צו דעם בלאָטיק-קאַלטן בלוי.
איך בין דער שוואַרצער פלאַם, וואָס לעקט דאָ הונגעריק די ווענט

און גליט אין שניידיק-שאַרפן אויג פון ליטוואַק אינדערפרעמד.
איך בין דאָס גרוי! איך בין דער שוואַרצער פלאַם! איך בין די שטאָט!

6

און אויף דער אַלטער שול אַ וואַסערטרעגער אַ געפֿראָרענער, —
דאָס בערדעלע פֿאַרקאַשערט — שטייט און ציילט די שטערן.

ל״ו

א

אַ ייד גייט אַרום אויף פאַרוואָקסענע שליאַכן,
פאַרשיכּורט פון ריחות, פון קרייטעכער־זאַפטן און בלוי —
האָט זיך זיין שטילע נשמה געבאָדן אין טוי;
האָט זי געוואַרט אויף דער הייליקער שעה פון דערוואַכן.

גייט זיך אַ ייד צווישן וועלדער, וואָס לאָזן ניט ריידן,
הערט ער זיך צו ווי דאָס לעבן אין האַרצן גייט אויס;
זעט ער, ווי ס'שווימט אַ פאַרשטויסענער שם אין גאָטס הויז,
ס'בלאָנדזשעט אַ רעטעניש אום און זי וויל זיך באַשיידן.

הייבט ער דעם קאָפּ צו די הימלען און פרעגט די מזלות:
— וואָס פאַר אַ שם איז פאַרטריבן פון גרויסן אין־סוף?
ענטפערט פאַרחלשט די זילבערנע בתולה פון שלאָף:
— געלויבט איז אַ כשרער ייד, וואָס גייט אָפּריכטן גלות!...

ב

גייט זיך אַ ייד צווישן שטעטלעך, פאַרגעסענע וועגן,
עס שמעקט פון אים היי און די פרישקייט פון נעפלען און רעגן,
כאָטש גרוי איז דער ייד, ס'איז זיין פנים משונה פאַרוואַקסן,
כאָטש אַלט איז זיין פעליק, כאָטש ער שווייגט, ווי אַן עלנטער עקשן.
עס שלעפּט זיך אַ מענטשל אַזוי זיך פון אַלדי פאַרומערטע עקן,
אַליין אין דער וועלט שלעפּט זיך אומעט אַ גופל אויף עפּעס אַ שטעקן...

אַ וועוויריקל וויגט זיך אין וואַלד — גייט דער ייד, הערט עס אויף זיך צו וויגן,
אַ פייגעלע זינגט אויף אַ צווייג — גייט ער דורך, ווערט עס פלוצים אַנטשוויגן,
דער בוים בויגט זיך איבער צום בוים, ס'ווערט אַ צווייג אין אַ צווייג איינגעפלאָכטן.
עס טריפט רויטער שיין פון דער זון, וואָס זעט אויס, ווי געשאָכטן...

טיף אין וואַלד שפּילט אַזוי ווי אַ האַרץ: אַ געבעט ווערט אָן כוחות פאַרגאַנגען,
אַ ווינטעלע ברומט ווי אַ טויב, און ער דאַוונט צום שם אין געזאַנגען,
און צערטלט דעם יידן די אויגן, די קאָלטנס פון באָרד און די פּאָלעס:
געלויבט איז אַ כשרער ייד, וואָס גייט אָפּריכטן גלות!...

ג

בײנאַכט. עס שמעקט מיט מאָך און קראָפּעווע פון געגנט,
די פעלדער האָבן זיך אין װײטעניש מיט הימלען אָנגעגנט,
צונױפגענומען זיך צװײ שטילע עולמות און זיך פאַרשלאָסן...
דער חושך האָט פון ערגעץ פון אַ שוואַרצן קוואַל געגאָסן,
געבלאָנדזשעט האָט דער ייד, געמוטשעט זיך אין שוואַרצן,
און ס׳קװעלט דאָס פינסטערניש... פון נאַכט=קוואַל צי פון האַרצן?

מסתמא זוכט דער ייד אַ ביסל לויטערקײט אין זײנע לײדן,
ס׳פילט זײן האַרץ שוין דאָס געזאַנג פון ליכטנדיקע װעלן,
װאָס פליעסקען זיך אַהינטער די פאַרבאָרגענע, שטומע שװעלן פון גן=עדן.

מסתמא קאָן דעם יידנס זינגענדע נשמה װי צו זיך ניט קומען
און זײן תפילה די געהײליקטע פאַרוועלקט אין אירע בלומען —
גײט ער איבער רײסן, איבער ליטע, איבער פּאַסעקע און פליינען,
און זײן האַרץ װיל עפּעס אויסרײדן און װײנען, װײנען, װײנען,
נאָר די צונג געלײמט איז צו דעם גומען.

די לבנה טוט אַ פינקל. װײסע ליכט נעמט שפּרודלען אויפן געגנט,
קילע שטרעקעס, דרעמלענדיקע, װערן זילבערדיק באַגענט.
מרחקים װערן קלאָר... דאָרט שלאָפן בערג פאַרטײעטע אין שװײגן,

אין מיטן פעלד רוט צווישן כוואַשטשעס גאָר אַן אַלטער ברונען —
צווי דעמבעס האַלטן איבער אים פאַרבראָכן די משונהדיקע צווייגן,
עס ווערט אַ געלבלעכער געוועב אויף טויזנט מײַלן אויסגעשפּונען.
עס העלט אַרום. און ס'איז דעם ייד ניט קלאָר, וואו ווערט עס העלער,
וואו רוט דער ברונען און די אַלטע אויסגעקרימטע ביימער —
צי אויפן אומעטיקן געגנט, אָדער טיף אין דעם נשמה־קעלער...
ס'דאַכט אים, קוקנדיק אין ברונען, ער איז עס דער שומר
פון אַלטער פּראַכט, וואָס דאַרף געלײַטערט ווערן,
פון גרויסער פרייד, וואָס דאַרף זיך דורכרייסן פון טרערן,
וואָס דאַרף פון טיפענישן אויפלײַכטן און קוועלן, קוועלן...

פּלוצים ס'בידנע גופל אויפהייבן צו אַלדי שטראַלנדיקסטע העלן,
און טראָגן זיך אַ גרינג באַשעפעניש און ווייל עס זינגט זיך — זינגען...

ער זעט אין ברונען ריזלען שטילערהייט די וואַסער־רינגען,
דאָרט זיצן שווייגעוודיק די שאָטנס פון די דעמבעס... פּלוצים ווערן זיי צערונען...
עס עפנט זיך דער גרונט, אַן אויג טוט זיך אַ וויז, אַ ווילדע וויע...
און ס'ברומט אַרויס אַ שווערע שטים פון גרונט פון ברונען:
— הער, ווער ביסטו, בריאה?

עס שטייט דער ייד דערשטוינט און ווייס ניט, וואָס צו זאָגן,
עס האָט אים אין אַ קאַלטער ווײַטעניש דער פּײַן פאַרטראָגן.
ביי אַ ברונען אינדערפינסטער, צווישן דעמבעס לאָמע,
קוועלט עס פון זיין האַרץ אַרויס דאָס שלעכטס מטמא,

ווי דאָס פּוילעניש פֿון וואַנד רינט אויס, ווען ס'נעמט זיך היילן,
ווי ס'פֿאַרוועלקט דער קנאָספּ, ווען ס'נעמט די פֿרוכט זיך שיילן...

עס הערט און הערט דער ייד, אַז ס'קלאָגט אין אים פֿאַר־
באָרגן,
אַז ס'וויגט זיך זיין נשמה צווישן נאַכט־פּיין און פֿרימאָרגן:
די זוכט וואָס טאַפּנדיק, געפּינט, נאָר באַלד ווערט עס אַנט־
רונען,
עס האָט זיין זעלע אין איר ווייטאָג זיך אַליין געריסן קריעה
און די טיפֿע שטים רעדט אַליין מיט שרעק פֿון ברונען:
— הער, ווער ביסטו, בריאה?

דער ייד:

איך בין שמואל־איצע קוימענקערער,
אַן אביון אַ פֿאַרהונגערטער פֿון רייסן,
איך האָב געליטן שטומערהייט און כ'קאָן ניט מערער,
און כ'קאָן ניט מערער לעבן אויף צופּלייסן.

איך בין אויף ווּסטע בוידימער געקראָכן
און קוימענס לאַנגע, פֿינסטערע געקערט,
איך האָב אויף קאַלטע דעכער אָפּגעלעבט די וואָכן,
און נאָר שבתים אָפּגעריכט אויף דר'ערד.

איך בין שבתים נאָר געגאַנגען אויף דער ערד,
אויף גרויע גאַסן, שלאָפּעדיקע, צווישן קראָמען,
אויף שטילע מערק שפּאַצירנדיק האָב איך דערהערט
די שטים פֿון טיפֿע ברוגימער און תהומען.
אָ, גאָט, פֿון ברוגימער, פֿון פֿינסטערניש און תהומען!

פֿון טויזנט קוימענס האָב איך אַש אַרויסגענומען,
פֿאַרוואָס קאָן איך ניט אויסשעפּן דעם פּיין, וואָס האָט קיין
נאָמען,
פֿאַרוואָס קאָן איך דעם אַש פֿון האַרצן ניט אַרויסבאַקומען.

איך ווייס, איך בין געקומען פון געהיימע ברעגן,
וואו ס'גיסט זיך ליכט פון שיינענדיקע פוטער־פעסער,
וואו שרפים זינגען, שוועבן אויף דעם צדיקס וועגן,
איך בין אויף דער ערד דאָס ליכט פון ספירה כתר.

איך בין אויף דר'ערד אַ טראָפּן ליכט פון ספירה כתר,
אַדורך די גלידער די פאַרחלשטע און לאָמע
טוט ווען אַ צוק אַ פלאַם, ווי פון אַ שאַרפן מעסער —
מיין אַש־פאַרצויגענע פאַרמאַטערטע נשמה.

פאַרוואָס פעלט אויס צומאָל אַ ביסל אָטעם אויף דער וועלט?
עס טוט ווען אומגעריכט אין האַרץ אַ טעמפּער ברען,
און ס'דאַכט: אָט רייסט זיך אויף אַ קוואַל, עס שטראַלט, עס העלט,
נאָר פּלוצלונג נעמט אַלץ ווידער וועלקן, ווי געווען.

איך בין אַ ייד שמואל־איצע קוימענקערער,
ליג איך טיף אין קוימען פון דער וועלט און כ'שריי,
איך האָב געליטן שטומערהייט און כ'קאָן ניט מערער,
כאָטש ליידן וועל איך ווייטער סיי־ווי־סיי...

אַנטשוויגן געוואָרן. זיין האַרץ האָט גענומען אין העלקייט זיך באָדן,
אַזוי ווי אַ כמאַרע, וואָס האָט פון זיך רעגנס און פלאַם אויסגעלאָדן.
ס'דאַכט ר' שמואל־איצען: זיין לעבן איז לויכטנדיק־גרינגער געוואָרן,
אַזוי ווי דער שלאַנג, וואָס האָט פּלוצלונג איר פעל־הויט די אַלטע פאַרלאָרן.
כאָטש פינסטערער קרעכטשעט די נאַכט, לייכטן העל זיינע אויגן די מילדע
ביינאַכט, ווי דער גלי־וואָרים לייכט אין די טונקעלע וועלדער די ווילדע...

ס'פֿאַרשווינדן פֿון האַרץ די געפֿילן פֿאַרקוילטע פֿון פֿייער און צאָרן,
ווי ראָבן פֿאַרשווינדן פֿון בוים, וואָס איז איבערגעבראָכן געוואָרן.
עס לייכט אים זיין אָרעמער קערפּער, וואָס איז אים אי מיאוס אי טייער,
אַזוי ווי דער קאָרטש דער צעפֿוילטער לייכט בלוי מיט זיין פֿאָספֿאָריש פֿייער...

עס שטייט ר' שמואל־איצע באַגליקט און ער שמייכלט אַזוי זיך,
ער קוקט אינם ברונים און מורמלט: אָט גיי איך, אָט גיין איך,
אָט ווער איך דערהויבן און אויסגעלייזט ווער איך פֿון וואָגלען,
אָט צופֿאַלן וועל איך צום שיין אין די אוראַלטע לאָגלען
און זויפֿן דאָס גליק און מיט שפּראָדלענדער פֿרייד זיך פֿאַרכלינגען,
אָט גייט ר' שמואל־איצע! אָט גיי איך אַ לויטערן מלבוש געפֿינען.
פֿאַר אָרעמע מענטשן אַ וואַרעמע קליידונג צום לעבן,
פֿאַר זיך און פֿאַר אַלעמען אָטעם אַ ביסל און פֿליגלען צום שוועבן, —
זאָל זיין ס'איז אונז שלעכט אויף דער ערד, וועט מען לאָזן זיך פֿליען;
אויב ס'איז אונז וועלקן באַשערט, וועט אונז טרייסטן דער שם פֿון אויפֿבליען...

אַזוי האָט שמואל־איצע געפֿילט און געמורמלט פֿון גליק,
כאָטש גרוי איז געווען זיין שעפּסענער פֿעלץ און זיין באָרד און גענִיק.
אַזוי האָט שמואל־איצע פֿון רייסן צום ברונים צום אַלטן גערעדט;
באַנאָסן פֿון חושך, וואָס האָט זיך אַרום און אַרום אויסגעבעט...
נאָר פּלוצלונג דערשפּירט ער, אַז עמעצער קריכט פֿונם ברונען.

ווייזט אויס, מען האָט דאָרטן שמואל־איצען די שעה ניט פאַרגונען:
אַ מענטשישער קאָפּ האָט פון ברונים זיך איבערגעבויגן,
געשוואָלן, פאַרוואַקסן מיט מאָך, מיט פאַרשלומפּערטע אויגן,
אַריבערגעוואָרפן די הענט אין פון זיי האָט גערונען
דאָס פוילעניש טיף פון דער ערד אין די בלאָטע פון ברונען,
אַרום האָט אַ רויך זיך געקייקלט, געפּאַרעט אַזוי ווי אַ נעפּל,
און ס׳האָט ר׳ שמואל־איצע דעם ריח דערשמעקט פון צעזאָטע־נעם שוועבל...

עס איז אים אַן אימה באַפאַלן ניט איבערצוטראָגן,
ער האָט זיך געקאָרטשעט אויף דר׳ערד און די וואָרצלען געריסן,
אַ זיפץ ניט געטאָן, נאָר דאָס לייב פון יסורים צעביסן
און שטום האָט זיין מאַנסבילשע האַרץ אָנגעהויבן צו קלאָגן.

דערשראָקן באַקוקט ער די בריאה, וואָס הענגט אויפן ברונען:
דאָס איז ער — דערזעט ער — דער אייגענער אומגליק, וואָס האָט זיך געפונען.
ווי ס׳וואָלט זיך אים פּלוצלונג באַוויזן פון לעבן אַ ווייטערער שטאַפּל,
ער גורט אָן מיט פיין זיינע לענדן און פּלוצלונג דערלאַנגט ער אַ צאַפּל,
ווי ס׳וואָלט זיך אַ טויער געעפנט צו עולמות אומגעריכט־נייע:
— ווער ביסטו, אין האַרצן פאַרוואַקסענע חיה?

— סמאל, איך דער שם פון פּיין.

די צוועלף מזלות האָבן מילד געגאָסן שיין,
עס האָט דער זילבערנער אַרי אַראָפּגעקוקט מיט קאַלטע אויגן.

און ס'האָבן שטערן ווי די פייגעלעך געשטויגן און געפלויגן...
שמואל-איצע האָט פון מויל אַרויסגעבראַכט דעם שם פון בראָך:
פון דער נשמה איז אים גרינג אַראָפּ אַ זלידנע יאָך,
און פון זיין האַרץ האָט הייס אַ טראָפּן בלוט אַרויסגערונען
און קאָכנדיק אַריינגעטריפט אין ברונען.

סמאל:

איך בין דער שלעכטער שם, וואָס בלאָנדזשעט שוין פון כמה יאָרן,
פון אַלע עולמות פאַרטריבן, בין איך בלינד און גרוי געוואָרן.

איך ליג אין בלאָטעס, אין די ברונימער, און פייכטע היילן
מיט אַן אַייטערדיקן, בייזן האַרץ, וואָס קאָן זיך ניט פאַרהיילן.

פאַרשטויסן איז סמאל, אַלט, באַוואַקסן און פאַרברענט,
איך בין דער עלנטער בעל-שליטה אויף די גרונטן,
וואָס נישטערט אין דער פינסטערניש און גראָבט זיך מיט די הענט
צו די יסודות פון דער ערד, די סלופּעם און די שפּונטן...

עס קוועלט פון לויטערן אין-סוף אין אַלע הערצער פּראַכט
און ס'נידערט הייליקייט אויף דר'ערד פון ניין פערציק רערן,
באַהאַלטן אין די ברונימער, אַליין, מיט פוילע וואַסערן פאַר-מאַכט,
כ'וועל פאָרט דערגראָבן זיך צום קוואַל פון טרערן.

כ'האָב אַמאָל אַ שפּונט דערטאַפּט שוין בלינדערהייט,
מיט לעצטע כוחות, מיט די ציינער האָב איך אים געביסן,
נאָר ס'האָט אַ שטילער ל'וו דערמאָנט דעם אַ'ס מיט פרייד,
און, ווי אַ שטיין, האָט מיך פון גרונט אַרויסגעריסן.

די ל״וו פון רייסן, זשאַמוט, פון דער ליטע
פאַרשאָלטן זאָלן ווערן פון סמאלס נאָמען; —
איך בין אַן אומגליקלעכער שם, וואָס דאָרשט נאָך שליטה,
און כ׳מוז זיך וואַלגערן פאַרבלאָטיקט אין די תהומען.

שמואל־איצע:

דו ביסט דער אומגליקלעכער שם פון כמה יאָרן?
פון כמה יאָרן בלאָנדזשען מיר, ווי דו!
אָ, כאָטש מיר שטאַרבן אָפט און ווערן ניי געבאָרן,
נאָר אַלע זיינען מיר דאָס אויג, וואָס זעט אַליץ צו.
עס האָט אין־סוף אונז אויף דער ערד פאַרזייט,
מיר זויגן פון זיין האַרץ און טראָפנס פון זיין שיין —
מיר האָבן אויף דער ערד געזונגען שטילערהייט,
פון דיין, סמאלס, בלוט, פון פינסטערניש און פיין...
איצט זיינען מיר אַ מענגע בייזע שלאַנגען,
מיט אַ נשמה אויסגעמישט פון גאַל און פראַכט,
אַ האַלבע איז זי רויק, אַ האַלבע רוט זי אין געזאַנגען,
און אויף משקולת וואַקלט זי זיך טאָג, ווי נאַכט.

נאָר כ׳ווייס פון איינע אַזאַ... מען ווערט גרעסער פאַר זיך...
און יעמאָלט גאָר איבעריק ווערן די מענטשישע רייד,
עס וואַרפט די נשמה אַראָפּ איר פאַרעלטערטע קלייד,
און פלוצים דערפילט מען: עס לעבט די נשמה צו גיך...
מען מיינט, זי פאַרצערט האָט דאָס לעבן פון צענדליקער
מענטשן,
וואָס גייען אַרום אויף דער ערד, נאָר זיי גרייטן זיך שטאַרבן,
ס׳צעזינגט זיך דאָס האַרץ, הייבט אָן היילק צו דאַוונען און
בענטשן
דעם אין־סוף פון שקיעות און זריחות אין אַלערליי פאַרבן...
עס קוועלט אַ געזאַנג פון די ביימער, פון שטיינער און חיות,
פאַמעלעך, ווי דער פּאָמפּעדיקל פון עפּעס אַן אוראַלטן זייגער,

און איטלעכער מורמלט צום שם פון דער וועלט אויף זיין איי=
גענעם שטייגער:
דער שטיין זינגט מיט בושה, די וואַסערן שפּרינגען אין
קאַלטע העוויות;
דאָס פייגעלע בעט אויף אַ וויינענדיק=ביטערן קול,
און די וועלדער צערוווען זיך טיף, אַזוי טיף — — —
מיט אַמאָל —
עס לאָזט זיך דאָס לעבן אַוועק צו אַ הייליקן ברעג,
אין אַ גליקלעכן וועג, אין אַ פריילעכן וועג אין אַ העלן — — —
סמאל, גיי מיט, שווים מיט אונז, מיט דעם הייליקן שטראָם
צו די אייביקע שוועלן.

סמאל:

עס וועט דער ס'ם ניט בעטן רחמים ביים אין=סוף!
ווען איר וועט לאָזן זיך צו אים, ווי בידנע שאָף
און איר וועט אויסשטרעקן די הענט צום קאַלטן שוועל,
וועל איך זיך אויפקאָרטשען פון פּיין אין מיין צעפּוילטער פעל,
ווי ס'קאָרטשעט זיך צונויף ביינאַכט אַן אַלטער הונט,
וואָס איז פאַרגאַוווערט, אַלט און האָט שוין ניט קיין ציין,
איך וועל זיך איינשטשעמען מיט גאָר דער ביטערקייט צום גרונט
און כ'וועל אין חושכניש באַקלאָגן זיך אַליין...

סמאל איז אַליין אין=סוף אין זיינע אינגעווייט!
נאָר אַ פאַרמשפּטער פאַרשלאָסן אויף מיין קייט
קאָן איך קוים אויפהויבן דעם קאָפּ פון תהום...
פאַרשאָלטן זאָל ער זיין דער קדושה=שטראָם,
פאַרשאָלטן זאָלן ווערן קינד און קייט
פון חיות, מענטשן, פעלד און וואַלד,
וואָס בעטלען, ווי אביונים שטילערהייט
און נעמען ניט די עולמות מיט גוואַלט.

ד

אויפֿן הימל איז דער מאָרגנשטערן, ווי אַ הירש אַרויסגעגאַנגען;
ווי אַ הירש, וואָס בלישטשעט אויף דעם בלויען מענטעלע פֿון
ספר תּורה,
די מזלות זיינען כּיתּותווייז אַוועק און פּונקט ווי לעמפּלעך
פֿון דער הייליקער מנורה,
האָבן יונגע שטערן אָפּגעריכט פֿון שחרית די געזאַנגען.

ר' שמואל-איצע האָט די אויגן אָפּגעווענדט צום
מאָרגנשטערן — — —
פּלוצים האָט אַ שטילע הייליקייט אַרויסגעשיינט פֿון אַלעם,
ר' שמואל-איצע האָט באַשיינפּערלעך דערפֿילט דעם כּוח פֿון
התגלות
און ס'האָט זיין האַרץ געעפֿנט זיך — אַ קוואַל פֿון טרערן.

אַן איינגעביסענער פֿון שלאַנג, אַ גרויער, האָט זיין האַרץ
געצאַפּלט זיך אין קלעם,
האָט זיין נשמה ווי אַ פֿייער ברענענדיק געפֿילט קידוש-השם
און האָט געשעפּטשעט פֿון התלהבות און גרויס גלויבן:

— אָט איז די געקומען די שעה, ווען איך וועל שוין דער-
הויבן!
די רויטע פּרוכתן נעמען פֿאַרהענגען דעם פֿליין,
און עס איז שוין מיין פֿעלץ פֿון דער ראָזעווער פּראַכט אַזוי
שיין,

עס נידערט פּאַמעלעך דער גאָלדענער כּתר אַראָפּ
אויף מיין קאָפּ...
אָט בין איך אַ מלך אַן אַלטער, וואָס בלאָנדזשעט באַגינען
אַליין
און עס שלעפּט זיך אויף דר'ערד זיין צעוואָרפענע, פאַר־
פורנע קלייד
און עס לייכט אים אַרויס פון די אויגן די הייליקע פרייד.

ס'איז איצטער שמואל־איצע אַזוי ווי אַ טירקל־טויב גרינג,
ווי אַ פויגל, וואָס פליט פון זיין שטייג,
אַז איך שפּיר ניט דעם לייב, וואָס איך זינג
צו דער פרייד, וועלכע קוועלט פון אין־סוף...
ס'איז צו לויטער ביים ליכטיקן שוועל,
אַז דאָס האַרץ ווערט פאַרוויגט אין אַ שלאָף...
ס'איז דער שיין פון תּפארת אַראָפּ אויף מיין זעל;
דער אור־גנוז, וואָס רינט ווי דער טוי
אויף די האָר פון מיין באָרד און מיין קאָפּ...
אָ, עס נידערט פּאַמעלעך דער גאָלדענער כּתר אַראָפּ!...

אַ וואָלקן בין איך און כ'ציי זיך אָנטרינקען צום גרויסן ים,
אָט שטיי איך אַ שטילער אַליין לעם דעם רויקן ים,
פון טיפעניש לייכטן די לויטערע כוואַליעס
און גייען, ווי לעמלעך, אַ לאַס אויף אַ לאַס.
עס בויען זיך אויסעט קרישטאָלענע כאַליעס
און ווערן צעגאַנגען אויף יעטוועדער קאַם,
אָט עפ'נען זיך גרונטן און ס'עפ'נען זיך היילן
און ס'שווימט דער לוויתן אַרויס איפן ים;
עס ברענען די שופּן ווי טליענדע קוילן,
ער שווימט אויפן וואַסער — אַ הייליקער פלאַם.
אָט עפ'נען זיך טירן פאַר שטילע פּמליאַס,
וואָס פליען אַרויס אויף דעם שיינענדן ים,
עס זינגען מיר כוואַליעס און ס'טראָגן מיך כוואַליעס
אַריבער דעם גרינגן פאַרבאָטענעם צאַם.

די גאָלדענע קרוין רוט שוין שווער אויף מיין גרייז־גרויען
קאָפּ,
אָט הענגט אויפן הימל די קלאָרע געלייטערטע וואָג!
עס נידערט פון בלויעכץ פאַמעלעך די אַלטע מרכבה אַראָפּ,
אַרום אירע ווענטלעך — פאַרגליווערטע פייערן ווייסע —
איז פונקט ווי מיט פאַסיקלעך נאַכט אויף דער ריינער מגילה
פון טאָג
מיט פייער מיט שוואַרצן באַשריבן בכתב של חרטומים...
עס נידערט דער כבוד פון א״ס און עס פינקלען אַרום אים
מלאכימלעך גוטע,
ווי טייבעלעך שטילע,
אופנים בארוטע,
און כרובימלעך העלע,
און זעלע מיט זעלע
און תפילה מיט תפילה,
ווי שיינענדע שאָטנס,
וואָס דינגען און שוועבן,
און שפרייטן די פליגלען
פונקט קנים, וואָס זיי לעבן...

עס נידערט דער כבוד פון א״ס אויף די טאָלן און הויגלען,
מלאכימלעך גיסן אויס עמערלעך טוי,
אראלימלעך גיסן אויס עמערלעך ראָז
און כרובימלעך גיסן אויס עמערלעך בלוי
אויף דעם פרישינקן פליין,
אויף דעם גרינינקן גראָז.

אָט בין איך אַ מלך אַן אַלטער, וואָס בלאָנדזשעט באַ־
גינען אַליין...
עס טשוכעט קוים
דער באַגין אויף דער ערד,
און דער בוים וועקט דעם בוים,

קוים מען זעט, קוים מען הערט...
נים געזאמט, נים געווערט,
ווי אויף פליגעלעך העל,
קוים מען זעט, קוים מען הערט,
פלים א היילוקע זעל,
און מלאכימלעך קליין
ביי דעם אייביקן שוועל
שיקן אפּעם די זעל:
ר׳ שמואל־איצע איז הייליק ווי אין־סוף אַליין!

ה

די זריחה האָט זיך אויסגעלייגט אויף קרייטעכצער און גרינע זאַנגען.
אַ וועסנע־טאָג, אַ גוטער איז פון פינסטערניש אַרויסגעגאַנגען,
ווי ס'גייט אַ חתן פון דער חופּה פריילעך און געלאַסן...
ר' שמואל־איצע האָט זיין פּנים ביי אַ קרעניצע אַרומגעוואַשן,
מיט דער טאָרבע אויפן האַנט, דאָס ווינטערדיקע היטל ביז די אויגן
האָט ער זיך צו אַ ישוב צו אַ נאָענטן געצויגן.

ער איז אַריין אין וואַלד, האָט אים אַ ליבלעכקייט אַרומגענומען;
עס האָבן זיך געשושקעט גרעעלעך מיט שלאָפעדיקע בלומען,
ווי ס'שושקען זיך באַגינען יונגע כרובימלעך אין הימל,
און ר' שמואל־איצע האָט געהערט, און ר' שמואל־איצע האָט פאַרשטאַנען;
עס האָט אַ בלימעלע געפרעגט: פון וואַנען גייט אַ ייד, פון וואַנען?...
אַן אַלטע יאָדלע האָט אַ קער געטאָן אַ צווייג צום בלימל:
ר' שמואל־איצע לאַמעדוואָווניק גייט, וואָס איז שוין גלות אָפּגעקומען...

אונטער דעם פאררויכערטן הימל.

אַ באַל...

מנה, מנה תקל ופרסין

עס קלינגען באַלויכטענע זאַלן
און ס׳קלאָגט דער אָרקעסטער — — —
די פּויקן פּאַרטויבן דעם טיפן געוויין פון די פידלען.
עס גראָבן די בעסער, ווי אַלטע קברנים מיט פינסטערע רידלען,

עס לאַכן קלאַרנעטן,
עס פּלוידערט דער צימבל,
עס שרייען די מעשענע טעלער
און ס׳טאַנצן שטייף-רעקיקע הערן, וויים-זיידענע דאַמען,
העל, העלער און העלער...
און ס׳מישן זיך דאָרשטיק צוזאַמען
שוואַרץ-פּלאַמיקע וואָנצן און ציינדלעך צעבליצטע,
געגלעקלטע לאָקן,
די שניפּסן, די שיכלעך געשניצטע,
די בליציקע בליקן
און זאָקן...
און שטום אין דעם הערצער-געצאַפּל
פֿאַרטרונקען
עס טוליען זיך נענטער די קניען
אַלץ נענטער, און שפּריצן מיט פונקען...

און פייער לאָזט אויסעט אַיעדער שוואַרצאַפּל,
און ס׳ציטערן, ציטערן וויען...

נאָר פֿלוצלונג אַ וויאָלאָנטשעל טוט אַ קלאַג אין אָרקעסטער...
ווי ס'טוט ווען אַ קלאַג אין אַ וואַלד פֿון פֿאַרגעסענע נעסטער...
און בלוטיק די האַלבע לבֿנה טריפֿט דורך אין די פֿענסטער.
עס וויזט זיך אַ האַנט —
אַ האַנט אַ צעקרימטע פֿון אַרבעט, פֿאַרשמידט אין אַ קייט,
לייגט אויסעט די אותיות פֿון בלוט אויפֿן וואַנט:
— טויט!...

און ס'טאַצן שטייף־רעקיקע הערן, וויים־זיידענע דאַמען
העל, העלער און העלער,
עס שרייען די מעשענע טעלער,
עס לאַכן קלאַרנעטן,
עס פֿלוידערט דער צימבל,
די פּויקן פֿאַרטויבן דעם טיפֿן געוויין פֿון די פֿידלען,
און ס'גראָבן די בעסער, ווי אַלטע קבֿרנים מיט פֿינצטערע רידלען...

* * *

קריגער! דיין שווערער פאַרברעכן זאָל וואָגלען פון דורות צו
דורות...
עס זאָלן די דראָטן אין ווייטסטע מדינות דיין חרפה צע־
טראָגן,
די שיפן, וואָס בלאָנדזשען אין ים, זאָלן שטום פאַר
דער וועלט זיך באַקלאָגן.
קריגער! דיין שווערער פאַרברעכן זאָל וואָגלען פון דורות צו
דורות...

אַ ריז אַ פאַרבלוטיקטער טראָגט אונז אַצונד זיינע גילדערנע
לוחות!...
איינאיינציקע רוסלאַנד, דו ליכטיקע וויג פאַר באַפרייונג,
זאָל פאַלן אויף גרוי רוינען דיין שטראַלנדע זון פון באַנייונג!
אַ ריז אַ פאַרבלוטיקטער טראָגט אונז אַצונד זיינע גילדערנע
לוחות!...

וואָס שטוינען די גרויזאַמע שטעט אַזוי שפּעט אין דער
פינסטער?...
די שטומע באַוואָרער פון גאָט פון דעם נייעם, וואָס
שטומען?
זאָל פּלאַצן דער אַייזערנער תהום און אַ ביטערע קללה
זאָל ברומען!
וואָס שטוינען די גרויזאַמע שטעט אַזוי שפּעט אין דער
פינסטער?...

קאָוונע.

קולטור

מיך האָבּן עלעקטרישע זונען בּאַגאָסן מיט גלי־ווייסע שטראַלן.
כ'פאַרנעם, ווי עס סודען זיך האָרטן אויף טויזנטער הילכיקע מײלן,
ס'רעדט פינסטער אַ לאַנד צו אַ לאַנד,
בּיי גרויזאַמע ווילדע וואָקזאַלן —
אַכסניות פון פעלקער, וואָס טראָגן זיך ערגעץ און אײלן זיך, אײלן...
איך זע זיי, די פינסטערע חיות — די לאָקאָמאָטיוון געשפּאַנט,
עס שטראַלן לאַנדשאַפטן אין גאָלדענע, שניי־רײנע, גרינע געמעלן,
אין אײזערנע רייפן — מיט רעלסן פאַרשמידט,
און ס'ציען זיך צוגן אויף זיי דורך די בּערג און די שטומע טונעלן —
בּאַוועגלעכע קינדער פון בּאַרג־מינים, אַרץ און גראַניט...

דורך געלע מדבּריות, דורך קובּישע שטעט, דורך די לענדער און לענדער,
עס שלעפּן זיך בּרוגזע בּאַנען,
צעוויקלען זיך צאַפּלענדע בּענדער
פון מזרח צו מערב, פון דרום צו צפון,
און שלינגען אײן מערידיאַנען —
די מענטשישע שלוחים צום סוד פון די כּוחן...
העי! ס'לייכטן מיר זונען דורך פּריזמעס פון שאַרפע קריסטאָלן,
כ'בּין דער מענטש. כ'בּין דער קיניג פון לענדער, פון שטעט און פון פינף אָקעאַנען,
איך בּין דאָס מעטאַלענע ליד, וואָס עס זינגען די בּאַנען
בּיינאַכט, צווישן וועלדער און טאָלן...

העננט אַרויס די שוואַרצע פאָנען...

העננט אַרויס די שוואַרצע פאָנען!
העי, טוט אַ נעם די האַמערס, די קאָוואַדלעס און די העק,
אַרויס צום טויט, מיליאָנען!

אין חושכניש פאַרגאָסן, שטום, פאַרשטשעמעטע אין וויי,
אַרויס אויף שטעט און פעלדער,
שטום!
שטום!
שטום!
זאָל ברענען טיף אין האַרצן דער געשריי,
ווי שרפות אין פאַרוואַקסענע וועלדער...

העננט אַרויס די שוואַרצע פאָנען!
שווייגט, ווי שטיקער ערד פון שטורעמס אויסגעריסענע
און זאָל די שטומקייט מאָנען...

אַרויס צום טויט, מיליאָנען!...

א ליד צו רוסלאַנד...

הענט — אָפּגעלאָשענע פון מיט,
אויסגעשטרעקט, ווי אָפּגעקראָכענע, געליימטע שלאַנגען...
אויפן הימל — הענט פאַרגאָסענע מיט בלוט!
עס עפנען זיך די פינגער קוים, קוים,
הונגעריקע פון פאַרהלשטע פאַרלאַנגען
און הענגען, ווי הרוגים, אויפן הימל=זוים...

הענט, אויסגעקרימטע הענט,
מיט האַרטע אָדערן אַדורכגעצויגן;
מגושמדיק פון שטעכעדיקן האָר
און ביינערדיק פאַרקרעמפטע אויסגעבויגן,
איר בעט, איר טאַפּט אין פינסטערניש, איר ווערט געוואָר ——
עס שטשעמען זיך צונויף אַ קלאַמער צו אַ קלאַמער, —
הענט, וואָס האָבן אויסגעגאָסן זייער פייער דורכן האַמער...

העי, אַרבעטס=פויסטן — מלכים פון דערוואַכן,
איר האָט אין אַלטע וועלדער, ווי אַ שטורעם אויסגעבראָכן,
עס האָבן בלוי געבליצט די זעגן,
און ס'האָבן העק, ווי דונערן געקלונגען,
און אייער שווייס געוועזן איז דער רעגן...

אין פאבריק

ווי עס נעמט אויף טאָג נאָר בלאַסן,
ברויזן פינסטערע געזאַנגען;
מעט־באַפּעכטע לעדער־פּאַסן
יאָגן זיך ווי שוואַרצע שלאַנגען...
און ס׳צעזינגען זיך מאַשינען
שטאַרק און טרויעריק צוזאַמען;
שפּריצן פייערדיקע בינען
אין געשריי פון אַרץ און פלאַמען...

רעדער... רעדער... רויך און פונקען....
און אין חושכניש פאַרטרונקען,
הערצער ווערן מיד פאַרלאָשן...
האַמערס ברומען... ס׳גליען גלידער,
ווי פון בראָנזע אויסגעגאָסן...
טיף געבויגענע ביים פייער
אָפּגעהלשט, מיד און מידער,
קנעטן זיי דאָס הייסע אַייזן,
און דער פלאַם טרייסט ליב און טייער:
ס׳מוז די זון, די זון זיך ווייזן!

אַי, חבר, אַי, חבר!...

אַי, חבר, אַי, חבר!...
דו ביסט אַרויס זיך שלאָגן, מיר האָבן דיך באַגלייט פון דאָרף
און באַוויינט דיין געביין.
געוואָרן איז דיין פאַטליע שטעכעוודיקער דראָט, דיינע
וועלפישע ביינער — פאַרהאַרטעוועט אין די שלאַכטן.
מיר האָבן דיך געזען: דו ביסט געפלויגן איבער שטעט,
געשוואומען איבער טייכן און פאַרטריבן דעם פיינט
פון אונזער פאָטערלאַנד.
אַי, חבר, אַי, חבר!

אַי, חבר, אַי, חבר!
אויפן דינעם פערד ביסטו אַרויס:עריטן חרוב מאַכן די וועלט,
דער וואָראָן איז געפלויגן פאַר דיר — דיין קול האָט אים
אָנגעיאָגט,
דו האָסט געזאָגט: אויבן אין הימל זיצט דער שוואַרצער
וואָראָן, — וועל איך אים אויך אַרונטערשיסן...
אַי, חבר, אַי, חבר!

אַי, חבר, אַי, חבר!
טויזנט מייל ביסטו געפלויגן, ווי אַ פויגל, איבער רוסלאַנד,
טויזנט מייל געהוליעט האָט דיין שווערד, ווען דער ביקס
דיינער האָט אָפגערוט,
און פלוצלונג אין דער נאַכט ביסטו געקומען ביז צו וואַרשע
דער שלאַכטישער...
אַי, חבר, אַי, חבר!

אַי, חבר, אַי, חבר !.
ס'האָט דײַן װײַב דיך שױן באַװײנט אין קלױסטערל דעם
הילצערנעם,
נאָר װען דער פּאָפּ האָט אָפּגעזאָגט פֿאַר דיר די לעצטע
פּאַטשערעם —
ביסטו אין דאָרף אַרײַנגעריטן און מיט דעם שװאַרצן װאָראָן
דעם דערשאָסענעם...
אַי, חבר, אַי, חבר!

אַי, חבר, אַי, חבר!.
דו ביסט אַרױס זיך שלאָגן, מיר האָבן דיך באַגלײט פֿון דאָרף
און באַװײנט דײַן געבײן.
געװאָרן איז דײַן פּאַטליע שטעכעװדיקער דראָט, דײַנע װעלפּישע
בײנער — פֿאַרהאַרטעװעט אין די שלאַכטן.
מיר האָבן דיך געזען: דו ביסט געפֿלױגן איבער שטעט, גע-
שװאומען איבער טײַכן און פֿאַרטריבן דעם פֿײַנט
פֿון אונזער פֿאָטערלאַנד.
אַי, חבר, אַי, חבר!

ע ר ד

עס טראָגט די ווירבל=פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

וואוהין?
וואו דאָס פינסטערניש ברענט ווי אַ הייסער רובין,
וואו דאָס שאַפעניש רינט פונם תוהו אין זיין,
וואו ס'געזאַנג קלינגט אָן קלאַנג און דאָס ליכט לייכט אָן שיין,
וואו די אייביקייט לייכטנדיק שמייכלט אונז העל,
צו דעם לויטערן שוועל!

עס טראָגט די ווירבל=פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

פאַרסמאַליעטע ערד פון די קאָסמישע שרפות.
דער פלאַם האָט דעם תוהו=ובוהו צעשמאָלצן,
און ס'זיינען צעפלויגן פלאַנעטן, ווי גילדערנע עופות,

אין הייסן געיעג נאָך אַ הימען אַ בלאַנקעווודיק שטאָלצן...
צעשמעטערט אין שטראַליקע גרייסן, האָט פייער געשריען צו
פייער,

אין ליכטיקע שטראָמען אַרויס פון די פינסטערע סופן,
דורך חושכניש-בערג — שטומע גליעניש-שפייער,
אין גרויען געוויטער פון היציקע יורנדע שטאָפּן.
דאָס גרוי האָט געשטורעמט ווי רעדער פון רייטוועגן שווערע,
פאַרבלענדט פון פלאַנעטן-געזאַנג אויף באַליכטענע מיילן.
אָ, ערד, ביסט פאַרלאָשן אַרויס פון דער זינגענדער ספערע
און היילסט דיינע וואונדן, וואָס טליען אין רויִקע ווײלן...

עס טראָגט די ווירבל-פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואָגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זינגען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

די ערד האָט גערוט
און געהוידעט זיך קוים
אין דעם פינקלענדן שוים
פון פאַרלאָשענעם גלוט.
אָפּגעקילט פונם ווינט,
זיך געוואַרעמט אַ זייט
רונד דער שטראַליקער ווייט
און געקייקלט זיך בלינד.
און די גלידער פון קייל,
אויסגעדרייט און צעפּאַלבט,
האָט די ליבע געזאַלבט
מיט אַ ליכטיקן אייל!
האָט איר לייב אויסגעהעלט
מיט אַ הייליקן ווינט,

האָט די ערד זיך צעגרינט
און צעשוואַרצט, און צעגעלט...
און האָט זינגעוודיק־פריש
זיך צעקלאָרט אין רוים
און געהוידעט זיך קוים:
אָ, ווי גוט און ווי גרינג
און ווי ציטערדיק־זיס...
ס'האָט פאַרגעסן די ערד,
אין איר פרייד אויפגעבראַכט —
זי ליגט העלפּט אין דער נאַכט
און צום תהום אויסגעקערט...

עס טראָגט די ווירבל־פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

יאָרן, —
שווערע קרענץ פאַרלאָשענע,
איר הענגט, ווי שלאַנגען אויף די שפּיגלענדע פלאַנעטן,
די שטאָלצע, הייסע כאָרן
טונקלט איר, און פייערדיק צעגאָסענע,
עס ציטערן אַלץ טונקעלער די שטראַליקע געבעטן...
און דו, די ערד,
דו בלאָנדזשעסט אויסגעמאַטערט ווי אַ בלינדער פערד,
אַרומגעשלעפּט יסורימדיק אין הינער־פּלעט,
פאַרקרעציקט, אַלט, און אויף דיין גוף דעם רונדן
פוילן בלאָטערן, צערייצטע טיפע וואונדן, —
שטעט, אַנטשטומטע שטעט...

עס ליגט אין פינסטערניש ביים ברעג פון ערד אַ מענטש אַליין.
ס'איז העל אין אַלע רוימען. ס'זינגט דאָס קאָסמיש הויז.
אַדורך די הימלען בלענדנדיק אַ מוטנער שטראָם געוויין
פליצט ברויזנדיק דורך ס'ליכטיקייט אין וויסטן תהום אַרויס...
אין פרייד־סימפאָניע — פון דער ערד די טרויעריקע
גאַמען — — —

עי! דאָס קערן זיך איבער פאַרכמורעטע ימען,
אינם חושך צערעווען זיך שטעט,
עס ברומט פון די סאָפּענדע קעסלען דער כאַאָס דער גרויער,
עס שרייט פון די פינסטערע הערצער דער שוואַרצער געבעט,
און שרעקעוודיק טוליען זיך מויער צו מויער...
עס קייקלט זיך שווערער דאָס עכאָ פון קרעכצנדע מאַכן —
די צונעשמידט שטומע טיטאַנען
(ווי דער פראָמעטעוס) צום שטינקעוודיק־אַלטן פלאַנעט —
אין דער פינסטער צערעווען זיך שטעט...
עי, האַמבורג, לאָנדאָן, קאָפּנהאַגן, —
לידער אויסגעזונגענע פון דיכטער־מאַסן,
אַקאָרדן אַיזערנע פון קינסטלער־הענט, וואָס וואַגן,
אין שוואַרצן פערז געבויט, געריימט דורך פאַוון־גאַסן —
איר שפיגלט זיך, געשפּענסטער, הויך אין די צעשטראַלטע
ספערן,
איר פלעקט די העכסטע קלינגעוודיקע פייער־פאַלן,
דאָרט קאָכט דער מוטנער ערד־שטראָם, ברינע בלוט און
טרערן.
העי, אַלטער גאָט, ס'וועט באַלד דיין הויז צעפאַלן...

עס טראָגט די ווירבל־פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

די שטאָט

(פּאָעמע)

א

די שטאָט. מיר האָט אַ רייַנער מלאך אָנגעוויזט
אַ העלן טרוים פון שטילן, פינקלענדיקן אָוונט-רויט,
ווען כ'בין אין שטאָט אַריין...

ס'איז העל מיין וועג געווען — ניט טונקלקייט, ניט שיין,
די ראָזע דעמערונג האָט איינגעהילט דעם וויַיט
און כ'האָב געהיים געהערט אַ טויבן-קול: —
עס קלינגט די שטאָט אין שווערער שטראָמקייט,
עס ברומט די שטיינער-שטים אין יאָך פון שטאָל...

דאָך האָב איך שטיל געבענטשט מיין יעדן טראָט:
— עס וועט דער טאָג פאַרגיין, און רייַנע רו וועט טרייבן באַלד
פון פרישן פליען, פון יעדן בלעטעלע אין וואַלד,
און פון דער שטומער גרויזאַם-שווערער שטאָט — — —
און רו בין איך. וועט וועבן זיך רונד מיר דער טרוים
פון אָוונט-ראָז, וואָס פליסט אין פליסט פון ראָזן הימל-זוים,
און צירט די וואָלקנדלעך, און ס'העלט און וועלט
די איינזאַמקייט, די ווייכע אויף דער שטילער וועלט,
ביז נאַכט וועט קומען, נאַכט! און שוואַרצע רו וועט זיין...
און כ'בין אין שטאָט אַריין...

שווער-שווער האָב איך געפילט דעם שטיין, מעטאַל אין אַרץ,
דאָס פיסל הימל-בלוי, די ראָזן, שילדן גאָלד און שוואַרץ,
די בריקן, ס׳גרוי און טונקלקייט, דעם סעדער-הויך,
די מענטשן ווייס און ברוינס אין דעם פאַבריקן-רויך,
די גאַסן פול מיט קלאַנג פון טריט, מיט קלאַנג פונם גאַלאָפּ,
און אויגן בלויס און פלאַם און שטראָמיקייט פון קאָפּ אויף
קאָפּ,

און פלוצלונג — כריזאַנטעמען, ציטריק-ווייסע כריזאַנטעמען,
און אַ דאָרפיש קינד מיט פעלד-גערוך אין אירע ברעמען...
קינד מיינס, קינד!... נאָר ס׳לייכטן אין די פענסטער פייער-
שטיינער,

ס׳פינקלען שפּאָרן, שוואַרצע צעפּ, עס בלאַנקען ציינער,
ס׳וויגט זיך אַ געלעכטער קופּערדיק און וואָגיק-שווער,

אָ, שווער...
און דו בין איך. פאַרשמידט זיך אין אַ קאַלטן רונג די ברוסט
און וועבט אין שטאָט אַ טרוים, — וואָס קיינער ט׳ניט געוואוסט —
אַזוי אַ יאָר, צוויי, צי אפשר מער.

ב

שווייגעניש שטיינערנע הענגט איף די שטיבער, די מויערן
 רייזקע קניען
און שלאָפן, ווי קעמלען, צעלייגטע אויף אָפרו, מיט אָפענע
 מיילער און וויען.
עס גיסט זיך די שוואַרצמידע נאַכט אין די פוידימער, קוימענס
 אין טרויבן,
און ס׳זינגט די לבנה אין איינזאַמער סביבה פון שטערן —
 די זילבערנע טויבן...

די שטאָט טוט אַ זיפץ...
און די שטילקייט פאַסט איין אין איר גרינלעכן צאָפ נאָך אַ
 שוואַרצן רובין,
און פאַלט מיד אין איר זייד=העלן שטול, וועלכער וויגט זיך
 אין רוים אַזוי ציטערדיק=דין...
עס קרעכצעט אָפּ טיפער די שטאָט און איר קרעכץ ווערט מיט
 ווי׳ אויפגעבראַכט — —
אָ, וואָס זיפצעט די שטאָט אינדערנאַכט?
אין איר פינסטערניש, טיף אין די קעלערן, שיילט זיך פון
 שאָלעכטס אַ שלאַנג,
און איז פייכט אויפגעהאָדעוועט, דרייט ער זיך אונטער די
 מויערן גליטשעוודיק=לאַנג...
האַלב=נאַכט הייבט ער מידיק דעם גיפטיקן קאָפּ און עס קלינגען
 די רונגען פון שפּאָט.
אום האַלב=נאַכט זיפצט אָפּ שווערער די שטאָט
 — — —

און יאָרן געפּילטע מיט זונען, לבנהס אין רולאַנד פאַרגייען,
קומט נאַכט און די אינזיכקייט צוילט די פאַרלאָשענע, גרויע
געשרייען,
דער פּחד געהיימער קוקט אויס פון די פּירהויזן, שויבן וואָס
פעלן,
די אומרו די בלינדע קריכט אום ווי אַן אַלט-שוואַרצער הונט
ביי די שוועלן...
און אויבן דער מילך-וועג רינט זילבערדיק-לויטער, און בלוי
איז זיין וועלונג די קילע.
די רויקייט פליסט פון אים ציטערדיק-העל, ווי אַ וואָרטלויזע,
זינגענדע תּפילה...

חצות.
דאָס יתומדיק ווינטעלע ווייט,
דאָס יתומדיק ווינטעלע גייט,
אין דער שליחות דער גרינגער פון נאַכט,
ווען דער משמור דער ערשטער פאַרגייט...

חצות.
דעם תּכלת-געוועלב וואַשט אַ טוי,
דער תּכלת-געוועלב מישט אויס בלוי
די שטאָט, וואָס רוט רחבותדיק-שטום
אין איר קאַלכווייסער טורמונג און בוי...

חצות.
עס האָבן די גלעקער געקלונגען!

און בראָנזענע יונגען
באַפאַלן איז דעמאָלט אַ ווילן
צו שטילן
דעם צאָרן
פון יאָרן,
וואָס זיינען פאַרלאָרן...

און ס'האָבן די גלעקער געקלונגען!...

העי, לאָמיר גיין! לאָמיר גיין!
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע...

די טירן פון וועט זיינען ברייט, זיינען פריי.
אונזער וועג איז באַדויכט מיט אַ טוי און איז ניי,
לאָמיר צייכ'נען די טריט — יעדן טראָט מיט אַ שטיין —
לאָמיר גיין! לאָמיר גיין!
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע...
לאָמיר עפ'נען די טרויעמען און שמידן די וואָר,
לאָמיר זוכן דאָס ליכטיקע ליד פאַרן דור,
אפשר היט שוין אַן איינזאַמער זינגער זיין בעט,
אפשר וועבן זיך קלאַנגען פון נייעם געבעט,
אפשר הייבן זיך האַמערס ביי דאָ און ביי דאָרט,
און עס גליט אין מען שמידט דאָס באַפליגלטע וואָרט,
לאָמיר קינדער פון שטראָם
און פון נאַכט און פון תהום...

לאָמיר גיין! לאָמיר גיין!
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע...
ווען ס'לעשט זיך דער אָפקלאַנג פון אָדלערס געשריי,
לאָמיר טרעטנדיק ווייטער, אַ ריי נאָך אַ ריי,
טרינקען מוט פון די בערג, זינגען ס'ליד פון דער נאַכט
און מיט מוט און מיט וואוט לאָמיר זוכן די שלאַכט
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע...

און ס'האָבן די גלעקער געקלונגען...

פון טיפֿנאַכט געדרונגען,
זיי גייען, זיי גייען,
אין פינסטערע רונגען,
אין אומקלאָרע רייען,

צוזאַמען,
צוזאַמענגעדרייט
האָט זיך ס'פאָלק מיטן הייליקן טויט
און ווי צונגען
אין פלאַמען
פאַרלאָרן —
אַן אײנגוס געוואָרן — — —
זיך פלוצלונג צעפלאַטערט אין רויט=ברייטע פענער,
זיך פלאַמיק צעשמעטערט,
אַלץ העלישער=העליש צעבלעטערט.
אַלץ שטראַליקער, בלוטנדיק=שענער.

און ס'האָבן די גלעקער געקלונגען...

העי! נעמט מיך מיט:
זאָל אין פינסטערן גאַנג איך מיין לויטער געמיט
שווייגן שטום, ציילן פינסטערע טריט
ביי דעם תהומיק=געזאַנג...
ס'האָט מיין קיזל=שטיין=שטאַם
פון די קוואַלן מיט סם
שוין געטרונקען פון לאַנג — — —
איך גיי מיט, מיט מיין העל=נייסטן ליד,
פון מיר הערט זיך די נאַכט,
נאָר מיר לייכט שוין די זון אין געמיט — — —;

און עס האָבן די גלעקער געקלונגען...

ס'איז די זון! ס'איז די זון??
עס האָט וואָס זיך צעבלישטשעט, צעפייפט אין צעשפריצט ווי אַ
פונק=קנויל,
דער רייף=רויטער שלאַנג האָט פון שטאָט=תהום אַ צי זיך געטאָן
רונד דער ערד=קויל...

ג

די שוואַרצקייט ראָזט. ס'איז פֿריש דער צערטלעך־יונגער מאָרגנשטערן.
ער טענצלט גרין און טריפֿט מיט זילבערנע פֿאַרבאָרגנע טרערן.
געלייטערט ריין דורך נאַכט האָט זיך די גרויע, אַלטע ערד,
זי דרעמלט, עטעמט גרינגער־גרינגער, טשוכעט זיך און הערט:
די שווערע זון פֿון טאָג־לאַנד קייקלט זיך און קלינגט מיט רויט.
ס'איז שטיל. דער מאָרגן־משמר שטייט לעם נאַכט־טיר גאָל־דיק גרייט,
ער הייבט די שוואַרצע פֿאָרהאַנגען און מורמלט גליקלעך־העל:
די זון איז דאָ! די זון וואַרט אָט־אָ־דאָ בײַ אונזער שוועל...
די שטעט, ווי געטער אויף דער ערד, פֿון פֿינסטער אויס־געלייזט,
אין שווערער אײַנזאַמקייט, אויף טונקל'ע שטרעקעס זוכן טרייסט...
ס'איז גרויס די שעה פֿאַר דעם באַגין; אין אומרו מיד און מידער
שטוינען שטעט מיט גרויע נאַקנס, קאַלטע בריסט און גלידער...

עס חברט זיך די שטאָלצע זון מיט געטער־שטעט, מיט ברידער...

אין שטאָט. ס'איז אַ פֿאַרטאָג. מײַן שאָטן איז אין נאַכט פֿאַרבליבן...
איך גיי אין גאַסן און באַשווער, דאָס האַרץ זאָל ס'לעבן ליבן...

דער יחוס־טרוים פֿאַרלאָשן זיך, וואָס ט'העל די זעל געצונדן,
איצט ווי־הויך ווינטלט, קילנדיק די פֿרישע, אַלטע וואונדן.
מיר וויינט אין האַרץ די מגילה־שוואַרץ פֿון דור צו דור געטראָגן,
באַגאָסן פֿריש מיט טוי, מיט בלוי־געזאַנג פֿון תּהילת־טאָגן...
אָ, היים, מיין היים! איך זוך די שטריק, וואָס פֿירן צו די גלעקער.
ס'איז וויסטע קעלט, משיח מעלט — זאָל זיין דער גלאָק דער וועקער...
דער געלער פֿלאַם פֿון מעש זאָל שווער אויף אַלע שטעטלעך ברויזן,
טויבן, קלינגען אין די שויבן, וואו די שכינהס הויזן...
דער וועג איז גרוי. איך שטיי און בלאָנדזשע, פֿילנדיק דעם טרוים דעם טריבן,
אין וואַנדער־גאַנג איז פֿריש נאָך מיר דאָס גלות־ליד פֿאַרבליבן.
איך גיי אין גאַסן און באַשווער דאָס האַרץ, זאָל ס'לעבן ליבן...

בין איך אַלט? בין איך יונג?
אָ, מיך האָט שוין באַוויגלט אַ כּישופֿדיק רונג...
ס'איז באַלאָדן דאָס האַרץ
מיטן טרוים פֿון דער היים,
מיטן טונקעלן סוד,
און געזאַלבט פֿונם אייביקן שמאַרץ
גיי איך טריב
אין דער פֿינסטערער ראָד,
און מוז לעסטערן אַלץ, וואָס ס'איז ליב,
כאָטש איך בלוטיק געהיים — — —

ס'איז אַ וואָגשאָל די זעל:
לעם דער ליכטיקער טיר

ווענט זיך ס׳ליד, וואָס איך שפּין
(עפּעס טונקלס און העל),
און ווער ווייס, אָ, ווער ווייס, צי כ׳וועל
צי כ׳פֿאַרליר...

ס׳בייט אַ וואָך אויס אַ וואָך,
ס׳אײַלט אַ שעה נאָך אַ שעה,
וואו אַ וועג — דאָרט בין איך,
וואו אַ שטאָט — בין איך דאָ.
כ׳בין מתפּלל צו זיך,
ווער פֿאַרשטייט מײַן געבעט?
ס׳איז אַ גרענעץ מײַן איך
צווישן וועלדער און שטעט...

בין איך אַלט? בין איך יונג?
אָ, מיך האָט שוין באַזיגלט אַ כּישופֿדיק רונג...
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

און וואַנדער ביז אָוונט. — — — — — —
— — — — שטיל ווער איך פֿון בלאָ־שײַן געזויבערט,
דער טרויער־געמיש פֿון די הימלען די גאַסן באַצויבערט,
די ראָזעווע הייליקייט לייכט אַזוי ריין אין די בּרוסטן,
און ס׳דאַכט: ס׳איז דאָס לעבן גערייניקט נאָך גאָר פֿון
אַנוסטן...
איצט ליכטיקע גרינקייט וואַשט ווייך, ווי אַ באַלזאַם, די
גלידער
און ציטערדיק שײַנען פֿאַרשוואומענע זעונגען ווידער...
וואו טרעפֿט מען דאָ וועמען, וואָס זאָל מיך, פֿאַרבלאָנדזשעטן,
פֿילן,
זאָל זאָגן: איך קען דיך, מײַן פֿרײַנד, פֿאַר אַ מענטשן אַ
שטילן,
האָסט דו נאָר געלייערט און קיינעם באַשווערט מיט דײַן לעבן—

כ'האָב קיינעם באַשווערט מיט מיין לעבן... ס'ווערט עלנט זיך
וועבן
מיין אָטעם־געוועב אויף דער וועלט ביי פאַרריגלטע טירן...
און שפּירונגען שטילע ווי נעפּלען מיין זעל וועלן צירן...

עס שאַריעט אויף נאַכט. שטומע מויערן טיפן זיך איינ'עט,
איך עפן אַ טיר און פאַרנעם ווי די נאַכט־מלכּה טענהט:
— ס'איז איינזאַם דער מענטש, ווי אַ פייגעלע איינס אין די
סעדער,
איר שטימעלע טריפט אין דער פינסטער פאַרגאַנגען, און יעדער
באַבלעטערטער בוים איז אַ גוס פונם פּחד געשמאָלצן. —
איך שטייג אויף די טרעפּ אין אַ מויער אַן אומעטיק־שטאָלצן.
עס עפנט זיך רויִק אַ טיר אינם אייבערשט גאָרן,
איך שטעל זיך אין דורכגאַנג און מורמל „גוט נ'אָוונט!" פאַר־
לאָרן...

דאָס הויז איז מיד מעבלירט. אין פיינער עלנטקייט צעפאַלן די
פּאָרטיערן.
ס'גליט ווייך אין זייער רויטלעכקייט דער שיין פון טונקעלע
באַגערן...
אין אַלע צימערן ווייט רויִקייט, די שטילע זיפצן פון אַ
קראַנקן.
און ריינע פרייד פּאַרלאָשענע דורך פינקלענדע געטראַנקען...
די שטולן עטעמען מיט לינדער בענקשאַפט פון די אָוונט־
בלויען,
טריפן ביט אַ דינעם אַראָמאַט פון קערפּערס צערטלעכע פון
פרויען.
די רוימען פילן נאָך פון קליידער ייִדענע דאָס שאָרכן,
אין טיפן ווידערטרוים די ווענט פאַרנעמען עס און האָרכן,
האָרכן...

עס שלאָפן אין די ברייטע, ברוינע רויִקע בופעטן,
די ווייסע אויוועלעך, די שטומע מעלאַנכאָליש־שווערע בעטן.
צוויי מיידלעך שטילע, מיד באַרוטע, טונקעלע געשטאַלטן,

אַן אָפּן נייער בוך, און בילדער אויף די ווענט — די טרוימער
נאָכן אַלטן...
עס רוט די איינזאַמקייט און אַלע גלעזער, טוליעט זיך אין
ווייכקייט צו די שוועלן
און גיסט די דילן אָפּ מיט ווייכע וועלן...

גוט נ׳אָוונט: די שטילע געשטאַלטן,
וואָס טרוימען אין רויקע ווינקלען
און גאַרן אין שאָטן באַהאַלטן,
פאַרטונקלען די זעלעס, וואָס פינקלען...

אַ לויב צו דעם הינטערן לעבן!
צו די, וואָס אין טונקלקייט מיינען
דעם נאַקן און פּנים פאַרוועבן
און הערן פון זייט די געוויינען...

געבענטשט זייט, איר שטעטישע בענקער,
(וואָס שווייגן, פון פּחד געבויגן)
דאָס בלוטיקע העמדל פון הענקער
לייכט הייליק אין אַייערע אויגן...

אַ לויב צו די יידישע טעכטער.
אַליין, ערגעץ־וואו אין אַ מויער,
באַהאַלטענע איינזאַמע וועכטער
פון טרויער, פון אייביקן טרויער.

איך קום צו אַייך פול מיט אָפּקלאַנגען
פון גלעקער, איר זאָלט זיי פאַרנעמען,
פאַרמישט איז דאָס האַרץ מיט געזאַנגען
און כּ׳פיל אין זיי אַייערע נעמען:

אָליע און מרים!
מיד־מאַטאָווע, בלאָנדזשענדע טענער...
פאַרפלויגענע איינזאַם פון אונטער די ברוין־רויטע פענער.
דאָס רויט האָט געפלייצט פון די שטאַנגען אין ברוינדע
פאַלבן,
האָט ביטער פאַרטרונקען די מחנה... אַייך, ליבינקע שוואַלבן,
פאַרצאַמט אינם בלוטיק־געוויטער,
די שטים־אָפּגענומען...
פליט, פייגעלעך שוואַכע,
צוזאַמען,
רונד, — שווערע געמיטער,
געזאַלבטע צו ראַכע,
שטומען,
ברומען, ווי פלאַמען...
דאָס האַרץ אָפּגענומען,
די שטים פון די אויגן...
דאָרט אונטער די פענער
פון חצות־נאַכט באַגאָסן,
האָט איר זיך געצויגן
אין ריי מיט פרעמד־פינסטערע מענער,
טיף שווייגנד געשלאָסן.
צוריק און אַרום און פאָראויס — — —
די שוואַרצע נאָר שוואַרצאַפּלען טליען,
און ס'האָט זיך געלאַגערט אַ הויז אויף אַ הויז,
און ס'האָבן די גלעקער געשריען...

אָליע!
ס'האָט קלינגענדער גינגאָלד באַשווערט דיין געהער,
ס'האָט מילד דיך געפייניקט די לאַסט פון אַ ליכטיקער טרער,
עס האָט דיר דער אָטעם פון ליליען צעדרייצט פאַרגעפילן
צו עמעצן־וואו צווישן בלומען...
דאָך האָסטו געלעבט אין די רייען,

ווען ס'האָבן זיך נאַכט־בערג צענומען,
דאָרט אונטער די גלעקער געשריען...

דו זיצסט ביי דעם פענסטער,
דער אָוונט דער ציטערדיק־בלויער, דער פּאַכטיק־גע־
בענטשטער
רוט גרינג אין דיר, זינגענדיק אומקלאָרס פון לעבן...
אָ, איצט איז די שעה פון נשמה, וואָס וויל זיך פאַרגעבן!
די לויטערע רונדקייט פון אָרים פון דיינעם
זינגט שטיל, שטיל, שטיל... און אַ ריטם אַ צניעותדיק־פיי־
נעם — — —
מיר זיינען אין וואונדערלעך אָוונט־געצעלט, —
די זוננגען לייכטן און ריינע און איינע נאָך איינע פאַרגייען —
באַלד, באַלד — די וועלט גייט אוים, די אַלטע וועלט
אין טיפע ווייען...

ד

באַגינען. איך האָב זיך געפּעדערט. די שטאָט רוט אין קלעם.
דער טאָג, ווי אַ ראָזעווער זקן הייבט ציטריק זיין ליכטיקע ברעם
און פינטלט אין טונקלקייט, פינקלענדיק פישופּדיק־פּריש...
עס שמייכלט מיר שלעפּ׳ריק דאָס בראָנזענע פערדל פון טיש:
גוט מאָרגן!
גוט מאָרגן, גוט יאָר!
איך ליב אים, דעם קאַלטינקן, שוואַרצינקן פערדל, ביז גאָר,
מיין פרייד אויף דער וועלט! אָ, איך ווייס, ווער ס׳וועט
בענקען נאָך מיר:
דאָס פערדעלע קליינס, די קאָטשערע שטיל ביי דער וואַנט און
די קליאַמקע פון טיר...

כ׳פאַרלאָז היינט די שטאָט!
ס׳איז מיין אורוועג געצווייט, און געציילט איז אַיעטווידער טראָט.
ס׳ליגן דערפער און שטעט,
און מיד וואַנדער איך צווישן פון פרי־טאָג ביז שפּעט...

מיין צימער איז פריש פונם קילן באַגין אָפּגעפרישט,
שטילע רויטלעכקייט טריפט. גאָלדיק־בלוי ווערט די לופט
אויסגעמישט.
עלנט פיל איך אין צימער, ווי ס׳הילכן די ליידיקע גאַסן...
כ׳פיל טויזנטער־טויזנטער פענסטער. די פליגלען פון נאַכט
נעמען בלאַסן...

די שאָטנס — צעזעצט ביי די ווענט — מאַכן ס'צימערל שטומער,
מיין פעקעלע דרעמלט אין ווינקל און באָדט זיך אין טונקעלן קומער,
איך זיץ ביחידות ביים טיר. אונטן קלינגען שוין שליסלען ביים טויער...
פאַמעלעכן גיי איך פון צימער, ווי כ'וואָלט זיך געגנבעט פון טרויער...

גאַסן!
שטייגן שטיינערנע פאַר שטראָמענדיקע מאַסן,
שטומע שטיקער, שטיינער שטומע, שטאַבעס, שטיקער שטאָל און אַייזן
אויפגעטורעמט גאָרנדיק אין לענגען, פירעקן און קרייזן...
ס'לעבט אין אַייך דער צער און ווי פון שוואַרצער ערד, וואָס טרויערט,
ס'איז אין אַייך דער גרוי=געשריי פון הערצער=אַרץ פאַרמויערט,
ס'גליט אין אַייך דער גיפט פון דור, וואָס טריפט אין די געמיטער.
ס'קלינגט אין אַייך דער גלעקער=קלאַנג פון שטראַליקן געוויטער...

כ'בין איינער אויפן גאַס אין גאָלדיק=זיידענעם באַגינען!
כ'הער וויט=ווייט אַרום די שטרעקעס רחבותדיקע גרינען,
די פעטע, פרישע, וואַרעמע און שוואַרצע פליינען —
זיי קילן זיך פאַרחלומטע אין וועטער=שטראָם דעם לינדן,
אַראָפּהאַנגען פון בערג שווער=נעפּלדיקע שטוינען
און ס'רייזלען אונטער זיי די יונגע פרילינגס=אינדן.

איך גיי אין דאָרף, וואו אַלטע כאַטעס וועבן
די שטילע פרייד פאַר דעם פאַרטיילטן גייער,
וואָס בלאָנדזשעט גלייך מיט מיר פאַרביי דעם לעבן
און רופט און שילט און קלאַפּט אין זיין פאַרמאַכטן טויער.

און רופט און שילט און קלאַפּט אין זיין פאַרמאַכטן טויער...

פאַרוואונדערט פרעגן מיך די טויער־וועכטער:
— וואָס איז, דעם וואַנדערער, די נאַכט פאַרלאָפן?
צי דען געפעלט ער ניט די הייסע טעכטער?
צי דען — — — — — — — — — —
עס יאָגט מיך חוצפהדיק אַן אַלט געלעכטער.
איך בין פאַרשעמטערהייט פון זיי אַנטלאָפן...
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

וועלדער, וועלדער, גרינע אייביקייטן!
דאָס מיד־באַשעפענישל קומט
פון שטאָט, אין די באַוואַלדטע ווייטן,
וואו אייער שווייגעניש די גרינע ברומט...
אָ, וועלדער, גרינע אייביקייטן!
ס'איז שפּעט, אַפנים, שפּעט!
עס שרייט דער ווירבל־פלאַם פון אָנגעגליטע שטעט,
דריי רוחות רויט און אײַזערנע אַדורך די וועגן רייטן,
אַדורכן רויך און רויך, פאַבריקן, גרויס און טעלעגראַפן־דראָטן
און ווילד צעווילדעוועטע שטרייטן:
דער פלאַמיק־מענטש, דער שטאָט־שר און דער שטן — —
אָ, וועלדער, וועלט־טיטאַנען!
ס'פאַרטויבן הייזעריקע אײַזנבאַנען
די שטילע וועלט...
ס'איז וויסטע קעלט!
איך לויף געמיין, געלייטט און מיד פון שטרייט,
אַליין...
ס'איז רייטע צייט!
דער טויט־באַגלייטער, רויטער רייטער רייט!

מינסק 7/IV 1919.